

Raftul
Denisei

Alessandro Baricco

Castele de furie

roman

HUMANITAS
fiction

Suntem în Anglia victoriană, în orașelul Quinnpak, la mijlocul secolului al XIX-lea. Civilizația industrială se află în plin triumf și aprinde imaginația oamenilor. Totul pare posibil, e de ajuns să dorești cu putere, să dorești și să visezi. Iar eroii lui Alessandro Baricco – domnul Rail sau Pekish sau Hector Horeau –, cuprinși de frenezia epocii, visează nestingherit: visează locomotive și căi ferate care nu duc nicăieri, țevi prin care sunetul se poate transmite la distanță ca și cum ar curge, palate de oțel și sticlă care șterg deosebirea dintre afară și înăuntru. Numai viețile lor de zi cu zi nu par purtate pe aripile aceluiași elan, ele rămân făcute din petice parcă, din întâmplările mărunte petrecute în orașelul pe care zadarnic l-am căuta pe hartă. Între ele, minunatele buze ale doamnei Rail, pachetele misterioase trimise de domnul Rail soției sale Jun înainte să se întoarcă din călătorii, repetițiile fanfarei și „umanofonului“ lui Pekish, povestea văduvei Abegg care „nu era cu adevărat văduvă“. Lumea lui Baricco este lumea dintotdeauna și de pretutindeni, o lume fremătând de viață, pe care autorul o pune în scenă cu o bucurie a povestirii rareori întâlnită în vremea noastră grăbită. E lumea unui scriitor care crede că „a scrie este un gest vechi, artizanal și individual“.

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

ALESSANDRO BARICCO

Castele de furie

Traducere din italiană de
DRAGOȘ COJOCARU

HUMANITAS

fiction

Coperta colecției de
GABI DUMITRU

Redactor
VLAD RUSSO

ALESSANDRO BARICCO
CASTELLI DI RABBIA

Copyright © 2002, Alessandro Baricco
All rights reserved

© HUMANITAS, 2007, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/317 18 19, fax 021/317 18 24

www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel. 021/311 23 30,

fax 021/313 50 35, C.P.C.E. — CP 14, București

e-mail: cpp@humanitas.ro

www.librariilehumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BARICCO, ALESSANDRO

Castele de furie / Alessandro Baricco; trad.: Dragoș
Cojocaru. — București: Humanitas, 2007

ISBN 978-973-50-1592-3

I. Cojocaru, Dragoș (trad.)

821.131.1-31=135.1

Pentru Karine, de departe

*Und wir, die an steigendes Glück...**

* Și noi, la fericirea ce *urcă*...

UNU

— Hei, nu e nimeni aici?... BRATH!... Dar ce naiba, pe aici au surzit cu toții... BRATH!

— Nu striga, îți face rău dacă strigi, Arold.

— Unde mama dracu' te-ai ascuns... de o oră tot stau aici și...

— Brișca ta e toată fărâmată, Arold, n-ar trebui să umbli așa...

— Lasă brișca și mai bine ține chestia asta...

— Ce e?

— Nu știu să-ți spun, Brath... ce știu eu... e un pachet, un pachet pentru doamna Rail...

— Pentru doamna Rail?

— A sosit aseară... Arată ca și când ar veni de departe...

— Un pachet pentru doamna Rail...

— Auzi, vrei să-l iei, Brath? Trebuie să mă întorc la Quinnipak până-n prânz...

— Okay, Arold.

— Pentru doamna Rail, te rog...

— Pentru doamna Rail.

— Bine să... să nu faci prostii, Brath... și mai apari din când în când prin oraș, până la urmă o să putrezești tot stând mereu acolo...

— Ai o brișcă de te ia cu silă, Arold...

— Ne vedem, okay? Hai, frumosule, dă-i drumul... la revedere, Brath!

— Eu n-aș merge așa de repede în brișca aia, HEI, AROLD, EU N-AȘ MERGE... N-ar trebui să meargă așa de repede în brișca aia. Te ia cu silă. O brișcă de te ia cu silă...

— Domnu' Brath...

— ...gata să se prăbușească numai când te uiți la ea...

— Domnu' Brath, am găsit-o, am găsit frânghia...

— Bravo, Pit... pune-o acolo, pune-o în căruță...

— ...era în grâu, nu se vedea...

— Bine, Pit, dar acum vino-ncoace... lasă frânghia aia și vino aici, băiete, am nevoie să te întorci acasă, iute, ai priceput?... Na, ține pachetul ăsta. Dă fuga s-o cauți pe Magg și dă-i-l. Auzi... Spune-i că e un pachet pentru doamna Rail, okay? Îi zici: e un pachet pentru doamna Rail, a sosit aseară și arată ca și când ar veni de departe. Ai înțeles bine?

— Da.

— E un pachet pentru doamna Rail...

— A sosit aseară și... și vine de...

— ...și arată ca și când ar veni de departe, așa trebuie să spui...

— ...de departe, okay.

— Bine, fugi... și repetă în timp ce fugi, ca să nu uiți... hai, du-te, băiete...

— Da, domnule...

— Să repeți cu glas tare, e o șmecherie care merge.

— Da, domnule... E un pachet pentru doamna Rail, a sosit aseară și... a sosit aseară și arată...

— FUGI, PIT, AM ZIS FUGI!

— ...ca și când ar veni de departe, e un pachet pentru doamna Rail, a sosit seara și arată... ca și când ar veni de departe... e un pachet pentru... doamna Rail... pentru doamna Rail, a sosit aseară... și arată ca și când... arată ca și când ar veni de dep... departe... e

un pachet... e un pachet pentru doamna... a sosit de departe, nu, seara a sosit... a sosit seara...

— Hei, Pit, te-a luat dracu', cumva? Încotro alergi?

— Bună, Angy... a sosit seara... o caut pe Magg, ai văzut-o?

— E jos, la bucătărie.

— Mulțam, Angy... e un pachet pentru doamna Rail... a sosit seara... și arată... arată ca și când ar veni de departe.....De departe... departe... e un pachet... Bună ziua, domnu' Harp!... pentru doamna Rail... a sosit seara... și arată... a sosit seara și arată... e un pachet, e un pachet pentru doamna... doamna Rail... și arată ca și când ar veni... Magg!

— Micuțule, ce s-a întâmplat?

— Magg, Magg, Magg...

— Ce ai în mână, Pit?

— E un pachet... e un pachet pentru doamna Rail...

— Dă-mi să văd...

— Așteaptă, e un pachet pentru doamna Rail, a sosit seara și...

— Deci cum e, Pit...

— ...a sosit seara și...

— ...a sosit seara...

— ...a sosit seara și arată de departe, asta e.

— Arată de departe?

— Da.

— Dă-mi să văd, Pit,... arată de departe... doar că e plin de scris peste tot, vezi?... și cred că știu de unde vine... Uite, Stitt, a sosit un pachet pentru doamna Rail...

— Un pachet? Ia să văd, e greu?

— Arată de departe.

— Stai cuminte, Pit... e ușor... ușor... ce zici, Stitt, nu arată a cadou?...

— Cine știe, poate or fi niște bani... sau poate că e o glumă...

— Știi unde-i stăpâna?

— Am văzut-o ducându-se spre camera ei...

— Ascultă, tu rămâi aici, eu ies o clipă...

— Pot să vin și eu, Magg?

— Hai, Pit, dar repejor... Mă întorc îndată, Stitt...

— E o glumă, după mine e o glumă...

— Nu-i așa că nu-i o glumă, Magg?

— Cine știe, Pit.

— Tu știi, dar nu vrei să spui, nu?

— Eu poate că știu, dar n-o să-ți spun, nu... închide ușa, haide...

— Nu zic la nimeni, jur că nu zic...

— Pit, stai cuminte... mai apoi o să știi și tu, o să vezi... și poate că o să fie o petrecere...

— O petrecere?

— Ceva de genul ăsta... dacă înăuntru este ce cred eu, mâine o să fie o zi deosebită... sau eventual poimâine, ori peste câteva zile... dar o să fie o zi deosebită...

— O zi deosebită? De ce o zi deo...

— Sssst! Stai aici, Pit. Să nu te miște de aici, ai înțeles?

— Am înțeles.

— Să nu te miști..... Doamnă Rail... iertați-mă, doamnă Rail...

Atunci, abia atunci, Jun Rail își ridică creștetul de pe birou și își roti privirea spre ușa închisă. Jun Rail. Chipul lui Jun Rail. Când femeile din Quinnipak se priveau în oglindă, se gândeau la chipul lui Jun Rail. Când bărbații din Quinnipak își priveau femeile, se gândeau la chipul lui Jun Rail. Părul, pomeții, pielea nespus de albă, cuta ochilor lui Jun Rail. Dar mai presus de orice altceva – fie că râdea, sau țipa, sau tăcea,

sau pur și simplu stătea locului, parcă așteptând – gura lui Jun Rail. Gura lui Jun Rail nu-ți dădea pace. Îți sfredelea fantezia, pur și simplu. Îți mânjea gândurile. „Într-o zi, Dumnezeu a desenat gura lui Jun Rail. Atunci i-a venit lui ideea aia trăsniță cu păcatul.” Așa povestea Ticktel, care se pricepea la teologie întrucât lucrase ca bucătar la un seminar, cel puțin așa spunea el, era o pușcărie spuneau ceilalți, proștilor e totuna spunea el. Nimeni n-ar putea vreodată să-l deseneze, spuneau toți. Chipul lui Jun Rail, de bună seamă. Popula fantezia tuturor. Iar acum era și acolo – mai alea acolo – îndreptat către ușa închisă, pentru că de o clipă se ridicase de pe birou ca să privească spre ușa închisă și să zică

— Sunt aici.

— E un pachet pentru dumneavoastră, doamnă.

— Intră, Magg.

— E un pachet... e pentru dumneavoastră.

— Dă-mi să văd.

Jun Rail se ridică, luă pachetul, își citi numele scris cu cerneală neagră pe hârtia maronie, răsuci pachetul, își ridică privirea, închise ochii pentru o clipă, îi redeschise, privi din nou pachetul, luă cuțitașul de tăiat hârtie de pe birou, retează sfoara cu care era legat, deschise hârtia maronie și dedesubt era o hârtie albă.

Magg făcu un pas îndărăt spre ușă.

— Rămâi, Magg.

Deschise hârtia albă, în care era învelită o hârtie roz, în care era împachetată o cutie violetă, unde Jun Rail găsi o cutiuță de stofă verde. O deschise. Privi. Pe chipul ei nu se urni nimic. O închise la loc. Atunci se întoarse spre Magg, îi zâmbi și îi zise

— Domnul Rail se va întoarce în curând.

Chiar așa.

Iar Magg alergă jos cu Pit să spună *Domnul Rail se va întoarce în curând* iar Stitt zise *Domnul Rail se va întoarce în curând*, și prin toate camerele se auzeau oamenii șoptind *Domnul Rail se va întoarce în curând*, până când cineva strigă de la o fereastră *Domnul Rail se va întoarce în curând*, și astfel peste câmpuri începu că alerge zvonul *Domnul Rail se va întoarce în curând*, de la un câmp la altul, până jos, la râu, unde se auzi un glas urlând *Domnul Rail se va întoarce în curând* atât de tare încât la fabrica de sticlă cineva îl auzi și se întoarse spre vecin ca să șoptească *Domnul Rail se va întoarce în curând*, lucru care cu iuțeală ajunsese pe buzele tuturor, în ciuda zgomotului cuptoarelor, care obligă firește la ridicarea glasului spre a te face auzit, *Ce-ai zis?*, *Domnul Rail se va întoarce*, într-un frumos crescendo general culminând în glasul care, până la urmă, izbuti să îl facă și pe ultimul dintre muncitori, care de altfel era cam surd, să înțeleagă ceea ce se petrecuse, trăgându-i în ureche o salvă de flintă care spunea *Domnul Rail se va întoarce în curând*, *Aha, domnul Rail se va întoarce în curând*, pe scurt, un fel de explozie, care cu siguranță trebuie să fi răsunat cu mare putere în cer și în ochi și în gânduri, dacă până și la Quinnipak, care se afla totuși la o oră distanță, până și la Quinnipak, nici măcar cu mult timp mai târziu, lumea l-a văzut pe Ollivy sosind în goană, descălecând, greșind aterizarea, rostogolindu-se pe jos, înjurând de Dumnezeu și de Fecioară, reluându-și pălăria în mână și, cu fundul în noroi, murmurând – în șoaptă, ca și când vestea s-ar fi rupt în cădere, s-ar fi dezumflat, s-ar fi pulverizat – murmurând parcă în sinea lui:

— *Domnul Rail se va întoarce în curând.*

Din când în când, domnul Rail se întorcea. De regulă, aceasta se întâmpla la un anumit interval de timp

după ce pleca. Ceea ce atestă ordinea interioară, psihologică și, s-ar putea spune, morală a personajului. În felul său, domnul Rail iubea exactitatea.

Mai puțin lesne de înțeles era de ce el, din când în când, pleca. Nu exista niciodată vreo rațiune adevărată, plauzibilă, ca s-o facă, și nici vreun anotimp, vreo zi ori vreo împrejurare aparte. El, pur și simplu, pleca. Își petrecea zile în șir făcând pregătiri, cele mai mari și cele mai neînsemnate, căruțe, scrisori, valize, pălării, biroul de călătorie, bani, testamente, asemenea chestii, le împacheta și le despacheta, de cele mai multe ori zâmbind, ca întotdeauna, însă cu răbdătoare și dezordonata sprinteneală a unui gândac zăpăcit, angajat într-un soi de rit domestic, care ar fi putut dura pentru vecie dacă la sfârșit, în sfârșit, nu s-ar fi sfârșit printr-o ceremonie prevăzută și necesară, o ceremonie minusculă, aproape imperceptibilă și absolut intimă: el stingea lampa, el și cu Jun rămâneau pe întuneric, în tăcere, unul lângă altul în patul aflat în cumpănă peste noapte, ea lăsa să lunece câteva clipe de neant, apoi închidea ochii și în loc să spună

— Noapte bună

spunea

— Când pleci?

— Măine, Jun.

A doua zi pleca.

Unde se ducea, nu știa nimeni. Nici măcar Jun. Unii susțin că nici el nu știa prea bine: și citează drept dovadă faimoasa vară când a plecat în dimineața de 7 august și s-a întors în seara zilei următoare, cu cele șapte valize intacte și cu fața cuiva care făcea lucrul cel mai firesc din lume. Jun nu l-a întrebat nimic. El n-a zis nimic. Servitorii au despachetat valizele. Viața, după o clipă de șovăială, s-a repus în mișcare.

Alteori, trebuie spus, era în stare să stea departe luni în șir. Aceasta nu urnea cu nici un milimetru una dintre obișnuințele sale cele mai înrădăcinate: să nu trimită nici măcar cea mai mică veste despre el. El, literalmente, dispărea. Nici o scrisoare, nimic. Jun știa asta și nu își pierdea vremea așteptând.

Oamenii, care în general țineau la domnul Rail, credeau că pleca pentru afaceri.

— Din pricina fabricii de sticlă e nevoit să plece până acolo.

Așa spuneau. Unde era acel *acolo* rămânea o chestiune vagă, însă cel puțin reprezenta un crâmpei de explicație. Și ceva adevăr chiar conținea.

Într-adevăr, din când în când domnul Rail se întorcea cu niște contracte curioase și generoase în valiză: 1500 de pahare în formă de pantof (ulterior rămase nevândute în vitrinele din mai toată Europa), 820 de metri pătrați de sticlă colorată (șapte culori) pentru noile vitralii de la Saint Just, o sferă cu diametrul de optzeci de centimetri pentru grădinile Casei Regale și așa mai departe. Și nici nu se poate uita că, tocmai la întoarcerea dintr-una din călătoriile lui, domnul Rail, fără măcar să-și scuture praful de pe drum și fără ca practic să salute pe nimeni, dădu fuga peste pajiști până la fabrică, iar în fabrică până la cămăruța lui Andersson, și privindu-l în adâncul ochilor îi zise

— Ascultă-mă, Andersson... dacă noi ar trebui să facem o placă din sticlă, dar ar trebui s-o facem mare, pricepi?, mare de tot... cât de mare se poate... și mai ales... subțire... foarte mare și subțire... cât de mare crezi că am reuși s-o facem?

Bătrânul Andersson stătea acolo cu socotelile salariilor sub ochi. El nu pricepea nimic. El, care era un geniu absolut în materie de tot ce avea de-a face cu

sticla, la salarii nu se pricepea defel. Rătăcea peste cifre cu o stupeoare stupefiată. Drept care, când auzi de sticlă, se lăsă dus de undiță, aidoma unui pește istovit din marea lui, o mare de cifre, o mare de salarii.

— Păi, poate un metru, o placă de un metru pe trei zeci, ca aceea pe care am făcut-o pentru Denbury...

— Nu, Andersson, mai mare... chiar cea mai mare pe care ți-o poți închipui...

— Mai mare?... Păi, am putea încerca și iar încerca, iar dacă putem sparge cu zecile, poate că pân' la urmă vom izbuti să facem una mare de-adevăratelea, poate de doi metri... poate și mai mult, să zicem doi metri pe unu, un dreptunghi de sticlă lung de doi metri...

Domnul Rail își dădu drumul să lunece pe spătarul scaunului.

— Știi ceva, Andersson? Am găsit o metodă s-o facem de trei ori mai mare.

— De trei ori mai mare?

— De trei ori.

— Și ce-o să facem cu o placă de sticlă de trei ori mai mare?

Așa îl întrebă bătrânul: ce-o să facem, îl întrebă, cu o placă de sticlă de trei ori mai mare?

Iar domnul Rail răspunse:

— Bani, Andersson. Bani cu ghiotura.

În realitate, ca să spunem totul până la capăt, metoda pe care domnul Rail o adusese din cine știe ce parte a lumii, închisă în minte, pecetluită în fantezie, pentru ca mai apoi să o toarne sub ochii transparenți ai lui Andersson, era o metodă întru totul genială, însă de asemenea, și întru totul falimentară. Andersson, însă, era un geniu al sticlei, și încă de un număr infinit de ani, dat fiind că înaintea lui fusese taică-său, iar înainte de taică-său fusese tatăl lui taică-său, adică primul

din familie care își trimisese la naiba propriul tată și meseria lui de țăran ca să se ducă să priceapă cum dracu' se lucra piatra aceea magică fără suflet, fără trecut, fără culoare și fără nume căreia i se spunea *sticlă*. Era un geniu, una peste alta, era un geniu dintotdeauna. Și începu să mediteze. Întrucât, evident, trebuia cu adevărat să existe o metodă de a realiza o placă de sticlă de trei ori mai mare, și tocmai aceasta era trăsătura genială a metodei domnului Rail: intuia că era posibil să se realizeze, încă dinainte ca vreodată să îi fi trecut cuiva prin cap că ar fi avut nevoie de așa ceva. Astfel, Andersson lucră vreme de zile și săptămâni și luni. În cele din urmă, puse la punct un sistem care dobândi mai apoi o anumită notorietate sub numele de „*Brevetul Andersson de la Sticlăriile Rail*“, suscitând unele ecouri complezente prin presa locală, precum și interese vagi în unele minți glumețe, ici și colo prin lume. Ceea ce contează este că tocmai „*Brevetul Andersson de la Sticlăriile Rail*“ avea să schimbe peste câțiva ani viața domnului Rail, lăsând, cum se va vedea, un semn în istoria sa. O istorie cu totul aparte, care oricum își va fi găsit cu siguranță căile de a se strecura acolo unde trebuia să ajungă, unde era scris să ajungă, și care totuși a ținut să se sprijine tocmai pe „*Brevetul Andersson de la Sticlăriile Rail*“ pentru a se manifesta într-una dintre piruetele sale cele mai semnificative. Așa procedează destinul: ar putea să o șteargă pe nevăzute și, când colo, arde în urma lui, ici și colo, câteva din mii-le de clipe dintr-o viață. În noaptea amintirii, acestea ard, desenând calea pe care soarta aleargă către punctul de fugă. Focuri solitare, bune să-ți oferi o rațiune, oricare ar fi ea.

Așadar, și în lumina „*Brevetului Andersson de la Sticlăriile Rail*“ și a evoluțiilor sale ulterioare, rezultă

în mod limpede cât de legitimă putea suna ideea, îndeajuns de răspândită, că drumurile domnului Rail trebuiau considerate în esență drept deplasări de lucru. Și totuși...

Și totuși nimeni nu putea cu adevărat să uite ceea ce știa toată lumea: și anume o serie nesfârșită de mici fapte, de nuanțe și de vizibile coincidențe care aruncau o lumină neîndoielnic diferită asupra acelui fenomen bine stabilit și necercetat pe care îl constituiau călătoriile domnului Rail. O mulțime nesfârșită de mici fapte, de nuanțe și de vizibile coincidențe pe care nimeni nici măcar nu se mai deranja să le pomenească de când, precum o mie de pâraie într-un singur lac, se pierduseră în limpedele adevăr al unei după-amiezi de ianuarie: când domnul Rail, revenind dintr-una din călătoriile sale, nu se întoarse singur, ci sosi împreună cu Mormy, și privind-o pe Jun în ochi îi zise pur și simplu – punând o mână pe umărul băiețașului – îi zise – tocmai în timp ce băiețașul se zgâia la chipul lui Jun și la frumusețea sa – zise:

— Îl cheamă Mormy și e fiul meu.

Deasupra lor era cerul întunecat al lui ianuarie. Iar în jur o mână de servitori. Cu toții își coborâra instinctiv privirile în pământ. Numai Jun nu făcu asta. Privea pielea lucioasă a băiețașului, o piele de culoarea nisipului, o piele arsă de soare, dar o dată pentru totdeauna, de un soare din urmă cu o mie de ani. Iar primul ei gând fu

„Târfa aia era o negresă.“

O vedea, pe femeia aceea care pe undeva prin lume îl strânsese între picioare pe domnul Rail, cine știe dacă din meserie sau din plăcere, dar cel mai probabil din meserie. Îl privea pe băiețaș, ochii lui, buzele lui, dinții

lui, și o vedea din ce în ce mai deslușit – atât de deslușit încât al doilea gând al ei, limpede și fulgurant, fu

„Târfa aia era tare frumoasă.“

Două gânduri nu pot umple decât o clipă. Și o clipă a fost tot ceea ce acel minuscul univers de oameni, decupat din mai generala galaxie e vieții și covârșit de emoția unui scandal vădit – și o clipă a fost tot ceea ce acel minuscul univers de oameni i-a acordat tăcerii. Întrucât mai apoi, deodată, își strecură glasul, trecând peste tulburarea fiecăruia, până la urechile tuturor.

— Bună, Mormy. Pe mine mă cheamă Jun și nu sunt mama ta. Și nu voi fi niciodată.

Cu gingășie, însă. Asta o poate confirma oricine. A spus-o cu gingășie. O putea spune cu o răutate infinită și, dimpotrivă, a spus-o cu gingășie. Trebuia să ne-o imaginăm cum o spunea cu gingășie. „Bună, Mormy. Pe mine mă cheamă Jun și nu sunt mama ta. Și nu voi fi niciodată.“

În seara aceea se porni o ploaie care parcă era o pedeapsă. Și o ținu toată noaptea, cu o sălbăticie de mirare. „O pișare în stil mare“ cum spunea Ticktel, care se pricepea la teologie întrucât lucrase ca bucătar la un seminar, cel puțin așa spunea el, era o pușcărie spuneau ceilalți, proștilor e totuna spunea el. În camera lui, Mormy stătea cu păturile trase până peste cap, așteptând tunete care nu mai soseau. Avea opt ani și nu știa prea bine ce i se întâmpla. Însă avea întipărite în ochi două imagini: chipul lui Jun, cel mai frumos din câte văzuse vreodată, și masa întinsă jos, în sufragerie. Cele trei sfeșnice, lumina, gâtul îngust al sticlelor șlefuite ca niște diamante, șervețelele cu litere misterioase pe ele, aburul care ieșea din supiera albă, marginea aurită a farfuriilor, fructele lucioase așezate pe niște frunze mari într-o tavă de argint. Toate aceste lucruri și

chipul lui Jun. Aceste două imagini îi pătrunseseră în ochi precum instantaneea percepție a unei fericiri absolute și necondiționate. Avea să le poarte cu el pentru totdeauna. Fiindcă viața așa te păcălește. Te prinde când ai sufletul încă adormit și îți seamănă în el o imagine, sau un miros, sau un sunet de care mai apoi nu te mai desprinzi. Iar aceea era fericirea. O descoperi mai apoi, când e prea târziu. Și deja ești, pentru totdeauna, un pribeag: la mii de kilometri de acea imagine, sau de acel sunet, sau de acel miros. În derivă.

Două camere mai încolo stătea Jun, în picioare, cu nasul lipit de geamuri, privind marea pișare. Și acolo rămase până când simți brațele domnului Rail în jurul șoldurilor, iar apoi mâinile lui care o roteau cu duioșie, ochii lui care o priveau ciudat de serioși și în sfârșit glasul lui care era șoptit și tainic.

— Jun, dacă vrei să-mi ceri ceva, fă-o acum.

Jun începu să îi deznoade fularul roșu pe care îl ținea în jurul gâtului, iar apoi îi descheie haina și, unul câte unul, nasturii de la vesta închisă la culoare, începând de la cel mai de jos și apoi urcând, încetul cu încetul, până la cel mai de sus, care, deși rămăsese ultimul care mai încerca să apere ce nu mai putea fi apărat, rezistă totuși o clipă, doar o clipă, înainte să cedeze, în tăcere, tocmai în timp ce domnul Rail se apleca peste chipul lui Jun ca să spună — dar era aproape o rugămintă

— Ascultă-mă, Jun... uită-te la mine și cere-mi ce vrei...

Dar Jun nu zise nimic. Pur și simplu, fără ca nici o trăsătură a feței sale să se urnească, și absolut în tăcere, începu să plângă, în felul acela care e un fel nespus de frumos, un secret pe care puțini îl cunosc, ei plâng numai cu ochii, ca niște pahare pline până sus de tristețe, și

impasibile în timp ce picătura care prisosește până la urmă le învinge și alunecă jos peste margine, urmată apoi de mii de alte picături, și rămân nemișcate în timp ce peste ele se prelinge mărunta lor înfrângere. Așa plângea Jun. Și nu se opri defel, nici pentru o clipă, în timp ce mâinile ei îl dezbrăcau pe domnul Rail, și nici mai târziu, când îl văzu gol sub ea și când îl sărută peste tot, nu se opri, continuă să-și dizolve cheagul propriei tristeți în acele lacrimi nemișcate și tăcute – nu există lacrimi mai frumoase – în timp ce strângea în mâini sexul domnului Rail și încetișor își trecea buzele peste pielea aceea netedă și incredibilă – nu existau buze mai frumoase – și plângea, în felul acela al ei invincibil, când își deschise picioarele și într-o clipă, cu un dram de furie, luă sexul domnului Rail înlăuntrul ei, și ca atare, într-un fel, pe întreg domnul Rail înlăuntrul ei, și ținându-și brațele pe pat, privind de sus chipul bărbatului care plecase în cealaltă parte a lumii ca să fută o femeie tare frumoasă și negresă, să o fută cu o exactitate atât de pasionată încât să îi lase un copil în pânțece, privind chipul acela care o privea începuse să sucească înlăuntrul ei rezistența înfrântă care era sexul domnului Rail, să îl sucească și să îl subjuge cu disperare, ca să pătrundă peste tot, înlăuntrul ei, și ritmic să lunece în nebunie, fără a se opri din plâns – dacă acela se poate numi pur și simplu plâns – și totuși cu o subtilă și din ce în ce mai mare violență, și furie poate, în timp ce domnul Rail o apuca de șolduri cu mâinile, în zadarnica și falsa tentativă de a opri acea femeie care acum îi luase pula în stăpânire și, cu mișcări oarbe, îi smulsese din minte tot ceea ce nu era elementara pretenție de a se bucura, tot mai mult și mai mult. Și nu se opri din plâns – și din tăcut – din plâns și din tăcut, nici măcar când îl văzu, pe bărbatul care

era sub ea, închizând ochii și nemaivăzând nimic, și îl simți, pe bărbatul pe care îl avea înlăuntrul ei, venindu-i între coapse și înfigându-i isteric pula în pânțele, în felul acela de izbitură intimă și indescifrabilă pe care ea învățase să o iubească așa cum nu mai iubea nici o altă durere.

Abia după aceea – după aceea – în timp ce domnul Rail o privea în penumbră și mângâind-o își recapitula propria stupoare, Jun zise

— Te rog, nu mai spune nimănui.

— Nu pot, Jun. Mormy e fiul meu, vreau să crească aici, alături de noi. Și toată lumea trebuie s-o știe.

Jun stătea acolo, cu capul adâncit în pernă și cu ochii închiși.

— Te rog, nu mai spune nimănui că am plâns.

Fiindcă exista un lucru, între cei doi, un lucru care în realitate trebuia să fie un secret, sau așa ceva. Astfel, era greu de înțeles ce își spuneau și cum trăiau, și cum erau. Ți-ai fi putut stoarce creierii încercând să dai un sens anumitor gesturi de-ale lor. Și te puteai întreba *de ce* ani și ani. Singurul lucru care adesea reieșea cu evidență, ba chiar aproape întotdeauna, și poate chiar întotdeauna, singurul lucru era că în ceea ce făceau și în ceea ce erau exista ceva – ca să spunem așa – frumos. Chiar așa. Toată lumea spunea: „E frumos ce-a făcut domnul Rail“. Sau: „E frumos ce-a făcut Jun“. Nu se putea înțelegea mai nimic, însă cel puțin asta se înțelegea. De exemplu: că domnul Rail nu trimitea niciodată nici o frântură de scrisoare sau de veste, din călătoriile lui. Niciodată. Însă, cu câteva zile înainte să se întoarcă făcea să îi parvină lui Jun, negreșit, un pachetel. Ea îl deschidea și înăuntru era o bijuterie.

Nici un rând, nici măcar semnătura: doar o bijuterie.

Acum, cineva ar putea găsi o mie de motive pentru a explica un lucru de genul acesta, începând evident cu cel mai scontat, și anume că domnul Rail avea ceva pentru care trebuia să se facă iertat și ca atare o făcea așa cum o fac toți bărbații, adică vârând mâna în portofel. Însă, nefiind domnul Rail un bărbat ca toți ceilalți, și nici Jun o femeie ca toate celelalte, o asemenea, logică, explicație era de cele mai multe ori înlăturată în favoarea unor teorii fanteziste, în care se amestecau în mod strălucit misterioase contrabande cu diamante, ezoterice semnificații simbolice, străvechi tradiții și poetice legende de iubire. Toate astea nu erau nicidecum simplificate de faptul constatat că Jun nu etala niciodată, absolut niciodată, bijuteriile care îi parveneau, ba chiar nici nu prea părea să-i pese de ele: în timp ce cu o grijă nesfârșită se dedica păstratului cutiilor, pe care le scutura periodic și controla ca nimeni să nu le urnească din locul pe care ea li-l consacrase. Drept dovadă, la câțiva ani după moartea sa, încă se mai găseau acele cutii, așezate ordonat una peste alta, la locul lor, atât de absurde și atât de goale încât cu multă strădanie fură căutate bijuteriile respective, zile în șir, ba chiar săptămâni în șir, până când deveni limpede că niciodată, dar niciodată, nu mai aveau să fie găsite. Pe scurt, putea fi sucită pe toate fețele, povestea asta cu bijuteriile, dar o explicație definitivă, oricum, nu se va fi găsit. Așa se întâmpla că, atunci când domnul Rail se întorcea, oamenii întrebau „a sosit bijuteria?“, iar unii spuneau „se pare că da, se pare că a sosit acum cinci zile, într-o cutie verde“, iar atunci oamenii zâmbeau și în sinea lor se gândeau „e frumos ce-a făcut domnul Rail“. Pentru că nimic altceva nu se mai putea spune în afară de această ineptie de nimic, și imensă. Că era frumos.

Aşa erau domnul şi doamna Rail.

Aşa de ciudaţi încât te puteai gândi că îi ţinea împreună cine ştie ce secret.

Şi de fapt chiar aşa era.

Domnul şi doamna Rail.

Îşi trăiau viaţa.

Apoi, într-o zi, sosi Elisabeth.

— „În cei din urmă ani ai săi, Iov a primit de la Domnul mai multe binecuvântări decât primise în cei dintâi. A avut paisprezece mii de oi, șase mii de cămile, o mie de perechi de boi, și o mie de măgărițe. A avut șapte fii și trei fete; celei dintâi i-a pus numele Iemima, celei de a doua Cheția, și celei de a treia Cheren-Hapuc...”

Nu că Pekisch ar fi priceput vreodată ce hal de nume mai era și acela. Dar un lucru era limpede: nu era cazul să stea și să se tot întrebe taman în clipa aceea. Drept care continuă să citească, cu o voce monocordă, aproape impersonală, cam așa cum i-ar fi vorbit unui surd.

— „...În toată țara nu erau femei așa de frumoase ca fetele lui Iov. Tatăl lor le-a dat o parte de moștenire printre frații lor. Iov a mai trăit după aceea o sută patruzeci de ani, și a văzut pe fiii săi și pe fiii fiilor săi până la al patrulea neam.”

Textul se apropia de sfârșit. Pekisch trase aer în piept și dădu glasului său o nuanță de oboseală.

— „Și Iov a murit bătrân și sătul de ani.”

Pekisch rămase nemișcat. Nu îi era clar de ce, dar avea impresia că ar fi fost mai bine să rămână nemișcat preț de câteva momente. Astfel, deși neîndoios era cât se poate de incomod, rămase nemișcat: complet întins pe iarbă, cu fața lipită de extremitatea unei țevi

de cositor. Țeava era și ea întinsă pe pământ („o nai-vitate de neiertat“, va comenta ulterior prof. Dallet), era lungă de 565,8 metri și avea diametrul unei cești de cafea cu lapte. Pekisch își vârâse fața înăuntru, în așa fel încât numai ochii îi rămăseseră pe afară: o soluție ideală pentru a putea citi cărțulia pe care, într-o mână, o ținea în cumpănă deasupra țevii, deschisă la pagina 565. Cu cealaltă mână, astupa cuminte golurile pe care fața lui, nu tocmai sferică, le lăsa în gaura de intrare a țevii: „un expedient infantil“, cum va nota, pe bună dreptate, deja pomenitul prof. Dallet.

Trecură câteva momente și apoi, în sfârșit, Pekisch se mișcă. Avea întipărită pe față circumferința țevii și un picior pe jumătate amortit. Se ridică anevoie, își vârî cărțulia în buzunar, își aranjă la loc părul cenușiu, murmură ceva în sinea lui și se apucă să pășească de-a lungul țevii. 565 metri virgulă 8 nu e o distanță pe care s-o poți înghiți într-un minut. Pekisch începu să alerge. Fugea și încerca să nu se mai gândească, urmărea cu privirea țeava, un pic pantofii săi și un pic țeava, iarba îi dispărea cu repeziciune sub picioare, se perinda țeava care părea un proiectil lung, infinit, însă când își ridica privirea orizontul rânjea nemișcat, totul este relativ, asta știa deja, mai bine să mă uit în jos, mai bine să mă uit la țeavă, și pantofii și țeava – inima începu să îi bată nebunește. Calm. Pekisch, stai. În picioare. Se uită înapoi: o sută de metri de țeavă. Se uită înainte: o infinitate de țeavă. Calm. Se apucă din nou să pășească și să nu se gândească. De jur împrejur, e lumina serii. Soarele te prinde dintr-o parte, când așa stau lucrurile, e un fel mai duios, se culcă umbrele peste măsură, e un fel care are ceva afectuos – așa se explică probabil cum se face că, în general, e mai lesne să te crezi bun, la vreme de seară – pe când la prânz ai putea

și să ucizi sau chiar mai rău: să te gândești să ucizi, sau mai rău: să-ți dai seama că ai putea fi capabil să te gândești să ucizi. Sau mai rău: să fii ucis. Chiar așa. 200 de metri până la capătul țevii. Pekisch pășește și privește un pic țeava și un pic în fața lui. La capătul țevii, drept în fața lui, începe să recunoască mica siluetă a lui Pehnt. Poate că nu ar fi văzut-o dacă ar fi continuat să pășească și să nu se gândească, dar acum a văzut-o, și atunci reîncepe să alerge, în felul acela al lui buimac, parcă la fiecare pas s-ar hotărî să-și arunce cât colo un picior, însă acesta, încăpățânat, nici nu vrea să audă una ca asta, și de fiecare dată se pomenește cu el îndărăt, și e nevoit să și-l recupereze într-un fel sau altul, în timp ce totodată încearcă să se descotozească de celălalt, fără ca de altfel să izbutească, întrucât nici acesta nu vrea să audă să o lase mai moale, și tot așa. Poate părea de necrezut, însă cu un sistem de genul acesta se pot bate kilometri întregi, dacă se vrea. Pekisch, mai modest, pipăie metrii, unul după altul. Astfel încât, în cele din urmă, nu îi mai lipsesc decât douăzeci de astfel de metri, și apoi doisprezece, și opt, și șapte, și trei, și unul, sosire. Se oprește Pekisch. Inima îi fierbe, deraiată. Iar respirația îi zburdă, îl zăpăcește, alunecă și își dă ochii peste cap. Noroc de lumina serii, care îl înconjoară.

— Pehnt!

Pehnt e un băiețel. Cu toate că poartă o haină de bărbat matur, Pehnt e un băiețel. Stă întins pe pământ, pe spate, cu ochii privind către cer, fără să-l vadă, de altfel, întrucât sunt niște ochi închiși. Cu o mână își ține acoperită urechea dreaptă: pe cea stângă o ține în țeavă, cât de înăuntru poate, de-ar putea ar intra cu tot capul, în țeava aceea, însă nici măcar capul unui băiețaș nu

izbutește să intre într-o țeavă mare cât o ceașcă. Nu-i nimic de făcut.

— PEHNT!

Băiețelul deschide ochii. Vede cerul și îl vede pe Pekisch. Nu știe prea bine ce să mai facă.

— Ridică-te, Pehnt, s-a terminat.

Pehnt se ridică, Pekisch își dă drumul să cadă pe pământ. Îl privește în ochi pe băiețel.

— Așadar?

Pehnt își freacă o ureche, și-o freacă pe cealaltă, își face privirea roată, ca și când ar căuta calea cea mai lungă, spre a poposi, în cele din urmă, în ochii cenușii ai lui Pekisch.

— Salut, Pekisch.

— Salut ce?

— Salut.

Dacă n-ar avea inima care încă îl mai chinuiește, poate că ar striga, în momentul ăsta, Pekisch. În schimb, pur și simplu, șoptește.

— Te rog, Pehnt. Nu mai spune tâmpenii. Zi-mi ce-ai auzit.

Pehnt poartă o haină bărbătească. Neagră. Din nasturi i-a mai rămas unul singur, cel mai de sus. Îl chinuiește cu degetele, se încheie, se descheie, are aerul cuiva care ar putea face asta pentru totdeauna, fără să se mai oprească niciodată.

— Zi ceva, Pehnt. Zi-mi ce mama naibii ai auzit în țeava asta.

Pauză.

— David și Goliat?

— Nu, Pehnt.

— Povestea cu Marea Roșie și cu faraonul?

— Nu.

— Poate era Cain și Abel... da, era când Cain era fratele lui Abel și...

— Pehnt, nu trebuie să ghicești, nu-i nimic de ghicit. Trebuie doar să spui ce-ai auzit. Iar dacă n-ai auzit nimic, trebuie să zici n-am auzit nimic.

Pauză.

— N-am auzit nimic.

— Nimic ?

— Mai nimic ?

— Mai nimic sau nimic ?

— Nimic.

Ca și când l-ar fi mușcat un gândac nepricopsit: sare în sus Pekish și își agită brațele ca o moară de vânt, îndesând în pământ pași neîncrezători și complet ră-tăciți, și mormăind fraze printre dinți, și psalmodiind o furie caraghioasă. Cuvinte înșirate.

— Nu-i posibil, la naiba... nu-i posibil, nu-i posibil, nu-i posibil... nu poate dispărea așa, undeva trebuie să ajungă... nu poți turna atâția litri de cuvinte într-o țevă și mai apoi să le vezi cum îți dispar așa, de sub ochi... cine soarbe toată vocea aia?... Trebuie să fie o greșeală, asta-i sigur... e o greșeală, e limpede... undeva greșim... poate că ar fi nevoie de o țevă mai mică... sau poate că trebuie să o punem ușor în pantă, asta e, poate că ar fi nevoie de un pic de înclina-ție... de altfel e limpede, e în stare să se oprească în scurt timp, taman la jumătatea țevii... când se termină impulsul, se oprește... plutește o țără prin aer, se ames-tecă și apoi se așază pe fundul țevii și cositorul o ab-soarbe... în mod sigur așa ceva se petrece... care dacă stăm și ne gândim ar trebui să meargă și invers... cu siguranță... dacă eu vorbesc într-o țevă îndreptată în sus cuvintele urcă atât cât au impuls iar apoi coboară la loc, și astfel eu le aud din nou... Pehnt, chestia asta

e genială, pricepi ce poate să-nsemne?... practic oamenii s-ar putea auzi din nou, și-ar putea asculta propriu-zis chiar însăși vocea lor... iei o țeavă, o îndrepti în sus, să zicem cu o înclinație de 10 la sută, iar apoi debitezi înăuntru... debitezi înăuntru o frază mai mult sau mai puțin scurtă, depinde evident de lungimea țevii... debitezi și apoi te pui pe ascultat, și... și vocea urcă, urcă, iar apoi se oprește și se întoarce îndărăt, iar tu o auzi, pricepi, o auzi... glasul tău... ar fi extraordinar... să te poți asculta... ar fi o revoluție pentru toate școlile de canto din lume... îți închipui?... „*auto-ascultătorul Pekisch, instrumentul indispensabil pentru formarea unui mare cântăreț*“, îți spun că ar merge la fix... s-ar putea face de toate măsurile, să se studieze cea mai bună înclinație, să se încerce toate metalele, cine știe, poate că din aur ar trebui făcute, trebuie încercat, asta-i secretul, să încerci și iar să încerci, nu vei ajunge niciodată la nimic dacă nu te încăpățânezi să încerci și iar să încerci...

— Poate că e o gaură în țeavă și vocea a ieșit pe acolo. Pekisch se oprește. Se uită la țeavă. Se uită la Pehnt.

— O gaură în țeavă?

— Poate.

Și totuși, oricât de neîndoios de minunată ar fi lumina serii, există ceva ce izbuteste să fie încă și mai frumos decât lumina serii, și anume, mai exact, atunci când, datorită unor neînțelese jocuri ale curenților, farse ale vânturilor, ciudățeniile ale cerului, confruntări reciproce ale unor nori defectuoși, și circumstanțe fortuite cu zecile, o adevărată colecție de evenimente întâmplătoare și de absurdități – atunci când, în acea lumina irepetabilă care e lumina serii, pe nepusă masă, *plouă*. E soare, soare în amurg, și plouă. Mai mult de atât nu se poate. Și nu există om, oricât de ros de durere

ori istovit de angoasă, care dinaintea unei asemenea absurdități să nu simtă pe undeva foindu-se o irepresibilă dorință de a râde. Mai apoi eventual nu râde, cu adevărat, însă dacă lumea ar fi un suspin mai clement, ar izbuti să râdă. Fiindcă este ca un gag colosal și universal, perfect și irezistibil. Ceva de necrezut. Nici măcar apa, aceea care îi cade în cap, în picături mărunte improșcate la rând de soarele coborât sub orizont, nu pare apă adevărată. N-ar fi de mirare dacă, după gust, s-ar descoperi că e îndulcită cu zahăr. De pildă. Oricum, apă neregulamentară. O întreagă excepție generală și spectaculară de la reguli, o grandioasă păcăleală a oricărei logici. O emoție. Până într-acolo încât printre toate lucrurile care mai apoi sfârșesc prin a oferi o justificare acestei altminteri ridicole obișnuințe de a trăi figurează cu certitudine și acesta, deasupra celor mai netede, a celor mai curate: să exiști, atunci când în lumina irepetabilă care e lumina serii, pe nepusă masă, plouă. Măcar o dată, să exiști.

— La naiba! O gaură în țeavă... cum de nu m-am gândit... dragă Pehnt, iată unde e greșeala... o gaură în țeavă... o găurică afurisită ascunsă pe undeva, e limpede... pe acolo a ieșit toată vocea... a dispărut în văzduh...

Pehnt și-a ridicat gulerul hainei, își ține mâinile adâncite în buzunare, se uită la Pekisch și zâmbește.

— Păi, știi ce zic eu? O s-o găsim, Pehnt... o să găsim gaura aia... mai avem măcar o jumătate de oră de soare, și o s-o găsim... la drum, băiete, n-o să ne lăsăm noi fraieriți așa de ușor... nu.

Și așa se duc, Pekisch și Pehnt, Pehnt și Pekisch, se întorc de-a lungul țevii, unul la stânga și celălalt la dreapta, încetișor, scrutând fiecare palmă de țeavă, îndoiți, în căutarea acelei voci pierdute, încât dacă cineva

i-ar vedea de departe s-ar putea prea bine întreba ce dracu' fac ăia doi, în mijlocul câmpului, cu ochii ațintiți în pământ, pas cu pas, ca niște gândaci, când de fapt ei sunt oameni, cine știe ce chestie au pierdut așa de importantă ca să se târâie în felul acela prin mijlocul câmpului, cine știe dacă o vor mai găsi vreodată, ar fi frumos să o găsească, ca măcar o dată, măcar din când în când, în lumea asta afurisită, cuiva care caută o chestie să-i fie dat să o găsească, așa, pur și simplu, și să spună am găsit-o, cu un zâmbet ușurel, am pierdut-o și am găsit-o – după care fericirea ar fi un nimic.

— Hei, Pekisch...

— Nu te lăsa furat, copile, că n-o să mai găsim niciodată gaura asta...

— Un singur lucru, Pekisch...

— Ce?

— Ce poveste era?

— Era povestea lui Iov, a lui Iov și a lui Dumnezeu.

Nu-și dezlipesc ochii de pe țevă, nu se opresc, continuă fără grabă, pas cu pas.

— E o poveste tare frumoasă, nu-i așa, Pekisch?

— Da, e o poveste tare frumoasă.

Era ora trei dimineața și orașul zăcea sufocat în bitumul propriei nopți. În spuma propriilor vise. În rahatul propriei insomnii. Etcetera.

Marius Jobbard stătea în schimb la masa de scris / lumină de lampă cu gaz / birouaș la etajul trei pe strada Moscat / tapet cu dungi verticale verzi și bej / cărți, diplome, mic David din bronz, mapamond în lemn de paltin diametru un metru virgulă douăzeci și unu / portret de domn cu mustăți / alt portret același domn / dușumea ponosită și covor slinos / miros de praf, tutun

și pantofi / pantofi, într-un ungher, două perechi, negri, terminați.

Jobbard scrie. Are vreo treizeci de ani și scrie numele universitarului prusac Ernst Holtz pe un plic pe care tocmai l-a sigilat. Apoi adresa. Usucă cu sugativă. Controlează plicul, îl pune lângă celelalte, pe marginea din dreapta a mesei de scris. Caută printre hârtii o foaie, o găsește, parcurge cele șase nume scrise pe ea, unul sub altul. Trage o linie sub numele eminentului prof. Ernst Holtz. Citește singurul nume rămas: Dl Pekisch – Quinnipak. Recuperează scrisoarea dlui Pekisch, în mod ciudat scrisă pe versoul unei hărți a suspomenitului oraș Quinnipak, și o citește. Agale. Apoi ia hârtie și stilou. Și scrie.

Stimate Dle Pekisch,

Am primit scrisoarea dumneavoastră conținând rezultatele – pe care le numiți, cu prea multă modestie, descurajante – ale ultimului dumneavoastră experiment în privința propagării sunetului prin țevi metalice. Din păcate prof. Dallet se află actualmente în imposibilitatea de a vă răspunde personal. Binevoiți așadar să iertați dacă aceste rânduri sunt, cu umilință, scrise de subsemnatul Marius Jobbard, elev și secretar al eminentului profesor.

Onestitatea îmi impune să vă atrag atenția că, atunci când a citit scrisoarea dumneavoastră, prof. Dallet nu și-a ascuns unele gesturi de dezamăgire și semne de neacceptare. El a considerat „o naivitate de neiertat” faptul că țevile ar fi dispuse, pur și simplu, pe o pajiște. Vă amintește, în acest sens, că dacă țevile nu sunt izolate de sol, vibrațiile coloanei de aer sfârșesc prin a fi absorbite de masele din jur, și în acest fel se sting cu repeziciune. „Să rezemi țevile de pământ e ca și cum ai cânta la o vioară cu surdină”: acestea sunt cuvintele exacte rostite de prof. Dallet. În plus, domnia sa consideră ca fiind un

expedient infantil (cuvintele sale textuale) acela de a astupa cu mâinile gaura de intrare a țevii, și se întreabă de ce oare nu ați folosit, așa cum logica ar impune, o țeavă lată exact cât gura dvs., lucru care de regulă permite să se transmită coloanei de aer întreaga putere a vocii. Cât despre ipoteza dvs. legată de „auto-ascultător“, vă pot spune că teoriile dvs. asupra mobilității sunetului prezintă, față de teoriile prof. Dallet, divergențe evidente. Divergențe pe care eminentul profesor le-a rezumat în afirmația, pe care îmi fac datoria de a o reproduce în integralitatea sa textuală, „omul ăla e nebun“. Omul acela – o spun spre a salvagarda limpezimea raportului meu – ați fi dumneavoastră.

Întrucât prof. Dallet nu a mai spus nimic în privința amabilei dvs. misive, aici ar trebui să se sfârșească prea umila mea misiune de secretar. Cu toate acestea – deși îmi simt forțele slăbind puțin câte puțin – vă rog să îmi permiteți să adaug câteva rânduri cu titlu cu totul și cu totul personal. Eu cred, mult stimat dle Pekisch, că dumneavoastră ar trebui să vă continuați experimentele, ba chiar să le întetiți și să ajungeți să le realizați în modul cel mai bun și mai exhaustiv. Pentru că ceea ce scrieți dumneavoastră este absolut genial și, dacă mă pot exprima astfel, profetic. Nu vă lăsați oprit de palavrele prostești ale lumii și nici, dacă îmi este îngăduit, de doctele observații ale universitarilor. Dacă mă pot bizui pe certitudinea discreției dvs., aflați că prof. Dallet nu e întotdeauna iluminat de cea mai pură și mai dezinteresată dragoste pentru adevăr. Domnia sa a lucrat vreme de douăzeci și șase de ani, în anonimatul cel mai deplin, la studierea unei mașinării în stare să producă mișcarea perpetuă. Aproape totala lipsă de rezultate apreciable a afectat, cum era de așteptat, moralul profesorului și i-a ofuscât reputația. Dvs. puteți prea bine înțelege cât de providențială a apărut, în lumina tuturor acestor lucruri, întâmplarea binevoitoare prin care a apărut în ziare, cu un răsunset deosebit, ingeniosul sistem de comunicare prin

țevi de zinc pe care profesorul îl pusese la punct pentru hotelul vărului său, Alfred Dallet, la Brétonne. Știți dvs. cum sunt ziariștii. În scurt timp, cu ajutorul unor declarații bine cântărite lansate către anumite foi din capitală, Dallet a devenit pentru toată lumea profetul „logoforului“, savantul capabil să „ducă orice voce până la capătul lumii“. În realitate, credeți-mă, prof. Dallet nu se așteaptă la prea multe din inventarea logoforului, în afară evident de acea celebritate pe care, după ce a urmărit-o vreme îndelungată fără să o dobândească, acum și-a căpătat-o fără ca nici măcar să o urmărească. Cu toate că anumite experimente ale sale, înfăptuite efectiv, au furnizat rezultate încurajatoare, el își păstrează un secret dar hotărât scepticism în privința logoforului. Dacă pot apela încă o dată la discreția dvs., vă voi spune că l-am auzit personal pe prof. Dallet mărturisind – unui coleg de-al domniei sale și nu fără ajutorul câtorva pahare de Beaujolais – că maximul ce s-ar putea obține cu logoforul era să poți asculta de la intrarea unui bordel zgomotele provenite din alcovurile de la etajul al doilea. Colegul profesorului a găsit toate acestea ca fiind foarte amuzante.

Aș mai avea și altele, chiar mai edificatoare, anecdote să vă relatez, însă mâna mea, așa cum dvs. înșivă puteți constata, devine din minut în minut tot mai neșigură. La fel și mintea mea. Așadar, vă rog să-mi permiteți să adaug, fără alte ocolișuri, că împărtășesc fără rezerve entuziasmul și încrederea dvs. în privința dezvoltărilor ulterioare ale logoforului. Ultimele experimente ale dlor Biot și Hassenfarz au demonstrat spre confirmare, fără umbră de îndoială, că o voce foarte joasă poate fi transmisă prin țevi de zinc până la o distanță de 951 de metri. Se poate trage în chip rezonabil concluzia că o voce mai puternică ar reuși să ajungă de o sută de ori mai departe, adică să atingă o distanță de aproape o sută de kilometri. Prof. Arnott, pe care am avut norocul de a-l întâlni vara trecută, mi-a arătat un anume calcul al

domniei sale asupra dispersiei vocii în aer. De acolo reiese, cu absolută certitudine, că o voce comprimată într-o țeavă ar putea fără nici o grijă să plece de la Londra și să ajungă la Liverpool.

Dinaintea tuturor acestor fapte, ceea ce scrieți revelează întreaga dvs. profetică exactitate. Ne aflăm cu adevărat în ajunul unei lumi în întregime legate prin rețele de țevi în măsură să anuleze orice distanță. Întrucât ultimele calcule stabilesc la 340 de metri pe secundă viteza sunetului, va fi posibil să se trimită un ordin comercial de la Bruxelles la Anvers în zece minute; sau să se transmită o comandă militară de la Paris la Bruxelles într-un sfert de oră; sau, dacă îmi permiteți, să se primească la Marsilia o scrisoare de dragoste plecată de la Sankt Petersburg cu nu mai mult de două ore înainte. Într-adevăr a sosit vremea, credeți-mă, să se renunțe la orice șovăială și să se folosească magica proprietate motoare a sunetului pentru a uni orașe și națiuni, astfel încât popoarele să învețe că singura patrie adevărată este lumea, iar singurii dușmani adevărați sunt adversarii științei. De aceea, mult stimat Dle Pekisch, îmi permit să vă spun cu toată umilința: nu renunțați la experimentele dvs., ci dimpotrivă încercați în toate felurile să vă perfecționați procedeele și să vă difuzați rezultatele. Deși departe de marile catedrale ale științei și de sacerdoții acesteia, dvs. străbateți drumul luminos al unei noi omeniri.

Nu-l părăsiți.

Știu cu certitudine că nu vă voi mai putea fi de folos, iar acesta nu este ultimul dintre lucrurile care îmi întristează clipele. Mă despart de dvs. cu regretul de a nu vă putea cunoaște personal și cu speranța că veți binevoi să mă credeți

*Al dvs. sincer,
Marius Jobbard*

P.S. Din nenorocire, prof. Dallet nu își poate îngădui să accepte amabila invitație la concertul pe care fanfara

condusă de dvs. îl va susține în Quinnipak la următoarea festivitate din 26 iulie. Călătoria ar fi foarte lungă și, pe de altă parte, profesorul nu mai are prospețimea de odinioară. Binevoii a-i accepta scuzele pline de păreri de rău.

*Din inimă,
M.J.*

Fără să mai recitească, Marius Jobbard împături scrisoarea și o vârî într-un plic pe care scrisese adresa dlui Pekisch. Uscă cerneala cu sugativa, închise călimara. Apoi luă cele cinci plicuri care zăceau pe marginea din dreapta a mesei de scris, le-o adăugă pe cea pentru dl Pekisch și se ridică. Ieși agale din cameră și coborî cu o dificultate vădită cele trei etaje de scări. Ajuns în fața porții paznicului, așeză plicurile jos lângă ușă. Stăteau perfect unul peste altul, toate brăzdate de o caligrafie desăvârșită, toate, în mod curios, marcate ici și colo de neașteptate pete de sânge.

Lângă scrisori, Jobbard lăsă un bilet:

Cu rugămintea de a le expedia cât mai repede, M.J.

Așa cum era de bănuț, tânărul elev și secretar al prof. Dallet urcă îndărăt cele trei etaje mai încet și mai anevoie decât le coborâse. Intră înapoi în biroul sus-pomenitului profesor și trase ușa după el. Camera i se învârtea în jur și fu nevoit să aștepte câteva momente înainte să se îndrepte către masa de scris.

Luă loc.

Închise ochii și își lăsă pentru câteva minute gândurile să alerge.

Apoi își vârî mâna în buzunarul hainei, luă briciul pe care știa că îl va găsi acolo și își tăie venele de la încheieturi, cu un gest exact și minuțios.

Cu un ceas înainte de ivirea zorilor, Poliția descoperi trupul neînsuflețit al prof. Dallet într-o mansardă de pe Rue Guénégaud. Zăcea complet despuiat, întins pe jos, cu craniul străpuns de un foc de revolver. La câțiva metri de el detectivii găsiră cadavrul unui tânăr de vreo douăzeci de ani, ulterior identificat ca fiind Philippe Kaiskj, student la drept. Trupul prezenta mai multe răni produse de o armă de tăiat și o rană mai adâncă, pe vintre, căreia trebuia să i se atribuie după toate aparențele cauza primară a decesului. Așa cum s-a adnotat cu acuratețe în raportul Poliției, trupul „nu putea fi numit gol propriu-zis, întrucât purta câteva piese de rafinată lenjerie feminină“. În cameră erau evidente semnele unei încăierări violente. Moartea prof. Dallet, ca și aceea a dlui Kaiskj, fu datată în ziua precedentă, la miezul nopții.

Precum era de așteptat, acest omor își găsi locul pe prima pagină a tuturor gazetelor din capitală. Însă nu pentru mult timp. De fapt, detectivilor nu le fu greu să-l identifice pe autorul dublei și cumplitei crime în persoana dlui Marius Jobbard, secretar al prof. Dallet și chiriaș, dimpreună cu dl Kaiskj, al mansardei în care se consumase drama. Dovezile împotriva sa, adunate în scurtul răstimp a douăzeci și patru de ore, se arătau a fi strivitoare. Numai o împrejurare neplăcută împiedică justiția să-și facă treaba până la capăt: Marius Jobbard fu găsit mort – golit de sânge – în biroul prof. Dallet de la etajul al treilea al unui bloc de pe strada Moscat. La înmormântarea sa nu se prezentă nimeni.

Lui Pekisch, în mod curios, îi sosiră mai întâi zărele care povesteau înfiorătoarea istorie și abia mai apoi înmormântarea lui Marius Jobbard.

Evident, asta îi produse o oarecare confuzie și, într-un al doilea moment, câteva reflecții pe seama relativității

timpului pe care nu mai avu nicicând posibilitatea de a le sistematiza așa cum ar fi voit, în logica unui scurt dar ager eseu.

— Ce s-a întâmplat, Pekisch?

Pehnt stătea în picioare pe un scaun. Pekisch era în fața lui, șezând la masă. Așezase ordonat, una lângă celelalte, scrisoarea lui Marius Jobbard și ziarele sosite din capitală; le privea și încerca să stabilească între cele două lucruri o legătură cât de cât rezonabilă.

— Porcării – răspunse el.

— Ce sunt porcăriile?

— Sunt niște lucruri pe care nu trebuie să le faci în viață.

— Și sunt multe?

— Depinde. Dacă cineva are multă fantezie, poate face multe porcării. Dacă cineva e prost, poate să-și petreacă toată viața și să nu-i vină în minte nici măcar una.

Chestiunea se complica. Pekisch își dădu seama. Își scoase ochelarii și lăsa baltă pe Jobbard, țevile și celelalte povești.

— S-o spunem în felul următor. Cineva se trezește dimineața, face ce trebuie să facă, iar apoi seara se duce la culcare. Iar aici avem două cazuri: ori e împăcat cu sine însuși, și doarme, ori nu e împăcat cu sine însuși, și atunci nu doarme. Înțelegi?

— Da.

— Așadar, trebuie să apucăm seara împăcați cu noi înșine. Asta-i problema. Iar pentru a o rezolva există o cale foarte simplă: să rămânem curați.

— Curați?

— Curați pe dinăuntru, ceea ce înseamnă să nu fi făcut nimic de care să trebuiască să ne rușinăm. Până aici nu-i nimic complicat.

— Nu.

— Partea complicată vine când cineva își dă seama că are o dorință de care se rușinează: are o poftă nebună să facă ceva ce nu se poate face, sau e îngrozitor, sau face rău cuiva. Okay?

— Okay.

— Și atunci se întreabă: trebuie să plec urechea la dorința asta, sau trebuie să mi-o scot din cap?

— Îhî.

Îhî. Se gândește și în cele din urmă se hotărăște. De o sută de ori și-o scoate din cap, iar apoi vine ziua când nu și-o mai scoate și hotărăște să facă acel lucru de care are atâta chef: și îl face. Deci, iată care-i porcăria.

Dar n-ar trebui s-o facă, nu-i așa, porcăria?

Nu. Dar fii atent: dat fiind că noi nu suntem ciorapi, ci oameni, nu ne aflăm aici cu scopul principal de a fi curați. Dorințele sunt lucrul cel mai important pe care-l avem și nu pot fi luate prea tare peste picior. Astfel, când și când, merită să nu mai dormi, numai ca să îți urmezi o dorință. Faci porcăria, iar apoi o plătești. Și numai asta e cu adevărat important: ca atunci când vine momentul să plătești, să nu te gândești să luigi, ci să rămâi acolo, cu demnitate, și să plătești. Numai asta contează.

Pelint stătu puțin pe gânduri.

Dar de câte ori poți face asta?

Ce?

Să faci porcării.

Nu de prea multe ori, dacă vrei să apuci să mai și dormi din când în când.

— De zece ori?

— Eventual ceva mai puțin. Dacă sunt niște porcării adevărate, ceva mai puțin.

— De cinci ori ?

— Să spunem de două ori... după aceea dacă mai scapă câte una...

— De două ori ?

— De două ori.

Pehnt coborî din scaun. Se foi o vreme încoace și-ncolo prin cameră, rumegând gânduri și frânturi de fraze. Apoi deschise ușa, ieși sub verandă și se așeză pe treptele de la intrare. Scoase dintr-un buzunar al hainei un carnețel violet: ponosit, boțit, dar cu o anumită demnitate. Îl deschise cu o grijă meticuloasă la prima pagină albă. Luă din buzunărel un ciot de creion, iar apoi strigă spre interiorul casei

— Ce-i după *doi șapte nouă* ?

Pekisch stătea încovoiat peste ziar. Nici măcar nu-și ridică fruntea.

— *Doi opt zero*.

— Mulțumesc.

— Cu plăcere.

Încetișor și cu o opintea meticuloasă, Pehnt începu să scrie:

280. Porcării – două în viață.

Stătu un moment pe gânduri. Reveni la capăt.

Apoi se plătesc.

Reciti. Totul în regulă. Închise carnețelul și îl vârî în buzunar.

De jur împrejur, Quinnipakul se prăjea sub soarele amiezii.

Povestea carnețelului începuse – după câte se pot deduce din faptele povestite – cu două sute optzeci de zile în urmă, și anume în cea pe care Pehnt a sărbătorit-o ca zi a celei de-a opta aniversări. Cu o anumită oportunitate, băiețașul intuise, încă de pe atunci, că viața e un balamuc teribil și că, în mare, ești chemat

să o înfrunți într-o stare de absolută și radicală nepregătire. Mai cu seamă îl nedumerea – pe bună dreptate – numărul lucrurilor pe care trebuia să le înveți ca să supraviețuiești dinaintea necunoscutelor existenței (care erau, tocmai, ca atare): privea lumea, vedea o cantitate nesfârșită de obiecte, persoane, situații și înțelegea că numai că să înveți numele tuturor acelor chestii – toate numele, unul câte unul – aveai nevoie de o viață întreagă. Nu îi scăpa faptul că aici se ascundea un anumit paradox.

„E prea mare, lumea asta“ se gândea el. Și căuta o soluție.

Ideea îi veni, cum se întâmplă adesea, prin extensiunea logică a unei experiențe banale. Dinaintea nu se mai știe a câtei liste de cumpărături pe care doamna Abegg i-o puse în mână înainte să-l trimită la Magazinul Fergusson și Fiii, Pehnt înțelese, într-o clipă de noumenală iluminare, că soluția consta în iscusința catalogării. Dacă cineva, pe măsură ce învăța lucrurile, și le scria, în cele din urmă avea să obțină un catalog complet al lucrurilor de știut, consultabil în fiecare clipă, actualizabil și eficient împotriva eventualelor scăderi de memorie. Intui că a scrie un lucru înseamnă a-l poseda – iluzie către care înclină o parte nu tocmai neînsemnată a omenirii. Se gândi la sute de pagini ticsite de cuvinte și simți că lumea îl speria mult mai puțin.

– Nu-i o idee rea – observă Pekisch. Cu siguranță, nu vei putea scrie totul în caietelel acela, dar să-ți notezi lucrurile principale ar însemna deja un rezultat bun. Ți-ai putea alege un lucru pe zi, de pildă. Trebuie să existe o regulă când te apuci de o asemenea întreprindere. În fiecare zi câte un lucru. Ar trebui să meargă... Să spunem că în zece ani ai putea ajunge la trei mii

șase sute cincizeci și trei de lucruri învățate. Ar fi deja o bază bună. Unul din acele lucruri care te fac să te trezești dimineața mai liniștit. N-are să fie o trudă irosită, băiete.

Lui Pehnt acest discurs îi păru convingător. Optă pentru soluția „Un lucru pe zi“. Cu ocazia celei de-a opta aniversări a zilei sale de naștere Pekish îi dăruie un caiet cu copertă violet. Chiar în acea seară el își începu meticuloasa lucrare care avea să-l însoțească peste ani. Recitită a posteriori, cea dintâi adnotare dă în vileag o minte predispusă într-o mare măsură la rigoarea metodologică a științei.

1. Lucrurile – le scriu ca să nu le uit.

Pornind de la această axiomă, harta științei lui Pehnt se extinse de la o zi la alta în cele mai diferite direcții. Ca toate cataloagele, și acesta se dovedi a fi în mod clar neutru. Lumea nu era zugrăvită într-o manieră parțială în mod inevitabil, ci riguros lipsită de ierarhii. Adnotările – întotdeauna foarte sintetice, parcă telegrafice – mărturiseau despre o minte cu precocitate conștientă în privința naturii articulate și pluraliste a misterului vieții: de ce luna nu e mereu la fel, ce este Poliția, cum se numesc lunile anului, când se plânge, natura și scopurile binoclului, originile diareii, ce este fericirea, un sistem rapid de legare a șireturilor, nume de orașe, utilitatea coșciugelor, cum se devine Sfânt, unde este Iadul, reguli fundamentale pentru pescuirea păstrăvului, lista culorilor disponibile în natură, rețeta cafelei cu lapte, nume de câini faimoși, unde se termină vântul, sărbătorile de peste an, în ce parte este inima, când se va sfârși lumea. Lucruri asemenea.

— Pehnt e trăsnit – spuneau oamenii.

— Lumea e trăsnită de fapt – spunea Pekisch.

Pekisch nu era, la drept vorbind, tatăl lui Pehnt. În sensul că Pehnt nu avea, la drept vorbind, un tată. Și nici măcar o mamă. Adică, povestea nu era simplă.

Fusese găsit pe când nu avea mai mult de două zile, înfodolit într-o haină bărbătească neagră și rezemat în poarta bisericii din Quinnipak. Cea care l-a luat în casă și l-a crescut a fost văduva Abegg, o femeie la vreo cincizeci de ani, stimată în tot orașul. Ca să fim preciși, nu se numea cu adevărat Abegg și nu era cu adevărat văduvă. Adică, povestea era mai complexă.

Cu vreo douăzeci de ani în urmă cunoscuse la nunta surorii sale un sublocotenent de o frumoasă prezență și de o măsurată ambiție. Cu el, vreme de trei ani, întreținuse o densă și tot mai intimă corespondență. Ultima scrisoare care îi sosi de la sublocotenent conținea o prudentă dar precisă cerere în căsătorie. Printr-un fenomen analog cu acela de care a fost frapat Pekisch când citise scrisoarea lui Marius Jobbard, această propunere a ajuns la Quinnipak cu douăsprezece zile mai târziu după ce un obuz de tun în greutate de douăzeci de chile redusese într-o clipită la zero posibilitățile sublocotenentului de a se însura: și, în general, de a face orice. Buna femeie trimise pe front trei scrisori în care, cu o stăruință crescândă, se declara disponibilă pentru cununie. Îi reveniră îndărăt toate trei, însoțite de certificarea oficială a morții sublocotenentului Charlus Abegg. Poate că o altă femeie s-ar fi descurajat. Ea nu. Aflată în imposibilitatea de a dispune de un viitor fericit, își construi un trecut fericit. Îi informă pe cetățenii Quinnipakului că soțul ei căzuse eroic pe câmpul de luptă și că i-ar fi plăcut ca, începând din acel moment, să fie numită văduva Abegg. În convorbirile ei începuseră să figureze tot mai frecvent anecdote amuzante despre precedenta, și ipotetica, viață matrimonială.

Nu rareori i se întâmpla să folosească, asemenea unui refren solemn, expresia „Cum spunea dragul meu Charlus...“, urmată de nu foarte ingenioase dar rezonabile maxime de viață. În realitate sublocotenentul nu spusese niciodată acele lucruri. Le scrisese. Dar acest aspect, pentru văduva Abegg, nu conta defel. În practică, fusese căsătorită vreme de trei ani cu o carte. Dar există căsătorii încă și mai stranii.

Așa cum pe de altă parte se poate deduce din faptele pomenite adineaori, doamna Abegg era o femeie cu o fantezie remarcabilă și cu certitudini solide. Nu trebuie să ne uimească așadar povestea hainei lui Pehnt, poveste care, printre altele, ne determină să îi atribuim și un pronunțat simț al destinului. Când Pehnt împlini șapte ani, văduva Abegg scoase din dulap haina cea neagră în care fusese găsit și îl îmbracă în ea. Îi ajungea până sub genunchi. Nasturele cel mai de sus îi venea în dreptul cocoșelului. Mânele îi atârnavă ca moarte.

— Ascultă-mă bine, Pehnt. Haina asta a lăsat-o tăică-tău. Dacă ți-a lăsat-o, o fi avut el un motiv întemeiat. Așadar încearcă să pricepi. Tu o să crești. Și o să se-ntâmpale așa: dacă într-o zi vei crește îndeajuns încât să ți-o faci pe măsură vei pleca din orașelul ăsta de nimic și te vei duce să-ți cauți norocul în capitală. Dacă însă nu vei crește îndeajuns, atunci vei rămâne aici, și vei fi oricum fericit, pentru că așa cum spunea dragul meu Charlus „norocoasă e floarea care crește acolo unde a semănat-o Dumnezeu“. Întrebări?

— Nu.

— Bine.

Pekisch nu era întotdeauna de acord cu stilul vag milităros pe care doamna Abegg îl adopta la ocaziile importante, moștenire evidentă a prelungitei obișnuințe cu soțul ei sublocotenent. Însă asupra acestei povești

a hainei nu găsi nimic de cârtit. Conveni că avea sens și că, prin negurile vieții, o haină putea într-adevăr reprezenta un reper util și autoritar.

— La urma urmei nu-i atât de mare. O vei scoate la capăt — îi zise el lui Pehnt.

Spre a înlesni această întreprindere, văduva Abegg puse la punct o dietă înțeleaptă care îmbina cu iscusință redusele ei posibilități economice (rod al unei pensii a armatei pe care în realitate nimeni nici măcar nu visase să i-o trimită) și elementarele necesități calorice și vitaminice ale băiatului. Pekisch, din partea lui, îi oferi băiatului câteva utile certitudini printre care se număra, nu pe ultimul loc, regula de aur potrivit căreia cea mai simplă metodă de a crește era aceea de a rămâne cât mai mult posibil în picioare.

— E cam la fel cu vocea în țevi. Dacă țeava face curbe, vocea trece mai greu. La fel e și cu tine. Numai dacă stai în poziție de drepti forța pe care o ai înăuntru poate crește fără picdici, fără să execute curbe și să piardă vremea. Stai în picioare, Pehnt, ține țeava cât de drept poți.

Pehnt ținea țeava cât de drept putea. Aceasta explică și de ce se folosea de scaune, într-adevăr, însă pentru ca să stea în picioare pe ele.

— Stai jos, Pehnt — spuneau oamenii.

— Mulțumesc — spunea el, și urca în picioare pe scaun.

— Nu-i tocmai educația cea mai aleasă — spunea văduva Abegg.

— Nici să faci caca nu-i o plăcere. Dar prezintă anumite avantaje — spunea Pekisch.

Și astfel creștea Pehnt. Mâncând ouă la prânz și la cină, stând în picioare pe scaune și adnotând un adevăr pe zi într-un caiet violet. Umbla cu haina aceea enormă

pe dânsul așa cum călătorește o scrisoare în plicul care îi poartă scrisă destinația. Umbla înfășurat în destinul său. Ca toată lumea, de altminteri, numai că la el se putea vedea cu ochiul liber. Nu văzuse niciodată capitala și nu-și putea imagina ce anume urmărea de fapt. Dar pricepuse că, într-un fel sau altul, jocul consta în a crește mare. Și se străduia din răspuțeri să câștige.

Noaptea, însă, pe sub pățuri, acolo unde nimeni nu-l putea zări, cât mai silențios, cu inima bătându-i nițel, se ghemuia cât de tare putea, chiar așa, și, ca o țevă răsucită prin care o voce n-ar fi trecut nici dacă ar fi fost trasă înăuntru cu tunul, adormea și visa o haină pururi prea mare.

DOI

Jun stătea cu capul rezemat de pieptul domnului Rail. Să facă dragoste astfel, în noaptea în care el se întorcea, era un pic mai frumos, un pic mai simplu, un pic mai complicat decât într-o noapte oarecare. La mijloc era un fel de efort de a-și aminti ceva. La mijloc era o subtilă teamă de a descoperi cine știe ce. La mijloc era nevoia să fie oricum tare frumos. La mijloc era o dorință un pic nerăbdătoare, un pic sălbatică, care n-avea nimic de-a face cu dragostea. Erau la mijloc o mulțime de chestii.

Mai apoi – mai apoi era ca și când ar fi reînceput să scrie de la o pagină albă. Orișice călătorie l-ar fi purtat prin lume pe domnul Rail, dispărea în paharul de apă al acelei jumătăți de oră de dragoste. Reîncepeau de unde se despărțiseră. Sexul șterge porțiuni de viață pe care cineva nici nu și le-ar putea închipui. O fi prostesc, însă oamenii se strâng cu acea stranie furie un pic panicată iar viața iese de aici boțită ca un bilețel strâns într-un pumn, ascuns cu un gest nervos de teamă. Un pic din întâmplare, un pic din noroc, dispar în cutele acelei vieți mototolite așchii de timp dureroase, sau lașe, sau neînțelese. Chiar așa.

Jun stătea acolo, cu capul pe pieptul domnului Rail și cu o mână rătăcindu-i peste picioarele lui, iar din când în când închizându-i-se peste sex, lunecând peste el, apoi strecurându-i-se din nou între picioare – nu există

nimic mai frumos decât picioarele unui bărbat, se gândea Jun, atunci când sunt frumoase.

Glasul domnului Rail îi ajunsese încetișor, cu aerul unui zâmbet

— Jun, nu-ți poți închipui ce-am cumpărat de data asta.

Într-adevăr, nu-și putea închipui. Se ghemui peste el, îi atingea ușor pielea cu buzele — nu există nimic mai frumos decât buzele lui Jun, se gândeau oamenii, atunci când atingeau ușor ceva.

— Ai putea să încerci toată noaptea, dar n-ai să izbutești să ghicești.

— O să-mi placă?

— Firește c-o să-ți placă.

— O să-mi placă așa cum îmi place să fac dragoste cu tine?

— Mult mai mult.

— Prostule.

Jun își ridică privirea spre el, se apropie de chipul lui. În penumbră, îl vedea cum zâmbește.

— Așadar, ce-ai cumpărat de data asta, domnule Rail cel nebun?

La zece kilometri mai încolo, clopotnița din Quinnipak sună miezul nopții, era vânt de la nord, luă cu sine dangătele, unul câte unul, din sat până în patul celor doi — când e așa e ca și când acele dangăte ar desprinde noaptea ca pe un fruct de pe sâmbure, este timpul care e o lamă cu vârful cum nu se poate mai tăios și secționează eternitatea — chirurgia orelor, fiecare minut o rană, o rană pentru mântuire — stăm agățați de timp, asta-i adevărul, pentru că timpul numără eforturile de a fi cine suntem, minut cu minut — să numărăm înseamnă să ne mântuim, asta-i adevărul, și legitimarea transcendentă a oricărui orologiu, și duișia sfâșietoare

a tuturor dangătelor oricărei clopotnițe – încleștați de timp pentru ca să existe o ordine în electrizanta înfrângere cotidiană, un înainte și un după al fiecărui șoc – încleștați cu o frică sălbatică, și cu hotărâre, cu isterică pedanterie și cu o forță neomenească. Și ca orice isterie a terorii, și aceasta s-a alcătuit într-un rit, fiind ritul, dintotdeauna, recompunerea a milioane de isterice tresăriri de spaimă într-un singur dans divin, scena pe care omul devine capabil să se miște ca un Zeu – un rit, spuneam, care era ritul orologiului de la Grand Junction – mare atenție, pe când fiecare oraș încă își mai avea ora sa, așadar timpul său, mii de timpi diferiți, fiecare oraș cu al său, dacă aici era ora 14 și 25, acolo putea să fie 15, fiecare oraș cu orologiul său – Iar Grand Junction era o linie feroviară, una dintre primele linii feroviare construite vreodată, alerga ca o fisură de-a lungul unui vas, pe pământ și pe mare, de la Londra la Dublin – se întindea și ducea cu sine un timp al său interior care luneca în timpii altora, ca o picătură de ulei pe o sticlă udă, și avea o oră a sa care trebuia să le reziste tuturor celorlalte, de-a lungul întregii călătorii, și să se întoarcă intactă, o nestemată intactă, pentru ca fiecare clipă să poată ști dacă era o clipă de întârziere sau de anticipare, pentru ca fiecare clipă să se poată cunoaște pe sine, și deci să nu se rătăcească, și deci să se mântuiască – un tren care aleargă având în inimă ora sa, surdă la toate celelalte – pentru trenul acela omul a născocit ritul, elementar și sacru:

„În fiecare dimineată, un trimis al Amiralității îi preda impiegatului de serviciu al trenului poștal Londra-Dublin un orologiu care indica ora exactă. La Holyhead orologiul le era predat impiegatilor de pe vaporul de la Kingston, care îl ducea la Dublin. La întoarcere, impiegatii de pe vaporul de la Kingston îi restituiau orologiul impiegatului de serviciu de pe trenul poștal.

Când trenul sosea din nou la Londra, orologiul era predat înapoi trimisului de la Amiralitate. Și tot așa zi de zi, sute de zile.“

Era pe vremea când în gara de la Buffalo existau trei orologii, fiecare cu o oră diferită, și șase erau în gara de la Pittsburgh, câte unul pentru fiecare linie de cale ferată care trecea pe acolo – era Babilonul orelor – și atunci se poate înțelege ritul de pe Londra-Dublin, tren poștal – orologiul acela care merge înainte și înapoi, într-o cutie de catifea, trecând din mână în mână, prețios ca un secret, prețios ca o bijuterie...

(Era un bărbat care pleca, călătorea, iar când se întorcea, înaintea lui sosea o bijuterie, într-o cutie de catifea. Femeia care îl aștepta deschidea cutia, vedea bijuteria și atunci știa că el se va întoarce. Oamenii credeau că e un cadou, câte un prețios cadou pentru fiecare fugă. Dar secretul era că bijuteria era mereu aceeași. Se schimbau cutiile, dar ea era tot aceea. Pleca odată cu bărbatul, rămânea cu el pe oriunde se perinda, trecea din valiză în valiză, din oraș în oraș, și apoi revenea îndărăt. Venea din mâinile femeii și acolo se întorcea, întocmai precum orologiul se întorcea în mâinile Amiralului. Oamenii credeau că e un cadou, un prețios cadou pentru fiecare fugă. De fapt era ceea ce păzea firul dragostei lor, în labirintul de lumi prin care bărbatul alerga, ca o fisură de-a lungul unui vas. Era orologiul care număra minutele timpului anomic, și unic, care era timpul dorinței lor reciproce. Revenea îndărăt înaintea lui pentru ca ea să știe că înlăuntrul celui care sosea nu se curmase firul acelui timp. Astfel bărbatul sosea, în sfârșit, și nu era nevoie să spună nimic, să întrebe nimic, și nici să știe. Clipa în care se vedeau era, pentru amândoi, încă o dată, aceeași clipă.)

...prețios ca un secret, prețios ca o bijuterie – un orologiu care ținea calea ferată laolaltă, care ținea Londra și Dublinul legate una de altul pentru a nu pieri în deriva unei babilonii de timpuri și de ore diferite – asta dă de gândit – asta chiar dă de gândit – asta dă de gândit. Despre trenuri. Despre șocul căii ferate.

Înainte vreme, nu fusese niciodată nevoie de acest dans, monoton și prost cântat, al orologiului. Niciodată. Pentru că nu exista trenul. Nu exista nici măcar ca idee. Și atunci, să călătorești de ici până colo însemna ceva atât de lent, și de dezarticulat, și de întâmplător, încât oricum timpul se pierdea fără ca nimeni să viseze măcar să opună vreo rezistență. Rezistau două generale discriminări – zorii, apusul – toate celelalte erau momente amestecate într-o singură mare fiertură de clipe. Mai devreme sau mai târziu se sosea, asta era tot. Însă trenul... acesta era exact, era timp devenit fier, fier în alergare pe două șine, succesiune precisă de înainte și după, neîncetată procesiune de traverse... și mai cu seamă... era viteză... viteză. Viteza nu ierta. Dacă exista o diferență de șapte minute între ora de aici și ora de acolo, ea le făcea vizibile... le dădea greutate... Anii întregi de drumuri în caleașcă nu izbutiseră niciodată să le descopere, pe când un singur tren în cursă le putea demasca pentru totdeauna. Viteza. Probabil că i-a explodat înlăuntru, acelei lumi, ca un urlet înăbușit vreme de mii de ani de zile. Probabil că nimic n-a mai părut la fel ca înainte când a sosit viteza. Toate emoțiile reduse la niște mici mașini de recalibrare. Cine știe câte adjective nu s-au pomenit dintr-odată depășite. Cine știe câte superlative nu s-au sfărâmat într-o clipă, dintr-odată penibile și ridicole... Prin sine trenul n-ar fi fost mare lucru, la urma urmei nu era decât o mașinărie... însă acest lucru e genial:

mașinăria aceea nu producea forță, ci ceva încă vag conceptual, ceva ce nu exista: viteză. Nu era o mașină care face ceea ce ar putea face o mie de oameni. Ci o mașină care face ceea ce nu mai existase niciodată. Mașina imposibilului. Una dintre primele și cele mai faimoase locomotive construite de George Stephenson se numea *Rocket* și prindea 85 de kilometri pe oră. Ea a fost cea care a câștigat, la 14 octombrie 1829, întrecerea de la Rainhill. La concurs mai participau încă trei locomotive, fiecare cu numele ei frumos (lucrurilor care înspăimântă li se pune întotdeauna un nume, după cum o dovedește faptul că oamenii au câte două, din prudență): *Novelty*, *Sans Pareil*, *Perseverance*. La drept vorbind, a fost înscrisă și o a patra: se numea *Le cyclopède*, o inventase un anume Brandreth, și consta într-un cal care galopa pe un *tapis roulant* pus în legătură cu patru roți care alergau, la rândul lor, pe șine. Iată cum de fiecare dată, dintotdeauna, trecutul rezistă în fața viitorului, născocеște compromisuri incredibile, fără cel mai mic simț al ridicolului, se mortifică în disperare numai să posede în continuare prezentul, chiar după expirarea timpului, încăpățânat și obtuz, iar în timp ce profetice cazane în fierbere își fluturau coșurile lucioase în pufnituri și tifle de abur alb, acela încăleca un biet cal pe o hodoroagă care confunda mijlocul, adică șinele, cu scopul. A fost descalificat, oricum. A fost descalificat încă înainte de start. Astfel, întrecerea a avut loc în patru, *Rocket* și celelalte trei. Prima probă, un traseu de o milă și jumătate. *Novelty* l-a înghițit cu o medie de 45 de kilometri pe oră, stârnind o senzație enormă. Păcat că la sfârșit a explodat, chiar așa, a explodat – trebuie să fie magnific să vezi o locomotivă explodând, cazanul care plesnește ca o vezică fierbinte, coșul mic îngust și lung care zboară, dintr-odată

la fel de ușor precum aburul pe care-l conține, și apoi oamenii, fiindcă cineva tot trebuia să se afle la conducerea acelei bombe cu fitilul pus pe două șine de fier, oamenii și ei zburând ca niște fanteze, ca niște pu-făituri însângerate, rația cotidiană de sânge pentru ungerea roților progresului, trebuie să fie magnific să vezi o locomotivă alergând, și mai apoi explodând. A doua probă prevedea un traseu de 112 kilometri de acoperit cu viteza de 16 kilometri pe oră. *Rocket* s-a lăsat în urma tuturor, a navigat sigură cu 25 de kilometri pe oră, un spectacol de văzut. După ce s-au făcut calculele, s-a stabilit că a învins. Învinsese ditamai geniul ăla de Stephenson. Și toate acestea, atenție, nu s-au petrecut în secretul unei adunări de bogătani aflați în căutarea unui sistem rapid și nedureros de a-și transporta pretutindeni vagoanele lor de cărbuni. Nu. Toate acestea s-au întipărit, indelebile, în ochii a zece mii de oameni, adică în douăzeci de mii de ochi, un chior mai mult un chior mai puțin, atâția câți s-au adunat de peste tot în acea zi, la Rainhill, ca să asiste la întrecerea secolului – o mică dar enormă porțiune de omenire purtată până acolo de presimțirea că se petrecea un lucru care avea să le perturbe foarte curând mecanismele creierului. O văzură pe *Rocket* defilând pe linia dreaptă de la Rainhill cu 85 de kilometri pe oră. Și încă asta nu trebuie să fi uimit prea mult: întrucât un obiect în viteză rămânea tot o imagine cu care se mai întâlneau probabil măcar o dată, fie și un șoim solitar în picaj, sau un trunchi la vale pe rezezișul unui râu, sau cine știe, o bombă scuipată în cer. Însă deconcertant, asta da, fu gândul care le dădu ghes, elementara deducție că dacă acea locomotivă nu exploda, atunci mai devreme sau mai târziu istoria avea să îi pună să urce acolo, în ea, într-o alergare nebună pe calea aceea de fier,

deveniți pe neașteptate, ei înșiși, chiar ei, niște șoimi în picaj și trunchiuri și bombe scuiate în vânt. Și este imposibil, de-a dreptul imposibil, să nu se fi gândit, cu toții, dar cu toții, cu o curiozitate generală febrilă și înfricoșată – ce-o fi lumea, văzută de acolo de sus? Și îndată după aceea: o fi acela un nou mod de a trăi, sau un mod mai exact și mai spectaculos de a muri?

Ploua cu răspunsuri, apoi, pe măsură ce înfloreau șine în toate direcțiile și ridicau ancora trenuri netezind dealuri și sfredelind munți, parcă trufase în sălbatica lor voință de a sosi la destinație. În urechi pătrundea ritmicul vaiet al șinelor, și între timp totul vibra parcă de trudă, parcă de emoție – un fel de ticăit perpetuu care îți tăia sufletul cu ferăstrăul. Iar pe geam – pe geam, dincolo de sticlă, defilau cioburile unei lumi preschimbată în țandări, mereu în fugă, fărâmițată în mii de imagini lungi cât o clipă, smulsă cât colo de o forță nevăzută. „Înainte de inventarea căilor ferate, natura nu mai palpita: era o Frumoasă din Pădurea Adormită” s-a scris. Însă mult timp după aceea, cu mintea de pe urmă. Se făcea poezie. Deocamdată, chiar de primele dați când Frumoasa din Pădurea Adormită se lăsa violată de acea mașinărie lansată cu o viteză vinovată, tocmai violența rămase întipărită în cuvinte și în amintiri. Și teama. „Este cu adevărat un zbor, și nu ne putem sustrage de la ideea că cel mai mic accident ar putea cauza moartea instantanee a tuturor”, așa se gândea. Și, cu siguranță, trebuie să se fi format inconștient în minte o conexiune precisă între acea presimțire a morții și imaginea deformată pe care, de la geam și cu prețul riscării vieții, lumea o oferea despre sine. Precum morților, cărora le trece pe dinaintea ochilor în câteva clipe o viață întreagă, depănându-se cu repeziciune. Acelora li se depăneau pajiști, oameni, case, râuri, animale...

Trebuie să ne imaginăm teama de o parte și acel bombardament de imagini de cealaltă, sau mai curând una, teama, înlăuntrul celuilalt, bombardamentul, ca niște unde concentrice ale unei singure sufocări, chinuitoare, desigur, dar și... un fel de bruscă sfâșiere a percepției, ceva ce trebuie să fi conținut scânteia unei plăceri arzătoare – o înșurubare progresivă a ritmului percepțiilor, de la pornirea lentă la alergarea integrală prin lucruri, un întreg catastif vertiginos de imagini care se îngrămădesc în neorânduială înghesuindu-se în ochi, răni incurabile în memorie, și frânturi, fâșii de priveliște, fugi de obiecte, pulbere de lucruri – asta *trebuie* să fi însemnat *plăcere*, pentru Dumnezeu – „întețire a vieții nervoase“, a numit-o ulterior Simmel – pare un buletin medical – și într-adevăr are profilul, și gustul, bolii, acea hipertrofie a văzului și auzului – ți se întindeau rețelele din creier, dureros, până la limită, ca niște pânze de păianjen vlăguite, chemate după secole de somn să captureze zborul unor imagini frenetice, figuri ca niște insecte prăbușite din vârtejul vitezei, iar păianjenul, care erai tu, tot străduindu-se înainte și înapoi, undeva între beția îndopării și precisa, exacta, numerică certitudine că pânza era la o clipă de a ceda pentru totdeauna, rostogolindu-se în jurul ei înseși, un cocoloș de borangic, un amestec atârând fără rost, un nod de acum inextricabil, geometrii perfecte pierdute pentru totdeauna, un bol dezolant de creier descompus – plăcerea sfredelitoare de a devora imagini într-un ritm supraomenesc și durerea acelei colivii de fire țesută până la epuizare – plăcerea și zgomotul surd al strivirii – plăcerea și, înlăuntrul ei, perfidă, boala – plăcerea și înlăuntrul ei boala, boala și înlăuntrul ei plăcerea – amândouă urmărindu-se în gogoșa fricii – frica și înlăuntrul ei plăcerea și înlăuntrul ei boala și

înlăuntrul ei frica și înlăuntrul ei boala și înlăuntrul ei plăcerea – așa ți se învârtea pe dinăuntru sufletul, la unison cu roțile trenului dezlănțuite pe drumul făcut din fier – perversă rotație atotputernică – așa mi se rotește sufletul pe dinăuntru, fărâmițându-se clipele și anii – perversă rotație atotputernică – cine știe dacă există vreun fel de-a o opri, cine știe dacă trebuie chiar oprită – cine știe dacă chiar e scris să doară atât de rău – și de unde oare a pornit, poate că dacă ar ști, cineva s-ar putea întoarce acolo sus, în vârful povârnișului cu sufletul la gură, la începutul liniei ferate, și ar putea să se mai gândească puțin înainte – așa se tot răsucesce sufletul pe dinăuntru, perversă rotație atotputernică – cine știe dacă este *forță* sau doar o sleită înfrângere – și chiar dacă ar fi *forță* și *viață*, trebuia să fie chiar așa? minuțioasă și crudă exterminare care îi încolțește înăuntru – cine știe dacă există un fel de-a o opri, sau un loc – un loc oarecare unde să nu bată vântoasa acestei rotații perverse ce inealează învârtirile progresivei și nicicând reversibilei istoviri, car mizerabil care macină prinderea de nefrânt a celor mai geniale dorințe – plăcerea și înlăuntrul ei boala și înlăuntrul ei frica și înlăuntrul ei plăcerea și înlăuntrul ei boala și înlăuntrul ei frica și înlăuntru – să vină cineva și pe tăcute s-o oprească, să o amuțească într-un ungher de victorioasă liniște, să o dizolve pentru totdeauna în noroiul unei vieți oarecare de ispășit într-un timp rămas fără ore – ori să-și pună capăt vieții într-o clipă fără memorie – într-o clipă – să-și pună capăt vieții. În trenuri, ca să se salveze, ca să oprească perversa rotație a acelei lumi care îi izbea de dincolo de sticlă, și pentru a se feri de frică, și pentru a nu se lăsa absorbiți de ameteala vitezei care cu siguranță le va fi bătut în creier cel puțin sub forma acelei lumi care se

târa dincolo de sticlă în alcătuiți nemaivăzute înainte vreme, minunate desigur, dar imposibile întrucât faptul de a li te încredința fie și pentru o clipă repunea în cursă instantaneu frica, și în consecință acea neliniște densă și informă care cristalizată în gând se dovedea a fi întocmai nimic altceva decât gândul surd al morții – în trenuri, ca să se salveze, își luară obiceiul de a se încredința unui gest meticulos, o practică de altminteri recomandată chiar de medici și de iluștri savanți, o minusculă strategie de apărare, evidentă dar genială, un mic gest exact, și splendid.

În trenuri, ca să se salveze, citeau.

Freția perfectă. Fixa exactitate a scrierii ca sutură a unei groaze. Ochiul care găsește în minusculele serpentine dictate de rânduri scurtătura bătătorită pentru a scăpa de fluxul indistinct de imagini impus de geam. În gări se vindeau niște lămpi speciale, lămpi pentru lectură. Se țineau într-o mână, descriau un intim con de lumină de fixat peste pagina deschisă. Trebuie să ne închipuim. Un tren în alergare furibundă pe două lame de fier, și înlăuntrul trenului un ungher de magică nemișcare decupat minuțios de rigoarea unei flăcărui. Viteza trenului și fixitatea cărții iluminate. Etern schimbătorul polimorfism al lumii din jur și împietritul microcosmos al unui ochi care citește. Ca un sâmbure de liniște în miezul unui vuiet. Că n-ar fi o istorie adevărată, adevărată istorie, ne-am putea gândi: nu-i decât frumusețea unei metafore exacte. În sensul că poate, dintotdeauna, și pentru toată lumea, *să citești* nu înseamnă niciodată altceva decât să fixezi un punct ca să nu fii sedus, și ruinat, de incontrollabila alunecare a lumii. Nu s-ar citi nimic, dacă n-ar fi din frică. Sau pentru a amâna ispita unei dorințe ruinătoare căreia, se știe, nu îi poți rezista. Citești ca să nu-ți ridici

privirea spre geam, ăsta-i adevărul. O carte deschisă înseamnă întotdeauna certificarea prezenței unui laș – ochii pironiți asupra acelor rânduri pentru a nu-și lăsa privirea furată de usturimea lumii – cuvintele care unul câte unul strâng huruitul lumii într-o pâlnie opacă până când îl fac să se prelingă în mici forme de sticlă numite cărți – cea mai rafinată dintre retrageri, ăsta-i adevărul. O murdărie. Însă: *tare gingașă*. Acest lucru e important, și mereu va trebui amintit, și transmis, din când în când, de la bolnav la bolnav, ca un secret, secretul, care să nu se risipească niciodată în renunțarea nimănui sau în forța nimănui, care să supraviețuiască totdeauna în memoria cel puțin a unui suflet istovit, iar acolo să sune ca un verdict în măsură a face să tacă pe orîșicine: cititul e o murdărie tare gingașă. Cine poate pricepe ceva din gingășie dacă nu și-a aplecat vreodată propria viață, în întregime, peste primul rând al primei pagini dintr-o carte? Nu, aceasta este singura și cea mai gingașă pază a oricărei frici – o carte care începe. Astfel încât, pe lângă mii de alte lucruri, pălării, animale, ambiții, valize, bani, scrisori de dragoste, boli, sticle, arme, amintiri, cizme, ochelari, blănuri, râsete, priviri, tristeți, familii, jucării, combinezoane, oglinzi, mirosuri, lacrimi, mânuși, zgomote – pe lângă acele mii de lucruri pe care deja le ridicau de la pământ și le aruncau la viteze miraculoase, acele trenuri care brăzdau înainte și-napoi lumea ca niște răni fumegânde purtau cu ele și singurătatea neprețuită a acestui secret: arta de a citi. Toate acele cărți deschise, infinite cărți deschise, ca niște ferestruici deschise către înlăuntrul lumii, semănate pe un proiectil ce oferea privirii, numai să fi avut curajul de a o ridica, spectacolul scânteietor al lumii de afară. Înlăuntrul lumii și lumea de afară. Înlăuntrul lumii și lumea de afară. Înlăuntrul lumii și

lumea de afară. Înălăuntrul lumii și lumea de afară. Până la urmă așa se sfârșește, că într-un fel sau altul, încă o dată, se alege înălăuntrul lumii, în timp ce de jur împrejur îți huruie ispita de a-ți pune capăt vieții odată și de a risca să vezi lumea asta de afară, oare ce-o fi, e posibil să fie cu adevărat atât de firoasă, e posibil să nu dispară niciodată frica asta lașă de a muri, de a muri, muri, muri, muri, muri, muri? Moartea cea mai absurdă, dar dacă se vrea și cea mai punctuală și justă și responsabilă, a avut-o Walter Huskisson, senatorul Walter Huskisson. Era senator, dânsul, și mai mult ca oricine altcineva se luptase pentru ca parlamentul și națiunea și lumea întreagă să accepte revoluția drumurilor ferate, și în general benefica nebunie a trenurilor. Astfel a avut parte de un loc de onoare în vagonul autorităților când în cele din urmă, în 1830, cu mare solemnitate și fast generos, s-a inaugurat linia Liverpool-Manchester, pornindu-se de la Liverpool o frumusețe de opt trenuri, unul după altul, pe primul îl conducea George Stephenson în persoană, în picioare într-al său *Northumbrian*, în ultimul era o fanfară care a cântat de-a lungul întregii călătorii, cine știe ce, cine știe dacă o fi conștientizat că era prima fanfară, după toate probabilitățile, chiar prima fanfară din istoria lumii care cânta o muzică mișcându-se cu cincizeci de kilometri pe oră. La jumătatea traseului se luă hotărârea de a se face o pauză, de a opri într-o gară intermediară, pentru ca oamenii să se poată odihni după emoție, și după oboseală și după hurducături și după aer și după lumea aceea care nu înceta să țâșnească de jur împrejur – se luă hotărârea de a opri lumea nițel, într-un cuvânt, și se alese o gară intermediară și solitară, în mijlocul neantului. Oamenii coborâră din vagoane, și în particular coborî Walter Huskisson

dintr-al său, care era acela al autorităților, coborî primul și aceasta se dovedi o împrejurare nu lipsită de importanță dat fiind că de cum coborî – primul, din vagonul autorităților – fu izbit de unul dintre cele opt trenuri care înainta agale pe linia alăturată, nu îndeajuns de agale ca să poată frâna dinaintea senatorului Walter Huskisson care, primul, tocmai cobora din vagonul autorităților. Îl prinse tangențial, dacă e să spunem adevărul până la capăt. Îl lăsă acolo, cu un picior zdrobit și cu o stupoare buimacă în ochi. Putea fi cea mai răsunătoare batjocură, cea mai evidentă dovadă în sprijinul celor care denunțau diavoleasca putere distructivă a acelor mașini infernale care nu se rușinau nici măcar să-l strivească pe cel mai pasionat și mai sincer dintre părinții și susținătorii lor. Putea fi discreditarea definitivă și irefutabilă. Dar senatorul mai avea ceva mărunțiș de pasiune de cheltuit și reuși să nu moară acolo. Se ținu tare. Astfel întoarseră un tren – cum, nu se știe – și îl trimiseră cu viteză maximă din nou spre Liverpool după ce îl încărcaseră cu trupul zdrobit al senatorului, zdrobit dar viu, atârnat de viață printr-o suflare dar încă acolo, îndeajuns de sfârâmat de durere ca să-și piardă mințile dar încă viu atât cât îi era îndeajuns ca să-și dea seama că un tren înghițea văzduhul și timpul pentru el, lansat cu viteza maximă pe neantul a două linii de fier cu singurul scop de a izbuti, în cele din urmă, să îl salveze. Apoi, ca să spunem totul până la capăt, nu l-a salvat. Dar ajunse viu la spitalul din Liverpool, și acolo muri, acolo și nu mai devreme. Astfel încât a doua zi, în toate ziarele, undeva prin marile pagini dedicate istoricei inaugurări, apăru într-adevăr o scurtă notă închinată morții ieșite din comun a senatorului Walter Huskisson, însă nu sub titlul, care n-ar fi părut lipsit de logică, „Senator

zdrobit de tren“, ci sub titlul, privitor în perspectivă, „Un tren în cursă pentru salvarea senatorului“, sub care, cu un condei inspirat, cronicarul de serviciu povestea cursa eroică împotriva timpului, formidabila capacitate a monstrului mecanic de a înghiți spațiu și timp pentru a reuși să aducă trupul horcăitor al senatorului la spitalul din Liverpool în numai două ore și douăzeci și trei de minute, o bravură infinită, o acrobație futuristă grație căreia senatorului nu i-a revenit anemica soartă de a crăpa cu capul rezemat de un bolovan, în mijlocul câmpului, ci aceea, nobilă, de a se stinge în sânul medicinei oficiale, într-un pat adevărat și cu un acoperiș deasupra capului. Așa se săvârși, iar ceea ce putea fi batjocura cea mai crâncenă, discreditarea finală și decisivă, deveni astfel, dimpotrivă, ultima grandioasă perorație a senatorului Walter Huskisson întru apărarea trenului, înțeles ca idee și ca obiect, ultimul său discurs de neuitat, un discurs mut, dincolo de toate, practic nimic mai mult decât un horcăit slobozit la șaptezeci de kilometri pe oră în aerul serii. Și cu toate că nimic nu a mai rămas din el, în amintirea Istoriei, e lucru sigur că celor ca el le datorează Istoria amintirea vremurilor când trenurile erau pentru prima oară trenuri. Sute de persoane chiar mai obscure, cu toate fără nici un tam-tam dedicate construirii aceluia grandios hazard al imaginației, care dintr-odată izbutea să comprime spațiul și să fărâmițeze timpul, reprojectând hărțile geografice ale pământului și visele oamenilor. Nu s-au temut că lumea se va destrăma strânsă într-un asemenea fel, cu acele căi ferate, sau chiar au avut o clipă de spaimă, la început, când cu o delicatețe în felul său afectuoasă au proiectat primele drumuri ferate alături de cele normale, chiar alături, curbă după curbă, ceea ce constituia un mod de a șopti

viitorul în loc de a-l striga, ca să nu sune prea înfricoșător, și au continuat să îl șoptească până când cineva s-a gândit că sosise vremea ca această idee să fie eliberată de oricare altă, și au eliberat-o, îndepărtându-se de drumurile dintotdeauna și descătușând liniile în singurătatea forței lor, arând traiectorii nicicând imaginate înainte vreme.

Toate acestea s-au petrecut, într-o zi. Și nu a fost un lucru de nimic, ci un lucru imens – imens – astfel încât e dificil de conceput totul laolaltă, dintr-o bucată, cu tot ceea ce cuprindea înlăuntrul său, toată învâlmășeala de consecințe care colcăiau în el, un univers de mărunțișuri gigantești, e dificil, desigur, și totuși dacă cineva ar fi în stare să conceapă lucrul acela imens, să simtă sunetul pe care l-a slobozit explodând în mintea acelor oameni, în momentul acela, dacă cineva ar fi în stare să-l imagineze pentru o clipă, doar atunci poate că ar apuca să priceapă cum s-a făcut că în acea seară, când clopotnița din Quinnipak se puse pe sunat miezul nopții și Jun se aplecă peste chipul domnului Rail ca să-l întrebe „Așadar, ce-ai cumpărat de data asta, domnule Rail cel nebun?“, domnul Rail o strânse cu putere și, gândindu-se că niciodată nu va înceta să o dorească, îi șopti

— O locomotivă.

— Vreți să-mi repetați nota mea, domnule Pekisch?

— Nu se poate să o uitați în fiecare săptămână, doamnă Trepper...

— Vă spun, și mie mi se pare de necrezut, și totuși...

Pekisch cotrobăi prin geantă până când găsi fluierașul potrivit, suflă în el și în cameră răsună un limpede la bemol.

— Iată, chiar aceea... știți, parcă e cea a doamnei Arrani, parcă e chiar aceeași, și când colo...

— Doamna Arrani îl are pe sol, e cu totul altă notă...

Doamna Arrani confirmă făcând să trâmbițeze cu o acută sol-ul ei personal.

— Mulțumesc, doamnă, e suficient...

— Era doar ca s-o ajut...

— Desigur, e foarte bine, dar acum liniște...

— Scuză-mă, Pekisch...

— Ce mai e, Brath?

— Voiam doar să spun că lipsește doctorul Meils.

— L-a zărit cineva pe domnul doctor?

— Domnul doctor nu-i, s-a dus la familia Ornevall, se pare că pe doamna Ornevall au apucat-o durerile nașterii...

Pekisch scutură din cap.

— Ce notă avea doctorul?

— Mi.

— Bine, o să-l fac eu pe mi.

— Pekisch, dacă vrei îl fac eu pe mi și Arth îl face pe si al meu și...

— Să nu complicăm lucrurile, okay? O să-l fac eu pe mi... fiecare să-și țină nota lui și pe mi o să-l fac eu.

— Doctorul îl făcea foarte bine...

— Bine, bine, o să-l facă foarte bine data viitoare, acum să începem... vă rog, liniște.

Treizeci și șase de perechi de ochi se ațintiră asupra lui Pekisch.

— În seara asta vom executa *Pădure fermecată, codri natali*. Prima strofă în șoaptă, refrenul mai vioi, vă rog. Okay. Toată lumea la locul ei. Ca întotdeauna: uitați cine sunteți și lăsați muzica să lucreze. Sunteți gata?

În fiecare vineri seara Pekisch cânta la umanofon. Era un instrument ciudat. El îl inventase. Practic era un soi de orgă în care însă în locul tuburilor erau oameni. Fiecare om emitea o notă și numai una: pe a sa personală. Pekisch manevra totul de pe o claviatură rudimentară: când apăsa pe o clapă un complex sistem de coarde făcea să parvină la încheietura mâinii drepte a cântărețului o smucitură puternică: iar când simțea smucitura cântărețul își emitea nota. Dacă Pekisch ținea clapa apăsată coarda continua să tragă și cântărețul continua cu nota lui. Când Pekisch dădea drumul clapei coarda slăbea și cântărețul tăcea mîlc. Elementar.

După spusa inventatorului său, umanofonul prezenta un avantaj fundamental: le permitea chiar și persoanelor celor mai afone să cânte într-un cor. Într-adevăr, dacă e adevărat că multă lume nu e în stare să înșiruie trei note fără să distoneze, pe de altă parte, foarte rar găsești pe cineva incapabil să emită o notă și numai una cu intonație perfectă și timbru bun.

Umanofonul se întemeia pe această capacitate aproape universală. Fiecare executor nu trebuia decât să fie atent la nota sa personală: de restul se ocupa Pekisch.

Evident, instrumentul nu era capabil de mari agilități și tindea să capoteze atunci când se abordau pasa-je deosebit de iuți sau de complicate. Ținând seama și de acest aspect, Pekisch pusese la punct un repertoriu convenabil, constituit aproape în întregime de variațiuni de-ale sale pe teme populare. Pentru a rafina rezultatele se bizui pe o răbdătoare muncă didactică și pe eficacitatea elocinței sale.

— Voi nu veniți aici ca să cântați o notă oarecare. Voi veniți aici ca să cântați nota *voastră*. Nu-i puțin lucru: e ceva tare frumos. Să ai o notă, vreau să spun: o notă numai pentru tine. Să o recunoști, dintr-o mie, și s-o porți după tine, în tine și cu tine. Puteți la o adică să nu mă credeți, dar eu vă spun că ea respiră atunci când voi respirați, vă așteaptă când dormiți, vă urmează oriunde v-ați duce și jur că nu vă va slăbi până când voi nu vă veți hotărî să crăpați, iar atunci va crăpa odată cu voi. Puteți prea bine să vă faceți că plouă, puteți să veniți aici și să-mi spuneți, dragă Pekisch, îmi pare rău dar chiar nu cred că am nici o notă înlăuntrul meu, și să plecați, pur și simplu să plecați... însă adevărul este că nota aceea există... există dar voi nu vreți s-o ascultați. Iar asta e o idioție, e o capodoperă a idioțeniei, într-adevăr, o idioțenie de să rămâi tablou. Să ai o notă, care-i a ta, și s-o lași să putrezească înlăuntru... nu... stați să mă ascultați... chiar dacă viața face un zgomot infernal, ascuțiți-vă auzul până când veți ajunge s-o auziți și atunci țineți-o strâns, n-o lăsați să vă mai scape. Purtați-o cu voi, repetați-o când sunteți la muncă, cântați-o în capul vostru, lăsați-o să vă sune în urechi, și pe sub limbă și în vârful degetelor. Eventual și în

picioare, da, în felul ăsta cine știe dacă nu cumva veți reuși să ajungeți o dată punctuali, fiindcă nu-i posibil să începem mereu cu o jumătate de oră întârziere, în fiecare vineri, cu întârziere, o spun și pentru dumneata, domnule Porter, ba chiar în primul rând pentru dumneata, cu tot respectul, însă n-am văzut niciodată nota sol intrând pe ușa aia înainte de ora opt și jumătate, niciodată, cu toții pot depune mărturie: niciodată.

În fine, Pekisch se exprima cu mai multă eleganță. Iar oamenii stăteau și-l ascultau. Așa se explică de ce, cu excepția cazului particular al doamnei Trepper, toți componenții umanofonului etalau o siguranță a intonației cu adevărat ieșită din comun. Puteai să-i oprești în orice moment, în orice loc, să le ceri să le auzi nota, iar ei, cu o infinită naturalețe, o scoteau la iveală, cu exactitatea unor instrumente de alamă, când de fapt erau oameni. Într-adevăr, o purtau după ei (și în ei și cu ei) întocmai cum gândea Pekisch, ca pe un parfum, ca pe o amintire, ca pe o boală. Chiar așa. Pe termen lung *deveneau* acea notă. De pildă, când a murit reverendul Hasek (ciroză hepatică) fu limpede pentru toată lumea că nu murise doar reverendul Hasek ci și, iar într-un anumit sens mai cu seamă, fa diezul cel mai jos al umanofonului. Ceilalți doi fa diez (domnul Wouk și doamna Bardini) au ținut discursul comemorativ, iar Pekisch a compus pentru acest prilej un rondou pentru fanfară și umanofon care atingea toate notele cu excepția celei proaspăt răposate. Acest lucru a suscitât o vie emoție.

Chiar așa.

— Scuză-mă, Pekisch...

— Ce mai e, Brath?

— Voiam doar să spun că lipsește doctorul Meils.

— L-a zărit cineva pe domnul doctor?

— Domnul doctor nu-i, s-a dus la familia Ornevall, se pare că pe doamna Ornevall au apucat-o durerile nașterii...

Pekisch scutură din cap.

— Ce notă avea doctorul?

— Mi.

— Bine, o să-l fac eu pe mi.

— Pekisch, dacă vrei îl fac eu pe mi și Arth îl face pe si al meu și...

— Să nu complicăm lucrurile, okay? O să-l fac eu pe mi... fiecare să-și țină nota lui și pe mi o să-l fac eu.

— Doctorul îl făcea foarte bine...

— Bine, bine, o să-l facă foarte bine data viitoare, acum să începem... vă rog, liniște.

Treizeci și șase de perechi de ochi se ațintiră asupra lui Pekisch.

— În seara asta vom executa *Pădure fermecată, codri natali*. Prima strofă în șoaptă, refrenul mai vioi, vă rog. Okay. Toată lumea la locul ei. Ca întotdeauna: uitați cine sunteți și lăsați muzica să lucreze. Sunteți gata?

După două ore se întorceau acasă, Pekisch și Pehnt, Pehnt și Pekisch, lunecau prin întuneric spre vila văduvei Abegg, unde unul își avea odaia de chiriaș cu pensiune pe viață iar celălalt patul de simili-fiu provizoriu. Pekisch fluiera melodia din *Pădure fermecată, codri natali*. Pehnt pășea punând un picior în fața celuilalt ca pe un fir invizibil suspendat deasupra unui canion adânc de patru sute de metri, sau poate chiar mai mult.

— Spune-mi, Pekisch...

— Mmm...

— O să am și eu o notă?

— Sigur c-o să ai.

— Când?

— Mai devreme sau mai târziu.

— Mai devreme sau mai târziu când?

— Eventual când o să crești cât haina aceea a ta.

— Și ce notă o să fie?

— Nu știu, băiete. Însă când va sosi clipa o vei recunoaște.

— Ești sigur?

— Jur.

Pehnt reîncepu să pășească pe firul imaginar. Partea frumoasă era că nici atunci când cădea nu se întâmpla nimic. Era un canion foarte adânc. Dar era un canion bun la suflet. Te lăsa să greșești, mai mereu.

— Spune, Pekisch.

— Mmm...

— Tu ai o notă, nu-i așa?

Tăcere.

— Ce notă e, Pekisch?

Tăcere.

— Pekisch...

Tăcere.

Fiindcă, pentru a spune adevărul până la capăt, Pekisch nu avea o notă a lui. Începea să îmbătrânească, cânta la o mie de instrumente, inventase tot atâtea, capul îi vâjâia de sunete infinite, putea să vadă sunetul, ceea ce nu-i totuna cu a-l auzi, știa ce culoare au zgomotele, unul câte unul, auzea cum cântă chiar și o piatră nemișcată – însă o notă a lui, n-avea. Nu era o poveste simplă. Avea prea multe note înlăuntrul său pentru a și-o găsi pe a lui. E dificil de explicat. Așa era, și gata. O înghițise infinitul, nota aceea, așa cum marea poate înghiți o lacrimă. Să tot încerci s-o pescuiești îndărăt... poate să-ți ia o viață întreagă. Viața lui Pekisch. Un lucru care nu-i ușor de înțeles. Dacă cineva ar fi fost acolo, în noaptea aceea când ploua cu găleata și clopotnița din Quinnipak bătea ora unsprezece, poate că

atunci ar putea înțelege, dacă ar fi văzut cu ochii săi, dacă l-ar fi văzut, pe Pekisch, în noaptea aceea. Atunci da. Poate că ar înțelege. Ploua de nu se mai oprea și clopotnița din Quinnipak începu să bată ora unsprezece. Ar trebui ca cineva să se fi aflat acolo, atunci. Acolo, în clipa aceea. Acolo. Ca să înțeleagă. Ceva din tot acel tot.

Inginerul feroviar se numea Bonetti. Foarte elegant, cu puțin păr pe cap. Se parfuma într-un mod exagerat. Consulta cu o frecvență aparte ceasul din jiletcă, ceea ce îl făcea să pară mereu pe punctul de plecare, chemat de angajamente presante. În realitate era un obicei pe care îl contractase cu ani în urmă, în ziua când, în imbulzeala de sărbătoarea Sfântului Patrick, îi fusese furat un ceas asemănător, prețioasă amintire de familie. Nu că s-ar fi uitat la oră: controla dacă ceasul încă mai era acolo. Când ajunse la Quinnipak, după trei ore de trăsură, rosti următoarea scurtă sentință:

— Necesitatea unei căi ferate pentru acest să-l numim oraș nu e doar logică, ci și întru totul evidentă.

Apoi coborî din trăsură, încercă să se scuture nițel de praf, se uită la ceas și întrebă unde se află casa domnului Rail. Împreună cu dânsul călătorea asistentul său, un omuleț zâmbitor care, cu un redus simț al oportunității, purta numele de Bonelli. Brath, care se dusesse să-i întâmpine, îi aduse în brișcă pe drumul care ducea în jos spre sticlărie, iar de acolo, în sus, pe deal până la casa domnului Rail.

— Ce casă magnifică – comentă inginerul Bonetti, uitându-se la ceas.

— Cu adevărat magnifică – răspunse Bonelli, pe care de altminteri nimeni nu-l întrebase nimic.

Se adunară în jurul unei mese: Bonetti, Bonelli, domnul Rail și bătrânul Andersson. „După câte știu și-inele nu se fac din sticlă: ce caut eu acolo?” protestase bătrânul Andersson. „Tu vino și ascultă, de restul mă ocup eu” răspunsese domnul Rail. „Și-apoi cine ți-a zis: poate că de sticlă ar merge foarte bine.” Pe masă era întinsă o hartă mare a regiunii Quinnipak. Bonelli venise cu un voluminos fascicul și cu o masă de scris portabilă. Domnul Rail era în halat. Bonetti se uită la ceas. Bătrânul Andersson își aprinse pipa din spumă de mare.

— Îmi închipui, domnule Rail, că ați studiat deja care va fi traseul căii ferate... — zise Bonetti.

— Poftim?

— Vreau să spun... ar trebui să ne specificați de unde intenționați să pornească drumul de fier și până în ce oraș aveți de gând să ajungă.

— Ah, păi... trenul va pleca din Quinnipak, e hotărât... sau mai bine zis de aici, va porni cam de pe-aici... mă gândeam de la poalele dealului, e o pajiște mare, cred că ar fi ideal...

— Și care ar fi destinația? — întreabă Bonetti cu un firicel de scepticism în glas.

— Destinația?

— Orașul până la care să ajungă trenul.

— Păi, nu există nici un oraș anume în care să ajungă trenul... nu.

— Iertați-mă, dar un oraș trebuie să existe...

— Credeți?

Bonetti se uită la Bonelli. Bonelli se uită la Bonetti.

— Domnule Rail, trenurile servesc la transportul de mărfuri și de persoane dintr-un oraș în altul, acesta este rostul lor. Dacă un tren nu are un oraș în care să ajungă e un tren care n-are rost.

Domnul Rail oftă. Lăasă o clipă să treacă și apoi vorbe, cu un glas plin de o răbdare înțelegătoare.

— Dragă domnule inginer Bonetti, singurul rost adevărat al unui tren este să alerge pe suprafața pământului cu o viteză pe care nici un om nu-i în stare s-o aibă. Singurul rost adevărat al unui tren este că omul urcă în el și vede lumea așa cum n-a mai văzut-o nicio dată înainte, și vede atât de mult din ea, dintr-o singură dată, cum n-a mai văzut într-o mie de drumuri cu trăsura. Dacă mai apoi, între timp, această mașină reușește să mai transporte și ceva cărbune și câteva vaci dintr-un sat într-altul, cu atât mai bine: dar nu asta contează. De aceea, în ce mă privește, nu-i nici o nevoie ca trenul meu să aibă un oraș la care să ajungă, pentru că, în general, nu are nevoie să ajungă nicăieri, misiunea sa fiind să alerge cu o sută pe oră prin mijlocul lumii și nu să ajungă undeva.

Inginerul Bonetti îl săgetă cu o privire furibundă pe nevinovatul Bonelli.

— Dar e cu totul absurd! Dacă ar fi cum spuneți dumneavoastră, atunci ar trebui să se facă o cale ferată circulară, un mare inel de vreo zece kilometri și apoi să fie pus să alerge pe el un tren care după ce a ars chile de cărbune și a cheltuit o grămadă de bani ar obține formidabilul rezultat de a readuce pe toată lumea în punctul de plecare!

Bătrânul Andersson fuma fără să-și clinească un rid. Domnul Rail continuă cu un calm olimpic.

— Asta e o altă poveste, dragă domnule inginer, nu trebuie să confundăm lucrurile. Cum v-am explicat în scrisoarea mea, aș dori să construiesc o cale ferată de două sute de kilometri perfect dreaptă, și v-am explicat și de ce. Traectoria unui proiectil este rectilie și trenul e un proiectil tras în aer. Știți, e foarte frumoasă

imaginea unui proiectil în zbor: e metafora exactă a destinului. Proiectilul zboară și nu știe dacă va omorî pe careva sau dacă va sfârși în neant, dar până una, alta zboară și în zborul lui e deja scris dacă va sfârși prin a terciui inima unui om sau dacă va sfărâma un zid oarecare. Vedeți destinul? Totul e deja scris și totuși nimic nu se poate citi. Trenurile sunt proiectile și sunt și ele niște metafore exacte ale destinului: mult mai frumoase și mult mai mari. Iată, eu cred că ar fi minunat să se proiecteze peste suprafața pământului aceste monumente ale incoruptibilei și liniarei traiectorii a destinului. Sunt ca niște tablouri, ca niște portrete. Vor transmite peste ani profilul implacabil a ceea ce numim destin. De aceea, trenul meu va merge drept două sute de kilometri, dragă domnule inginer, și nu vor exista curbe, nu, nici o curbă.

Inginerul Bonetti stătea în picioare cu fața încremenită într-o expresie de năucire deplină. Cine se uita la el ar fi zis că cineva izbutise din nou să îi șterpească ceasul.

— Domnule Rail!

— Da, domnule inginer...

— DOMNULE RAIL!

— Spuneți.

Însă în loc să spună, Bonetti se prăbuși în scaun, ca un boxer care după două croșee expediate în gol se prăvălește descurajat la podea. Atunci Bonelli dovedi că era ceva mai mult decât o nulitate.

— Dumneavoastră aveți perfectă dreptate, domnule Rail – zise el.

— Mulțumesc, domnule...

— Bonelli.

— Mulțumesc, domnule Bonelli.

— Da, dumneavoastră aveți perfectă dreptate, și cu toate că obiecțiile domnului inginer sunt absolut întemeiate, nu se poate nega că aveți niște idei foarte precise despre ceea ce vreți, și că prin urmare asta meritați să obțineți. Totuși, dacă îmi îngăduiți, dați-mi voie să vă spun că eventualitatea de a alege un oraș ca punct de sosire al trenului dumneavoastră nu ar trebui exclusă într-un mod atât de drastic. Dacă, așa cum mi se pare că am înțeles, alegerea locului unde se vor termina șinele vă este cu totul indiferentă, nu ar trebui să vă deranjeze dacă, să spunem *din întâmplare*, locul acela va fi un oraș, un oraș oarecare. Vedeți, o asemenea eventualitate ne-ar rezolva multe probleme: ar fi mai simplu să construim drumul de fier și ar fi mai simplu, într-un viitor, să punem să alerge pe el un tren.

— Vreți să rezumați?

— Simplu: indicați-ne un oraș oarecare pe această hartă care să fie la o distanță de două sute de kilometri de aici și veți avea cei două sute de kilometri de șine drepte și peste ele un tren care aleargă cu două sute la oră.

Domnul Rail schiță un satisfăcut zâmbet de stupoare. Aruncă o privire spre bătrânul Andersson și apoi se aplecă peste hartă. O studia ca și când n-ar mai fi văzut-o, ceea ce de altfel era absolut probabil. Măsura cu degetele, mormăia ceva, se plimba cu privirea. În jur, tăcere deplină. Trecu poate un minut. Apoi bătrânul Andersson se scutură din nemișcarea sa, se întinse peste hartă, își folosi pipa spre a măsura două distanțe, zâmbi satisfăcut, se apropie de domnul Rail și îi șopti un nume la ureche.

Domnul Rail își dădu drumul pe spătarul scaunului ca și când ceva l-ar fi izbit.

— Nu — zise el.

— De ce nu?

— Pentru că acolo nu putem, Andersson, acela nu-i un oraș oarecare.

— Exact. Tocmai pentru că nu-i un oraș oarecare...

— Eu nu pot să pun trenul să ajungă până acolo, încercă să înțelegi.

— Nu-i nimic de înțeles. E foarte simplu. Nimeni nu ne interzice să-l punem, trenul acela, să ajungă până acolo, nimeni.

— Nimeni nu ne interzice dar e mai bine să-l punem noi să ajungă în altă parte, asta-i adevărul.

Bonetti și Bonelli asistau nemișcați și tăcuți ca două lespezi funerare.

— Și-apoi Jun nu mi-ar ierta-o niciodată.

Tăcu domnul Rail după ce șoptise „Și-apoi Jun nu mi-ar ierta-o niciodată“. Tăcu pentru o clipă și bătrânul Andersson. Apoi se ridică și adresându-se celor doi oaspeți le zise

— Îi rugăm pe domnii să ne scuze o clipă.

Îl luă pe domnul Rail și îl duse în încăperea alăturată. Salon chinezesc.

— Nu numai că Jun te va ierta: dar acesta va fi ultimul și cel mai frumos cadou.

— Cadouri? Dar e absurd cât cuprinde, ea nu vrea nici să audă de Morivar, iar eu îi pun un tren să ajungă acolo... nu, nu, nu-i o idee bună, Andersson...

— Ascultați-mă bine, domnule Rail: voi doi puteți să nici nu vorbiți vreodată despre Morivar, veți putea păstra acest secret și nu eu voi fi cel care să-l povestească în lumea largă, dar asta nu va schimba nimic: va sosi în ziua aceea, și în ziua aceea Jun va trebui să se ducă la Morivar. Iar dacă într-adevăr trenurile sunt făcute ca și destinul, și destinul e făcut ca trenurile, atunci eu spun că în ziua aceea nu va exista nici un fel mai

frumos și mai just de a ajunge la Morivar decât acela de a ajunge cu curul într-un tren.

Tăcu, domnul Rail. Îl privea pe bătrânul Andersson și se gândea. Îi ieșea dinlăuntru o tristețe veche și știa că nu trebuie s-o lase să ajungă până acolo unde ar fi început să doară cu adevărat. Încercă să se gândească la un tren în alergare, numai la el, să se lase purtat de această idee, un tren în alergare, ca o rană de-a lungul câmpiei de la Quinnipak, ținând-o drept înaintea, până cine știe unde, până unde șinele se vor risipi în neant, va fi un loc oarecare, sau poate un oraș, ce oraș, un oraș oarecare, sau poate tocmai acela, drept ca un proiectil expedit împotriva celui oraș, tocmai acelaia, fiindcă există mii de locuri unde poate sosi un tren, însă trenul acela are un loc al său aparte unde să ajungă, iar acel loc va fi Morivar.

Își coborî privirea.

— Dar Jun nu va înțelege.

— În ziua aceea. Va înțelege în ziua aceea.

Când intrară înapoi în sală, Bonetti și Bonelli dădură, cu un val automat de servilism, să se ridice.

— Luați loc, vă rog... așadar, s-a hotărât astfel... trenul va pleca de aici și va ajunge, precis, la Morivar. Ar trebui să fie exact două sute de kilometri... ținând drept, se-nțelege.

Bonetti se aplecă peste hartă căutând cu degetele lui grăsulii numele acela pe care îl mai auzise pe undeva.

— Magnific! Văd că Morivar e la mare, asta va oferi niște oportunități optime de exploatare comercială... hotărârea dumneavoastră, domnule Rail, mi se pare ideală, cu adevărat mi se pare că...

— Oportunitățile de exploatare comercială, cum le spuneți dumneavoastră, nu au nici cea mai mică importanță, domnule inginer. Nu vreți mai degrabă să-mi

spuneți când va fi posibil să se înceapă lucrările și cât credeți că ar putea costa totul?

Inginerul Bonetti își desprinsese ochii de pe hartă și ceasul din buzunărelul vestei folosindu-se de primii spre a controla existența celui din urmă. Vorbi Bonelli, care se afla acolo tocmai pentru asta.

— Va fi necesar să se organizeze un șantier de vreo optzeci de oameni... Într-un interval de două luni de zile îl vom putea pune în stare de funcționare. Cât privește costurile, dorința dumneavoastră, perfect legitimă, de a face calea ferată să alerge în linie dreaptă ne va constrânge la câteva lucrări suplimentare... va trebui să studiem cu luare-aminte traseul, dar este probabil că vor fi necesare săpături, unele valuri de pământ și, poate, chiar câteva tuneluri... În orice caz credem că cifra pe care o veți găsi pe această foaie poate fi credibilă cu aproximație...

Domnul Rail luă foaia în mână. Era scrisă o cifră. O citi. Își ridică privirea și întinzându-i foaia lui Andersson zise

— Nu-i tocmai o glumă dar, cred, cu unele sacrificii, o să reușim.

Bonelli îl privi în ochi.

— Cum se obișnuiește, cifra se referă la realizarea a zece kilometri de drum de fier. În cazul nostru ar trebui înmulțită cu douăzeci...

Domnul Rail luă foaia înapoi din mâna lui Andersson, o reciti, își ridică din nou privirea spre Bonelli, și-o mută asupra lui Bonetti, și-o întoarse înapoi spre Andersson.

— Serios?

Un om, ca un pendul, care aleargă neobosit înainte și înapoi din casă în stradă.

Sub potop, un om, ca un pendul dereglat, aleargă înainte și înapoi din casă în stradă.

În noapte, sub potop, un om, ca un pendul dereglat, iese în fugă din casă, se oprește în mijlocul străzii, apoi se întoarce iute în casă, și din nou dă fuga afară, și din nou se năpustește în casă, și pare că nu va mai termina niciodată.

În noapte, sub potop, un om, ca un pendul dereglat și learcă, iese în fugă din casă, se oprește în mijlocul străzii, urmărește ceva prin aerul și prin apa de jur împrejur, apoi se întoarce iute în casă, și din nou dă fuga afară, și din nou se năpustește în casă, și pare că nu se va opri niciodată, ca și când ar fi vrăjit de dangătele clopotului care în momentul acela violează întunericul și se topesc în văzduhul lichid al aversei infinite.

Unsprezece dangăte.

Unul peste altul.

Același sunet, de unsprezece ori.

Fiecare dangăt ca și când ar fi unicul.

Unsprezece valuri de sunet.

Și la mijloc un timp nenumărabil.

Unsprezece.

Unul după altul.

Stânci din bronz în apa nopții.

Unsprezece sunete impermeabile aruncate în putreziciunea nopții.

Erau unsprezece dangăte, azvârlite în potop de clopotul care veghea noaptea.

Primul – chiar primul – a fost cel care a luat prin surprindere sufletul lui Pekisch, și i l-a ars.

Pekisch stătea și se uita la potop, de dincolo de geam. Sau mai bine zis îl *asculta*. Pentru el, tot ce se petrecea era în primul rând o secvență interminabilă de sunete. Așa cum deseori i se întâmpla atunci când lumea se manifesta în simfonii deosebit de complexe, asista cu o atenție hipnotică, cu sufletul devorat de o subtilă, febrilă nervozitate. Potopul cânta îl stil mare, iar el asculta. În camera lui, în fundul coridorului din casa văduvei Abegg, în picioarele goale, într-o cămașă de noapte din lână brută, cu fața la o palmă de geam, nemișcat. Somnul se îndepărtase de el. Erau singuri, minunat de singuri, el și potopul. Însă, în noapte, clopotul din Quinnipak slobozi primul dangăt.

Pekisch îl auzi cum pornește, cum driblează miile de sunete care picurau din cer, cum perforează noaptea, cum îi atinge ușor mintea și cum dispare în depărtare. Simți ca și când ceva l-ar fi lovit dintr-o parte. O rană. Încetă să mai respire și instinctiv se puse pe așteptat cel de-al doilea dangăt. Îl auzi cum pornește, cum driblează miile de sunete care picurau din cer, cum perforează noaptea, cum îi găurește mintea, și cum dispare în depărtare. Exact în clipa când liniștea reveni, pricepu că avea certitudinea cea mai deplină: acea notă nu exista. Deschise larg ușa camerei, străbătu în fugă coridorul

și în picioarele goale ieși în stradă. Îl auzi, în timp ce alerga, cel de-al treilea dangăt, și apoi brusc zidul de apă care îl înăbușea din cer, dar nu încetă să alerge până când nu ajunsese în mijlocul străzii. Atunci se opri, cu picioarele în noroi, își ridică privirea spre clopotnița din Quinnipak, închise ochii, înăbușiți într-un plâns care nu era al lor, și așteptă să sosească.

Al patrulea dangăt.

Îi luă două secunde să-l asculte în întregime, de la prima țâșnitură de sunet la ultimul horcăit: apoi o rupse la fugă spre casă. Alerga ținând o notă pe sub vacarmul aversei, sfidând vacarmul acela tunător. Nu slăbi nota când intră în casă, și nici când alergă pe coridor, clefăind noroi peste tot și apă de pe haine, și din păr și din suflet, nu o slăbi până când nu ajunsese în camera lui, în fața pianului, un Pleyel 1808, din lemn de culoare deschisă cu vinișoare ca niște nori, luă loc și începu să caute printre clape. Căuta nota, desigur. Si bemol și apoi la și apoi do și apoi do și apoi si bemol. Căuta nota, ascunsă printre clapele albe și negre. De pe mână îi picura apa mării averse, pornită din ultimul dintre ceruri spre a lăcrima în sfârșit pe o clapă de fildeș și pentru a coborî dispărând în crăpătura dintre un do și un re – miraculos destin. Nu o găsi. Încetă s-o mai ție. Încetă să mai atingă clapele. Auzi un dangăt cum îi sosește, cine știe care. Se ridică dintr-odată, o zbughi din nou pe coridor, sări în stradă, nici măcar nu se opri de data asta, alerga după apă și spre sunetul acela pe care clopotul îl aruncă spre el ca de obicei printr-un zid de apă – imperturbabilitatea incorigibilă a unui clopot – și el reîncepu să ție acea notă care nu exista și virând în alergarea prin râul revărsat al aversei se întoarce direct în casă, alunecă pe noroiul de pe coridor până la Pleyel-ul din 1808, din lemn deschis la culoare cu vinișoare ca niște nori, și urlând ritmic nota aceea

care nu exista, ritmic se apucă să lovească clapele una după alta, spre a stoarce din ele ceea ce chiar nu aveau și anume nota care nu exista. Țipa și izbea, si bemol și apoi do și apoi si bemol și apoi si bemol și apoi si bemol, și țipa izbind clapele cu o furie neîncrezătoare, ori cine știe, poate că era un entuziasm plin de minunare – de altfel erau oare lacrimi sau picături de ploaie acelea care i se scurgeau pe față? Când o zbughi iar de-a lungul coridorului pe pardoseală era de-acum destulă apă și noroi cât să-l facă să lunece până la ușă, și dincolo de ea, lunecând, în stradă, unde din nou, însă cu respirația prinsă în ritmul unui tempo cu totul aparte, ca un orologiu dereglat închis în cutia unui pendul imens care era Quinnipak și clopotnița lui, din nou își ridică privirea în neantul nopții pentru ca în ea să se prindă cât mai mult cu putință din bula aceea de sunet care ca de obicei îi sosi, jos din clopotniță, prin miile de oglinzi ale aversei până la urechi, așa încât el o culese, și asemenea cuiva care duce o gură de apă în căușul palmei, o luă la goană îndărăt spre casă, să potolească setea cine știe cui, să-și potolească setea sieși, și asta ar fi făcut, însă ajuns la jumătatea coridorului se pomeni cu mâna goală, altfel spus cu mintea goală și tăcută – a fost doar o clipă – dar poate că a fost și intuiția a ceea ce era pe cale să se petreacă – faptul este că se opri, taman la jumătatea coridorului, se ținui din alergare apucându-se cu ghearele de ziduri și de mobile, pentru ca apoi să se întoarcă, parcă rechemat de o frică subită, și s-o tulească iar afară din casă, dincolo de ușă, până în mijlocul străzii unde, cu picioarele pierdute într-o baltă enormă de apă tulbure, își dădu drumul să cadă în genunchi și strângându-și capul în mâini închise ochii și se gândi „acum, chiar acum“ și șopti „sau niciodată“.

Stătea acolo, ca o lumânare aprinsă într-un hambar care arde.

Îngropat de o mare de sunete lichide și nocturne aștepta o rotundă notă de bronz.

Un mic mecanism se declanșă în inima orologiu-lui clopotniței din Quinnipak.

Limba mai lungă se deplasă înainte cu un minut.

În mijlocul unei mări de sunete lichide și nocturne lunecă până la Pekisch o rotundă bulă de tăcere. Atin-gându-l se sparse, pătând cu tăcere marele tunet al fur-tunii infinite.

„Da, în noaptea aceea a fost o adevărată rupere de nori, știți, nu că prin părțile noastre s-ar întâmpla chiar așa de des, așa mi-o amintesc ... cu toate că, evident, nu e singurul motiv pentru care îmi amintesc de noaptea aceea ... dimpotrivă, e cu siguranță unul din motivele cele mai neînsemnate ... oricât de ... la drept vorbind domnul Pekisch a susținut mereu că tocmai din pricina ploii s-au întâmplat toate ... nu știu dacă m-am exprimat destul de clar ... vedeți, el credea că apa a produs sunetul acela ciudat ... spunea că sunetul clopotului trecând prin zidul acela de apă și ricoșând în fiecare picătură ... pe scurt, venea o altă notă ... ca și cum cineva ar fi cântat la acordeon pe fundul mării ... ar veni alte sunete, nu ? ... dar de fapt nu știu ... nu întotdeauna pricep ce spune domnul Pekisch ... Mi-a și explicat, odată ... m-a adus în fața pianului său și mi-a explicat ... spunea că între o clapă și alta există în realitate note infinite, un pandemoniu de note secrete, ca să spun așa, note pe care nu le auzim ... adică, eu și dumneavoastră nu le auzim, fiindcă el, domnul Pekisch, el le aude, și asta dacă vreți e rădăcina tuturor nenorocirilor lui, și a acelei neliniști care îl roade, chiar îl roade ...

spunea că nota aceea, în noaptea aceea, era tocmai una din acele note invizibile... înțelegeți, acelea care există între o clapă și alta... o notă invizibilă chiar și pentru el... asta este... dar de fapt nu știu... eu nu prea mă pricep la lucrurile astea... știți cum spunea dragul meu Charlus? Spunea: « muzica este armonia sufletului », chiar așa spunea... și eu chiar cred asta... nu pot să pricep cum poate să ajungă o... o boală... de-a dreptul o boală... înțelegeți?... Și oricum... oricum eu l-am văzut, în noaptea aceea... m-am trezit, firește... m-am aplecat pe scară în jos și l-am văzut cum alerga pe coridor, și țipa... parcă își pierduse mințile. Mi-era și frică, într-un anumit sens, și atunci nu m-am mișcat, am rămas acolo să-l pândesc, ascunsă la etajul de deasupra... știți, pe atunci încă nu era Pehnt, eu stăteam deasupra și domnul Pekisch la parter, în fundul coridorului... da, tocmai, coridorul... în fine, până la urmă n-am mai auzit nimic, ca și când ar fi dispărut... atunci am coborât treptele și am parcurs tot coridorul până la ușă... era totul plin de noroi, firește, era apă peste tot... am ajuns la ușă și m-am uitat afară. Dar nu l-am văzut imediat, turna cu găleata și apoi era noapte, nu l-am văzut imediat. Însă mai apoi l-am văzut. Și era incredibil dar stătea acolo sub potopul acela, îngenunchat în noroi, strângându-și capul în mâini, chiar așa... știu că e ciudat, dar... chiar așa era... și eu l-am văzut și nu mi-a mai fost frică... dimpotrivă, ca să zic așa... mi-am tras pelerina pe mine și am dat fuga prin ploaie strigând « Domnule Pekisch, domnule Pekisch », iar el nimic, tot acolo, ca o statuie... era și un pic caraghioasă toată scena aceea, înțelegeți?... el acolo îngenunchat și eu țopăind prin noroi sub potopul acela... nu știu... până la urmă l-am apucat de mâini și el s-a ridicat, încetișor, și l-am adus înapoi în casă... el se

lăsa dus, n-a zis nimic... vedeți, e adevărat, nu știam mai nimic despre el... doar de câteva luni locuia la mine... și nu se poate spune că ne-am fi spus vreodată ceva mai mult de bună ziua sau bună seara... eu nu știam cine este... e adevărat... și totuși l-am dus în camera lui și apoi... i-am scos cămașa de noapte care era leoar-că, așa, n-aș putea să spun de ce, dar nu m-am întrebat nici o clipă dacă nu se cuvenea să fac una ca asta... știu că pur și simplu am făcut-o, și am început să-l șterg, trecând-i prosopul peste cap și peste trup în timp ce el tremura de frig și nu zicea nimic. Nu știu... avea trupul unui copil, știți? un copil cu părul sur... ciudat... și până la urmă l-am vârat în pat, sub o pătură bună... chiar așa. Și poate că nu s-ar fi întâmplat nimic dacă n-aș fi rămas acolo, să mă uit la el, șezând pe pat... cine știe... faptul e că am rămas acolo, cine știe de ce, până când el la un moment dat m-a îmbrățișat... chiar așa, m-a strâns tare, și eu l-am îmbrățișat, și... stăteam strânși unul în altul, pe patul acela, și apoi sub pătura aceea... chiar așa, și apoi tot ce-a mai urmat... eu cred că Charlus ar fi înțeles... nu, serios, nu spun asta ca să mă scuz, însă el chiar așa era... el spunea « viața este un pahar care trebuie băut până la fund », chiar așa spunea... și chiar așa era... ar fi înțeles... Apoi, cu puțin înaintea zorilor, eu m-am strecurat afară din pat și m-am întors în camera mea. Dimineața, în bucătărie... soarele intra pe ferestre, și el s-a așezat la masă și pur și simplu a spus ca în toate celelalte zile « Bună ziua, doamnă Abegg » și eu am răspuns « Bună ziua, domnule Pekisch, ați dormit bine? », « Foarte bine »... ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, nici povestea cu clopotul, nici tot ce-a mai urmat... când a ieșit a trecut pe coridor, asta mi-o amintesc cât se poate de bine, și atunci s-a oprit, s-a întors îndărăt, s-a aplecat în bucă-

tărie și fără să-și ridice ochii din pământ mi-a zis încetișor ... mi-a zis ceva de genul « îmi pare rău pentru coridor », ceva de genul ăsta ... și eu i-am zis « nu vă faceți griji, domnule Pekisch, se va curăța cât ai bate din palme » ... s-a dus chiar așa ... e ciudat cum uneori nu există chiar nimic de zis ... cam asta-i povestea, iată ... știți, chiar au trecut mai mult de cincisprezece ani de atunci ... mult timp ... ani ... nu, nu m-am gândit niciodată să mă mărit cu domnul Pekisch, la drept vorbind nici măcar nu m-a cerut vreodată, asta trebuie să v-o spun cu toată sinceritatea, el n-a suflat niciodată o vorbă despre toate astea, și ... oricum vreau să vă spun ... nu i-aș fi spus da ... înțelegeți? ... chiar dacă m-ar fi cerut eu aș fi spus nu, pentru că eu am avut un bărbat în viața mea și ... am avut norocul să iubesc un bărbat și nu reușesc să-mi închipui că asta s-ar putea întâmpla din nou ... vă dați seama? aceleași cuvinte, mi-ar veni să spun aceleași cuvinte, ar fi ridicol ... nu, nu m-aș fi măritat niciodată cu el ... cu domnul Pekisch ... Știți, sunt nopți când ... uneori noaptea se întâmplă că ... din când în când ... domnul Pekisch intră pe furiș în camera mea ... sau eu într-a lui ... fapt e că uneori ai în tine vlăguirea aceea urâtă, îți pieri cheful să mergi mai departe, să rezisti ... vine zăpăceala aia în cap, și vlăguirea aia ... chiar așa nu-i bine, apoi, când vine noaptea, nu-i tocmai momentul să stai acolo, pe întuneric, singur ... chiar n-ar trebui să existe povestea asta, cu noaptea ... și așa, uneori, ies din camera mea și pe tăcute intru într-a domnului Pekisch ... și dânsul, uneori, face la fel ... și intru în pat la el, și ne îmbrățișăm ... dumneavoastră poate că veți spune că asta nu mai e vârsta de a face anumite lucruri, poate că toate acestea vi se vor părea caraghioase, și eu știu că nu mai sunt o femeie frumoasă și ... dar

se întâmplă, iată... ne îmbrățișăm, și așa mai departe... pe tăcute... vedeți, în atâția ani n-a fost nici măcar o dată când domnul Pekisch să-mi fi spus nu... și eu de câte ori l-am văzut intrând pe furiș în camera mea, pe întuneric, nu i-am spus niciodată nu... nu că s-ar întâmpla atât de des, credeți-mă... numai din când în când, chiar așa... dar nu i-am spus niciodată nu... La drept vorbind... la drept vorbind nu i-am spus niciodată nici da, adică, nu i-am spus niciodată nimic, nici o vorbă... și nici măcar după aceea, în viață, nu am vorbit niciodată despre povestea asta, niciodată n-am vorbit despre ea, nici o vorbă... e un fel de secret... un fel de secret și pentru noi... doar o dată, îmi amintesc, acum poate că veți râde, dar... o dată m-am trezit noaptea, iar el era acolo, așezat pe patul meu și se uita la mine... și îmi aduc aminte cum de data aceea s-a aplecat peste mine și mi-a zis « Tu ești femeia cea mai frumoasă pe care am văzut-o vreodată », chiar așa... oh, eu eram deja bătrână, pe atunci, și nu era deloc adevărat... însă, pe de altă parte, era și adevărat... era adevărat pentru el, în momentul acela, eu știu că era adevărat... numai pentru el, și numai în noaptea aceea, dar era adevărat... Eu i-am spus-o, odată, lui Pehnt... știți, el scrie în caietulul acela, în fiecare zi, ca să știe toate celea... i-am spus că viața... eu i-am spus-o, ceea ce-i frumos în viață e întotdeauna un secret... pentru mine chiar așa a fost... lucrurile care se știu sunt lucrurile normale, sau lucrurile urâte, dar mai apoi există niște secrete, și acolo se duce să se ascundă fericirea... mie chiar așa mi s-a întâmplat, dintotdeauna... și eu spun că o va descoperi și el, pe măsură ce va mai crește... are să-i treacă pofta ăsta de a ști... știți, eu cred că o s-o scoată la capăt, că într-o zi o să plece cu adevărat spre capitală și o să devină un om important,

o să aibă nevastă, copii și o să cunoască lumea... cred că o s-o scoată la capăt... într-adevăr haina aceea nu-i chiar așa de mare... o să plece într-o zi... poate că o să plece cu trenul, știți, trenul pe care-l va construi acum domnul Rail... eu n-am văzut niciodată, dar mi s-a zis că sunt frumoase trenurile... o să plece cu trenul, poate, și cine știe dacă se va mai întoarce... nu știu... mi s-a spus că din trenuri se vede lumea de parcă s-ar mișca, ca un fel de lanternă magică... ah, trebuie să fie cu adevărat frumos, trebuie să fie o distracție... dumneavoastră v-ați urcat vreodată într-unul? ar trebui s-o faceți, dumneavoastră care sunteți tânăr ar trebui s-o faceți... dragului meu Charlus i-ar fi plăcut, el avea curaj și îi plăcea tot ce-i nou... i-ar fi plăcut trenul... ei bine, evident, nu cum îi plăceam eu... nu, glumesc, nu mă băgați în seamă, ziceam și eu așa, zău... chiar așa, ziceam și eu.....“

— Dar cum e, domnule Rail, cum e să mergi cu viteză?

În grădina din fața casei se găsea cam toată lumea din casa Rail. Erau și câțiva muncitori de la sticlărie și toți servitorii, și domnul Harp, care știa totul despre pământ, și bătrânul Andersson, care știa totul despre sticlă, și alții. Și Jun, și Mormy. Și domnul Rail.

— E de nedescris, e imposibil... trebuie să vezi cu ochii tăi... e cam ca și când lumea s-ar învârti în jurul tău vertiginos... încontinuu... iată, e cam ca și când... ați încerca să vă învârtiți în jurul vostru, așa, să vă învârtiți cât de repede puteți ținându-vă ochii deschiși... așa...

Și se apucă să se învârtă în jurul lui însuși, efectiv, cu brațele larg deschise, domnul Rail, și cu ochii deschiși, acolo, pe pajiște, cu capul ușor aplecat pe spate...

— ...vă învârtiți așa și priviți... iată, așa vezi lumea când ești în tren... chiar așa... vă învârtiți și priviți... așa mergi cu viteză... viteza...

...și clătinându-se până la urmă se opri, cu capul învârtindu-i-se, dar râzând și...

— ...haideți, dați-i drumul, încercați... trebuie să vă învârtiți în jurul vostru, cât de tare puteți și ținându-vă ochii deschiși... haideți, vreți să știți sau nu ce-nseamnă să mergi cu viteză? ei, păi învârtiți-vă, la naiba, puneți-vă pe învârtit.

Astfel încât, într-adevăr, unul câte unul, mai întâi cu prudentă încetineală și apoi din ce în ce mai repede, cu toții se puseră pe învârtit în jurul lor înșiși, pe pajiștea cea mare – își deschiseră larg brațele și unul câte unul se puseră pe învârtit în jurul lor înșiși holbându-și ochii în față, un în față care se schimba încontinuu, se rostogolea dinaintea ochilor lăsând în urmă o dâră de imagini nedeslușite și o amețală ciudată – astfel încât până la urmă se roteau cu toții, pe pajiștea cea mare, și muncitorii de la sticlărie, și servitoarele care încă erau copile, și domnul Harp, care știa totul despre pământ, și bătrânul Andersson, care știa totul despre sticlă, și în general toată lumea, cu brațele larg deschise și cu ochii holbați în față, în timp ce tot mai ascuțite izbucneau râsetele și țipetele, iar unii până la urmă își dădeau drumul să cadă pe jos, și se ciocneau, învârtindu-se până la extenuare, strigând, râzând, fustele care se ridicau rotindu-se, pălării care cădeau, câte o sudalmă amuzată prin văzduh, ochii plini de lacrimi din pricina râsului, drepti, în sfârșit, unul în brațele celuilalt, acela că și-a pierdut pantoful, cele mai copile țipând cu glasuri fragile, bodogănește ceva bătrânul Andersson, iar cine cade sfârșește prin a se ridica la loc și încearcă iarăși în marea hărmălaie generală, în acea generală sfârlează colectivă despre care dacă cineva ar putea-o vreodată zări de sus, cum ar veni cu ochiul lui Dumnezeu, ar vedea ditamai pajiștea aceea și nebunii aceia rotindu-se nebunește și și-ar spune „trebuie să fie o serbare dansantă“, sau mai probabil ar zice „ia te uită, niște păsări ciudate sunt gata să se ridice la cer ca să zboare departe“. Și când te gândești că de fapt erau niște simpli oameni, niște oameni călătorind într-un tren care nu exista.

— Încearcă să te învârți, Mormy, haide...

În toiul marelui balamuc, Mormy stătea nemișcat, uitându-se în jur, amuzat. Domnul Rail se lăsase pe vine lângă dânsul.

— Dacă vrei să vezi ce se vede dintr-un tren trebuie să te învârți... așa, ca ceilalți...

Mormy îl privea țintă în ochi în felul acela al său care nu ierta pe nimeni, fiindcă nimeni nu avea asemenea ochi – ochi atât de frumoși – și nimeni nu te fixa vreodată în felul acela, cum te fixa el. Și tăcea. Acesta era așa-zicând corolarul acelei priviri unice: el tăcea.

Întotdeauna. De când sosise la Quinnipak poate că rostise vreo sută de cuvinte. Observa, se mișca cu o încetineală metodică și tăcea. Avea unsprezece ani dar îi avea într-un fel cu totul aparte, numai al lui. Parcă trăia într-un acvariu al său personal unde nu existau cuvintele și timpul era un rozariu ce trebuia depănat bob cu bob cu o grijă plină de răbdare. În capul lui Mormy era ceva complicat. Poate că era bolnav. Nimeni nu știa, nimeni nu putea ști.

— Mormy!...

Glasul lui Jun îi ajunse de departe. Se răsuci să o privească. Râdea, fusta i se învârtea odată cu dânsa, părul îi călătorea pe față, prins și el în vârtejul marelui tren imaginar. Mormy se opri s-o privească o bucată de vreme. Nu zise nimic. Însă la un moment dat începu încetișor să se învârtă, își deschise larg brațele și începu încetișor să se învârtă, încetișor, și brusc închise ochii – numai el, dintre toți – fiindcă niciodată n-ar fi putut să vadă tot ceea ce era de văzut și nu văzu, în călătorie în trenul său orb, fiindcă în capul lui niciodată n-ar fi putut intra, așa la rând, cu iuțeală, toate acele imagini – Jun, pajiștea, pădurea, fabrica de sticlă, râul, mestecenii de-a lungul râului, drumul care urca, casele din Quinnipak în depărtare, casa și apoi din nou Jun,

pajiștea, pădurea, fabrica de sticlă, râul, mestecenii de-a lungul râului, drumul care urca, casele din Quinipak în depărtare, casa și apoi din nou Jun, pajiștea, pădurea, fabrica de sticlă, râul, mestecenii de-a lungul râului, drumul care urca, casele din Quinipak în depărtare, din Quinipak în depărtare, din Quinipak în depărtare, Quinipak, Quinipak, Quinipak, Quinipak, casele din Quinipak, drumul printre case, în mijlocul drumului oamenii, mulți oameni în mijlocul drumului, vorbăria care urca dinspre oamenii adunați acolo în mijlocul drumului, nori de cuvinte care se evaporă în văzduh, într-adevăr o mare serbare de cuvinte în libertate, inutile, oarecare, de neuitat, într-adevăr un vas cu jărat de cuvinte aflat acolo ca să perpelească marea stupoare generală, comună, „Voi faceți cum vreți, dar pe mine n-o să mă vedeți urcând în trenul acela, nu“, „O să te urci, o să vezi, la momentul potrivit o să te urci“, „O să se urce, și-ncă cum, dacă o să urce Molly o să urce și el, poți pune rămașag“, „Ce are de-a face domnișoara Molly, ia vedeți, n-o mai amestecați în treaba asta“, „E adevărat, trenul nu e o chestie pentru doamne“, „Sper că glumiți, noi suntem absolut capabile să ne urcăm într-un tren“, „Stai liniștită, draga mea“, „Liniștită pe naiba, dumneavoastră chiar credeți că un tren e o bătălie, unde pot merge numai bărbații?“, „Doamna Robinson are dreptate, eu am citit că pot merge și copiii“, „N-ar trebui să lase să urce și copii, nu li se poate pune viața în pericol...“, „Eu am un văr care a mers și zice că nu există nici un pericol, nicidecum“, „Ia spune, dar vărul tău citește ziarele?“, „Așa e, era în ziar, trenul acela care a căzut de pe taluz“, „Ce-nseamnă asta, și Pritz a căzut de pe taluz, și totuși el nu e tren“, „Oho, dar știi că trănțești niște tâmpenii?“, „E o pedeapsă divină, trenul, asta este“,

„Ia te uită, a vorbit teologul“, „Firește, a vorbit teologul, ce crezi, nu degeaba am stat atâția ani ca bucătar în seminarul acela“, „Spune adevărul, era o închisoare“, „Proștilor, e totuna“, „După mine e ca și cum ai merge la teatru“, „Ce?“, „După mine trenul o să fie un fel de teatru“, „Vreți să spuneți că o să fie un spectacol“, „Nu, chiar ca un teatru, o să se plătească biletul și așa mai departe“, „Adică închipuie-ți, să se mai și plătească“, „Sigur că se plătește, văru-meu mi-a spus că ți se dă un bilet, tu plătești și ți se dă o fisă din fildeș pe care o înapoiezi la gară la sosire, cică seamănă cu biletele care se dau la teatru“, „Am spus eu că o să fie ca teatrul“, „Ah, dacă-i de plătit, să-și ia gândul că o să mă urc eu în trenul ăla“, „Ce credeai, că te plătesc ei pe tine ca să te urci?“, „E o chestie pentru bogați, ascultați-mă pe mine, trenul e o chestie pentru bogați“, „Dar domnul Rail mi-a zis că o să putem urca toți“, „Mai întâi domnul Rail o să trebuiască să găsească bani ca să facă trenul ăsta“, „O să găsească“, „N-o să găsească niciodată“, „Ba o să găsească“, „Ar fi frumos să găsească“, „Oricum a cumpărat deja locomotiva, asta a zis-o chiar el, deunăzi, și erați toți de față“, „Da, locomotiva da“, „Brath zice că au construit-o lângă capitală și că se cheamă Elisabeth“, „Elisabeth?“, „Elisabeth“, „Asta-i bună...“, „E un nume de femeie, Elisabeth“, „Și ce-i cu asta?“, „Știu și eu, aia e o locomotivă, nu o femeie“, „Și apoi, scuzați-mă, de unde și până unde locomotivele au nume?“, *„Și într-adevăr* „Lucrurile de care ți-e frică au întotdeauna un nume“, „Ce spui?“, *„Și într-adevăr sosea* „Nimic, ziceam și eu așa“, „Au un nume fiindcă dacă cineva ți-l fură tu poți să spui că era al tău“, *„Și într-adevăr sosea Elisabeth* „Dar cine vrei să-ți fure o locomotivă?“, „Odată mie mi-au furat brișca, au dezlegat calul și au luat brișca“,

Și într-adevăr sosea Elisabeth, monstru de fier „Sigur că trebuie să fii tare prost ca să ți se fure brișca și nu calul“, „Eu, dacă aș fi fost calul, m-aș fi supărat“, „Și într-adevăr sosea Elisabeth, monstru de fier și de frumusețe „Era un cal așa de frumos, ehei“, „Așa de frumos că nici măcar hoții...“ Și într-adevăr sosea Elisabeth, monstru de fier și de frumusețe: legată pe un pod plutitor, urca râul în tăcere.

Mută: asta era uimitor. Și înceată, cu o mișcare care nu era a ei.

Luată de mână de pe apă – cineva o va arunca până la urmă pe două șine pentru ca mânia ei să explodeze la o sută pe oră, violentând lenevia văzduhului. Un animal, te-ai fi putut gândi. O fiară sângeroasă furată dintr-un codru. Frânghiile care îi retează gândurile și amintirile – o cușcă din frânghii pentru a o face să tacă. Gingașa cruzime a râului care o duce tot mai departe – va fi până la urmă o depărtare care va deveni noua ei casă – va deschide ochii și va avea două șine dinaintea ei ca să știe încotro să alerge – de ce anume, asta n-o va înțelege niciodată.

Urca încetișor râul Elisabeth, legată pe podul plutitor. O mare cortină o ascundea de soare și de priviri. Nimeni n-o putea vedea. Însă cu toții știau că avea să fie tare frumoasă.

*...denken, empfänden die Rührung...**

*... gândind, am fi atinși de acea emoție...

TREI

— Fanfara dumitale a cântat minunat, Pekisch, zău... a fost tare frumos.

— Mulțumesc, domnule Rail, mulțumesc... și trenul era tare frumos, vreau să spun, e o idee magnifică, o idee mare.

Elisabeth sosi în prima zi a lunii iunie trasă de opt cai pe drumul care urca de la râu la Quinnipak: ceea ce, la o adică, ar putea fi considerat emblematic pentru o teorie asupra dialecticii dintre trecut și viitor. La o adică. Pe strada principală din Quinnipak Elisabeth defilă printre privirile uluite și într-un fel mândre ale cetățenilor. Pentru acest prilej Pekisch compusese un marș pentru fanfară și clopotniță care se dovedi a fi nu tocmai clar, fiind construit prin suprapunerea a trei teme populare diferite: *Pajiști strămoșești*, *Se lasă lumina* și *Radioasă va fi ziua de mâine*.

— Cu siguranță, o singură melodie n-ar fi de ajuns, dată fiind importanța ceremoniei – explicase el.

Faptul că nimeni nu obiectase nimic nu trebuie să surprindă, întrucât de când, cu doisprezece ani în urmă, Pekisch luase în mâini viața muzicală a orașului lumea se cam resemnase cu starea de anomalie muzicală și, în general, cu înclinația către genialitate. Și cu toate că, pe ici pe colo, se mai strecura o anumită nostalgie pentru vechile vremuri în care oamenii se mulțumeau în atari împrejurări cu scumpul și vechiul *Triumfe*

mulțimile (imnul de neuitat scris de Părintele Crest, abia mai târziu dovedit a fi fost copiat după discutabila baladă *Unde zboară păsărica*), rămânea aproape generală convingerea că reprezentațiile pregătite de Pekisch constituiau pentru oraș un prețios motiv de mândrie. De altfel, nu întâmplător cu prilejul unor sărbători și serbări felurite soseau și oameni din orașele învecinate ca să audă fanfara din Quinnipak, pornindu-se de dimineață din locuri unde muzica era pur și simplu muzică și întorcându-se seara în cap cu magii de sunete care mai apoi, acasă, se risipeau în tăcerea unei vieți oarecare, lăsând îndărăt tocmai amintirea a ceva extraordinar. Chiar așa.

— Fanfara dumitale a cântat minunat, Pekisch, zău... a fost tare frumos.

— Mulțumesc, domnule Rail, mulțumesc... și trenul era tare frumos, vreau să spun, e o idee magnifică, o idee mare.

Trenul, adică Elisabeth, a fost așezat pe pajiștea cea mare de la poalele dealului pe care se afla casa Rail, nu departe de sticlărie. O mai atentă examinare a costurilor îl convinsese pe domnul Rail că provizoriu puteau fi suficienți – trebuiau să fie suficienți – două sute de metri de șine: veniseră să le monteze, cu câteva zile în urmă, oamenii inginerului Bonetti, nu fără a observa cu bucurie că era cea mai scurtă cale ferată pe care o construiseră vreodată.

— E într-un fel ca și cum ai scrie adresa pe un plic. Scrisoarea o s-o scriem după aceea, și va fi lungă de două sute de kilometri – explică domnul Rail.

Această concepție nu se dovedi a fi clară pentru toată lumea, însă toți încuviințară cu multă bună-creștere.

Așadar la începutul acelor două sute de metri de șine o așezară pe Elisabeth, ca pe un copil într-un lea-

gân sau ca pe un proiectil în țeava unui revolver. Pentru ca serbarea să fie completă, domnul Rail dădu ordin să se aprindă cazanul. În tăcerea cea mai deplină, cei doi domni veniți din capitală încălziră puternic marea mașină și dinaintea sutelor de ochi holbați micul coș începu să scuipe desene de fum și să sloboadă în văzduh zgomotele cele mai ciudate și mirosurile unui izbăvitor mic incendiu. Vibra Elisabeth precum lumea înaintea unei furtuni, murmura ceva în sinea ei într-o limbă necunoscută, își aduna forțele pentru cine știe ce salt – Ești sigur că n-o să explodeze? – Nu, n-o să explodeze – era ca și când își îndesa înăuntru grămezi de ură pentru a le dezlănțui mai apoi peste șinele acelea tăcute, ori poate că dimpotrivă era dorință, chef și veselie – cu siguranță era precum o foarte înceată și miraculoasă aplecare a unui uriaș impasibil care, pentru a ispăși cine știe ce pedeapsă, era chemat acolo să ridice un munte și să-l azvârle în cer – e ca atunci când Stitt pregătește apa pentru ceai – taci din gură Pit – e la fel – marea oală în care se gătește viitorul – și când în cele din urmă focul acela dinăuntru arse toată așteptarea acelor o mie de ochi și locomotiva parcă se săturase să-și strivească în inimă toată acea violență și toată acea forță înspăimântătoare, atunci, chiar atunci, cu o gingășie nespusă, ca o privire, nimic mai mult, începu să alunece, Elisabeth, ca o privire, încetișor, pe exactitatea virgină a celor două șine ale sale.

Elisabeth.

Avea numai două sute de metri de șine, dinaintea ei, și prea bine o știau cei doi oameni veniți din capitală care, la conducerea mării locomotive, se uitau în față măsurând metru după metru ce mai rămânea pentru a smulge maximum de viteză din acel minimum de spațiu, angajați într-o joacă la drept vorbind care

îi putea conduce chiar la moarte, dar care rămânea oricum un joc, risipit spre stupoarea tuturor acelor ochi care au văzut-o pe Elisabeth căpătând puțin câte puțin viteză, sporindu-și alergarea și depănându-și din ce în ce mai în urmă dâra cea albă de fum fierbinte, astfel încât crează impresia că n-o vor mai scoate la capăt, a hotărât să se lanseze o dată pentru totdeauna și cu asta basta, se poate sinucide o locomotivă ?, nu mai merg frânele, îți spun eu, FRÂNAȚI FIR-AR SĂ FIE, nici o cută pe chipul domnului Rail, doar ochii răpiți asupra marelui incendiu în alergare, buzele întredeschise ale lui Jun, FRÂNAȚI PENTRU DUMNEZEU, patruzeci de metri până la capăt, nu mai mult, mai respiră cineva ?, tăcerea, în sfârșit, tăcerea absolută și înlăuntrul ei tunetul marii locomotive, doar vuietul acela indescifrabil, ce-o să se-ntâmple ?, e posibil ca totul să se termine în idioția unei tragedii, e posibil să nici nu vrea să audă să acționeze frânele acelea afurisite, frânele acelea blestemate, e posibil ca într-adevăr să trebuiască să se întâmple, e posibil ?, într-adevăr e posibil, posibil, posibil...

Mai apoi ceea ce s-a petrecut parcă s-a petrecut într-o singură clipă lină.

Unul dintre domnii veniți din capitală trase de o frânghie.

Elisabeth slobozi în văzduh un șuierat străpungător. Mi bemol, se gândi în mod automat Pekisch.

Celălalt domn venit din capitală trase brusc către sine o pârghie înaltă cât un copil.

Se ținutură cele patru roți ale lui Elisabeth.

Lunecară nemișcate pe fierul înroșit al șinelor sfâșiind văzduhul cu un scrâșnet neomenesc și infinit.

Imediat explodară, în sticlăria din apropiere, două sute cincisprezece cupe de cristal, șazeci și unu de

geamuri 10×10 gata pentru firma Trupper, opt sticle cu inscripții pe subiect biblic comandate de contesa Durtenham, o pereche de ochelari aparținând bătrânului Andersson, trei lampadare de cristal trimise înapoi pentru că erau necorespunzătoare de către Casa Regală, plus unul cumpărat, pentru că era necorespunzător, de văduva Abegg.

— Probabil că am greșit cu ceva – zise domnul Abegg.

— Evident – zise bătrânul Andersson.

— Treizeci de centimetri – zise unul dintre domnii veniți din capitală coborând din marea locomotivă.

— Chiar mai puțin – zise celălalt domn venit din capitală privind frântura de șină rămasă înainte de pajiștea pură și simplă.

Tăcere.

Apoi toate strigătele de pe lume, și aplauzele și pălăriile care zboară – și un întreg sat care dă fuga să privească cei treizeci de centimetri de fier, chiar mai puțin, să îi privească de aproape și să spună mai apoi, erau treizeci de centimetri, chiar mai puțin, o nimica toată. O nimica toată.

Seara, ca în toate serile, veni seara. Nu se poate face nimic: e ceva care nu se uită la nimeni ce față are. Se întâmplă și gata. Nu contează ce fel de zi ajunge să stingă. Poate că a fost o zi excepțională, dar nu se schimbă nimic. Vine și o stinge. Amin. Așa și în seara aceea, ca în toate serile, a venit seara. Domnul Rail stătea pe verandă legănându-se în balansoar și uitându-se la Elisabeth în jos pe pajiștea cea mare, îndreptată spre apus. Așa, de departe, așa, de sus, părea mică așa cum n-o mai văzuse niciodată.

— Are aerul că e al naibii de singură – zise Jun.

— Îți place?

— E ciudată.

— Cum ciudată?

— Nu știu, mi-o imaginam mai lungă... și mai complicată.

— Într-o zi poate că o să le facă mai lungi și mai complicate.

— Mi-o imaginam colorată.

— Dar e frumoasă, așa, de culoarea fierului.

— Când o să alerge pe sub soare are să strălucească ca o oglindă și o să se vadă de departe, nu-i așa?

— De foarte departe, ca o oglinjoară care lunecă printre pajiști.

— Dar noi o s-o vedem?

— Sigur că o s-o vedem.

— Vreau să spun, n-o să fim deja morți când în sfârșit o să reușească să plece?

— O Doamne, nu. Sigur că nu. În primul rând noi doi n-o să murim niciodată, și în al doilea rând, orice-ai spune, șinele acelea care acum, de acord, sunt exagerat de scurte, foarte curând o să fie lungi de două sute de kilometri, am zis două sute, și poate chiar anul ăsta, poate pe la Crăciun șinele alea două...

— Glumeam, domnule Rail.

— ...hai să spunem un an, un an întreg, doi, cel mult, iar eu îți spun că o să pun pe șinele alea un tren de trei, patru vagoane, iar acela o să plece și...

— Am zis că glumeam...

— Nu, tu nu glumești, tu crezi că eu sunt nebun și că banii ca să pun în mișcare trenul ăsta n-o să-i găsesc niciodată, asta crezi tu.

— Eu cred că tu ești nebun, și că tocmai de aceea o să găsești banii.

— Îți spun că o să pornească, trenul acela.

— Știu, o să pornească.

— O să pornească și o să înghită cu o sută pe oră kilometri și iar kilometri, trăgând după el zeci și zeci de oameni, și n-are să-i pese de dealuri, de râuri și de munți și fără să facă nici măcar o curbă, drept ca un foc tras cu un pistol enorm, are să ajungă la capăt, cât ai clipi, are să ajungă triumfal la Morivar.

— Unde?

— Eh?

— Unde o să ajungă trenul acela?

— O să ajungă... undeva o să ajungă el, eventual într-un oraș, o să ajungă într-un oraș.

— În ce oraș?

— Într-un oraș, un oraș oarecare, o să meargă tot înainte și până la urmă o să găsească un oraș, nu?

— În ce oraș o să ajungă trenul tău, domnule Rail?
Tăcere.

— În ce oraș?

— E un tren, Jun, e doar un tren.

— În ce oraș?

— Într-un oraș.

Tăcere.

Tăcere.

Tăcere.

— În ce oraș?

— La Morivar. Trenul acela o să ajungă la Morivar, Jun.

Și atunci Jun se întoarse încetișor și intră înapoi în casă. Lunecă în întunericul camerelor și dispăru. Nu se întoarse, domnul Rail, rămase să o fixeze pe Elisabeth, acolo jos, și numai după câteva clipe zise ceva, însă foarte încet, parcă sieși, cu un firicel de voce.

— Iubește-mă, Jun.

Și gata.

Ceva ce văzut de departe ar fi părut o porțiune oarecare dintr-o viață oarecare. Un bărbat în balansoarul său,

o femeie care se întoarce, încetișor, și intră înapoi în casă. O nimica toată. Trosnește, viața, arde clipe sălbatice și în ochii cuiva care trece chiar și numai la douăzeci de metri nu-i decât o imagine ca oricare alta, fără sunet și fără istorie. Chiar așa. Însă cel care trecea, de data aceea, era Mormy.

Mormy.

Îl văzu pe taică-său în balansoar și pe Jun intrând înapoi în casă. Fără sunet și fără istorie. Într-o minte oarecare acea imagine ar fi intrat și ar fi ieșit tiptil, într-o clipă, dispărând pentru totdeauna. Într-a lui rămăse întipărită ca o amprentă, ținută, blocată acolo. Mentea lui Mormy era una ciudată. Avea un instinct ciudat, probabil, de a recunoaște viața chiar și de departe. Viața atunci când trăiește mai puternic decât în mod normal. O recunoștea. Și rămânea ca hipnotizat.

Ceilalți vedeau așa cum vede toată lumea. Un lucru după altul. Ca un film. Mormy nu. Poate că lucrurile îi treceau prin ochi la rând, unul după altul, ordonat, dar mai apoi exista unul care îl răpea: și atunci, el, se oprea. În minte rămânea acea imagine. Pironită. Celelalte se scurgeau în neant. Pentru el nu mai existau. Lumea mergea, iar el, furat de o stupoare străpungătoare, rămânea în urmă. De pildă: în fiecare an alergau cu caii, pe strada din Quinnipak, de la prima casă din Quinnipak și până la ultima, să fi fost vreo mie cinci sute de metri, poate ceva mai puțin, alergau pe cai, cam toți bărbații din Quinnipak, fiecare pe calul lui, de la un capăt la celălalt al orașului, de-a lungul străzii principale, care în definitiv și la urma urmei era singura stradă propriu-zisă, alergau ca să vadă, în anul acela, cine avea să ajungă primul la ultima casă din oraș, în fiecare an, și în fiecare an, de bună seamă, exista unul care până la urmă câștiga, și devenea acela care, în anul

acela, câștigase. Chiar așa. Și de bună seamă că mai toată lumea se ducea să vadă acea haotică și asurzitoare și febrilă mare rostogolire de cai, praf și strigăte. Și se ducea și Mormy. Însă el... El îi privea la plecare: vedea clipa în care masa nedeslușită de cai și călăreți se încolăcea ca un resort incandescent apăsător până la limită, ca să se poată mai apoi declanșa cu toată forța posibilă, într-o învâlmășeală fără direcții și fără ierarhii, un cocoloș de spasme și de trupuri și de chipuri și de copite, totul în sânul norului de praf care se ridica, plin de strigăte, în tăcerea deplină din jur, o clipă de neant exasperant înainte ca dangătul clopotului, de sus, din clopotniță, să îi elibereze pe toți și pe toate de acea apăsătoare așteptare și să spargă digul așteptării pentru a se dezlănțui frenetica maree care era cursa propriu-zisă. Atunci plecau: însă privirea lui Mormy rămânea acolo: în clipa aceea, care era înaintea a tot ce mai urma. Se învârteau, miile de fețe ale oamenilor, să urmărească nebunescul zbor de bărbați și de cai, se roteau toate odată, acele priviri, toate mai puțin una: fiindcă fața lui Mormy rămânea ținută asupra punctului de plecare, un minuscul strabism semănat în privirea colectivă care se deplasa compact, după cursă. Fapt este că în ochi, și în minte, și de-a lungul nervilor, el avea încă acea clipă. Continua să vadă praful, strigătele, fețele, animalele, mirosul, așteptarea extenuantă a acelui moment. Care devenea, numai pentru el, un moment interminabil, un tablou așezat în fundul sufletului, o fotografie a minții, și farmec, și magie. Astfel alergau, acei oameni, până la capăt, și câștiga câștigătorul în marea larmă a tuturor: însă Mormy, toate acestea, nu le vedea niciodată. El întrecerea o pierdea întotdeauna. Țintuit la plecare, răpit. Mai apoi eventual vacarmul general îl deștepta, brusc, iar clipa aceea a plecării

i se pulveriza în ochi, el se întorcea la lume și încetul cu încetul își rotea privirea către linia de sosire unde toată lumea alerga urlând una-alta, numai să urle, pentru plăcerea, la urma urmei, de a fi urlat. Își rotea privirea încetul cu încetul și urca la loc în carul lumii, cu toți ceilalți. Gata pentru următoarea oprire.

În realitate stupoarea era cea care îl amăgea. El nu avea nici o apărare împotriva minunării. Erau lucruri pe care cineva le-ar fi privit liniștit, eventual ar fi fost oarecum frapat, eventual se oprea pentru o clipă, dar era în fond un lucru ca toate celelalte, ordonat la rând ca toate celelalte. Însă pentru Mormy aceleași lucruri erau niște minuni, explodau ca niște farmece, deveneau viziuni. Putea fi plecarea unei curse de cai, însă de asemenea putea fi pur și simplu o adiere neașteptată de vânt, râsul de pe chipul cuiva, marginea aurită a unei farfurii, sau o nimica toată. Sau taică-său în balansoar și Jun care încetișor se întoarce și intră înapoi în casă.

Viața făcea o mișcare: iar minunarea puneă stăpânire pe el.

Rezultatul era că, asupra lumii, Mormy avea o percepție, așa-zicând, intermitentă. O secvență de imagini fixe – minunate – și frânturi de lucruri pierdute, șterse, niciodată ajunse până la ochii lui. O percepție sincopată. Ceilalți percepeau devenirea. El colecționa imagini care erau și gata.

— E nebun Mormy? – întrebau ceilalți puști.

— Numai el știe – răspundea domnul Rail.

Adevărul e că se văd și se aud și se ating așa atâtea lucruri... este ca și când am avea înăuntru un bătrân narator care tot timpul continuă să ne povestească o istorie care nu se mai sfârșește niciodată și e bogată în mii de amănunte. El povestește, nu se oprește niciodată, și

aceea este viața. Naratorului din măruntaiele lui Mormy poate că i se rupsese ceva pe dinăuntru, poate că vreo durere numai a lui îl împovărase cu soiul acela de vlaguire din pricina căruia izbutea să mai istorisească doar frânturi de povestiri. Iar între una și alta, tăcerea. Un narator învins de cine știe ce rană. Poate că fusese amăgit de porcăria cuiva, sau ars de stupoarea unei trădări ticăloase. Ori poate că frumusețea a ceea ce povestea fusese cea care îl copleșise puțin câte puțin. Minunarea îi sugruma vorbele în gâtlee. Iar în tăcerile lui, care erau emoție amuțită, se odihneau găurile negre ale minții lui Mormy. Cine știe.

Unii îl denumesc înger, pe naratorul pe care îl poartă înlăuntru și care le povestește viața. Cine știe cum erau aripile îngerului lui Mormy.

Încetul. Încetul ca și când ai păși pe o pânză de păianjen.

Încetul.

Ca un car.

Se întreba în continuare dacă avea să-l mai ierte vreodată.

621. Demoni. Îngeri stricați. Însă tare frumoși.

Moscul. Asta e: moscul.

Oricum nu s-ar fi întâmplat dacă la ieșire n-ar fi trecut tocmai prin fața acelei oglinzi, așa încât fu nevoit să se oprească și să se întoarcă, ca să se așeze dinaintea oglinzii. Și să se privească.

... de-a lungul buzelor lui Jun...

Era chiar pe timp de seară. Soarele, coborât peste dealuri, culca umbrele de nu se mai putea. Și se puse pe plouat, așa, pe neașteptate. Magie.

Neliniștea îi coborî în suflet ca o înghițitură de rachiu pe gât... înnebuni într-o clipită... nu ca aceia care o fac puțin câte puțin...

Las-o să ardă, lumânarea aceea, n-o stinge, rogu-te.
Dacă mă iubești n-o stinge.

Domnul Rail a plecat. Domnul Rail se va întoarce.

Își amintea totul, dar nu și numele. Își amintea și parfumul pe care îl avea. Dar nu și numele.

...căci dacă cineva l-ar fi întrebat ce culoare are cristalul, vasul acesta de cristal de exemplu, ce culoare are, iar el chiar ar trebui să răspundă, să răspundă cu numele unei culori...

Însă aceea era ultima frază din carte.

O scrisoare pe care cineva o așteaptă de ani de zile și care mai apoi într-o zi sosește.

Și apoi în cele din urmă să-și pună capul pe pernă ca să...

Aleargă, Pitt, plin de lacrimi, aleargă cu sufletul la gură, băiețașul, strigând „Bătrânul Andersson, bătrânul Andersson...“, strigă și aleargă, plin de lacrimi.

Când te trezești și toată lumea e înghețată, și toți copacii din lume înghețați, și toate crengile din toți copacii din lume înghețate.

Milioane de ace de gheață care torc înghețata pătură sub care mai apoi...

L-am auzit prea bine. Era un strigăt, acela.

— La urma urmei s-ar mai putea scurta puțin, hai-na aceea. Dacă e numai o chestiune de câțiva centimetri, s-ar putea face două ajustări...

— Nu se scurtează în nici un caz. Nu se trișează cu destinul.

Pekisch și văduva Abegg, așezați pe verandă, unul în fața celuilalt.

Se întâmplau lucruri cumplite, uneori. De pildă, odată Yelger coborî până la câmpul său bucurându-se de aerul înghețat al dimineții, nu făcuse nimic rău, era un om cinstit, se poate spune prea bine că era un om cinstit, așa cum fusese și taică-său, bătrânul Gurrel, cel care seara istorisea povești în fața tuturor, cea mai frumoasă era aceea în care un om se rătăcea prin casă, căuta ieșirea zile în șir, n-o găsea, tot umbla astfel zile în șir, apoi până la urmă lua pușca sub braț...

Mult stimat Dle Rail,

Îmi revine obligația de a vă confirma tot ceea ce v-am documentat în ultima noastră scrisoare. Costurile privind realizarea căii ferate nu pot fi în nici un fel reduse dincolo de măsura pe care am aplicat-o deja. Cu toate acestea, dl ing. Bonetti se întreabă dacă nu ar fi posibil, într-o primă fază, să ne gândim la realizarea unei...

Ninse. Peste toată lumea și peste Pekisch. Un sunet tare frumos.

— La urma urmei s-ar mai putea lungi un pic, haina aceea. Doar câțiva centimetri, așa, pe nevăzute...

— Nu se lungește în nici un caz. Nu se trișează cu destinul.

Pehnt și Pekisch, în picioare, pe deal, privind cât de departe se poate.

— Ei, nu, nu trebuie să-mi faci una ca asta, Andersson.

Stă acolo, bătrânul Andersson, întins, cu ochii lui deschiși la culoare ațintiți în tavan și cu inima înlăuntrul, încăierându-se cu moartea.

— Nu poți să pleci așa, Cristoase, nu există nici un motiv ca să trebuiască să pleci așa, ce crezi, că numai fiindcă ești bătrân poți să pleci și să mă lași aici, rămas-bun tuturor și la revedere, nu-i atât de simplu, dragă Andersson, nu, s-o luăm ca pe o repetiție generală, okay,

ai vrut să faci o repetiție ?, foarte bine, dar acum gata, acum totul revine ca înainte și o să mai vorbim noi despre asta mai încolo, o să facem mai apoi totul așa cum trebuie altă dată, acum gata, vino încoace de acolo, Andersson... ce-o să mai fac eu aici... eu aici de unul singur, la naiba... ține-te tare încă puțin, te rog... aici nu moare nimeni, ai înțeles ?, aici acasă la mine nu moare nimeni... aici.

Stă acolo, bătrânul Andersson, întins, cu ochii lui deschiși la culoare ațintiți în tavan și cu inima înlăuntru, încăierându-se cu moartea.

— Ascultă, să facem o înțelegere... dacă vrei să pleci, foarte bine, o să pleci, dar nu acum, o să poți pleca numai în ziua în care trenul meu o să pornească... atunci o să poți să faci ce vrei, dar nu mai înainte... promite-mi asta, Andersson, promite-mi că n-o să mori înainte ca trenul meu să pornească.

Grăiește cu un firicel de glas, bătrânul Andersson.

— Vrei un sfat, domnule Rail ? Grăbește-te să-l faci să pornească, trenul ăla afurisit.

Sigur că el o iubea. Dacă nu, de ce ar fi ucis-o ? Și tocmai în felul acela.

Jun alergând pe potecă, cu sufletul la gură. Se oprește în cele din urmă, rezemându-se de gardul de lemn. Se uită pe stradă, vede un norișor de praf care se apropie. Părul răvășit, pielea lucioasă, sub veșminte trupul încălzit, gura deschisă, gâfâiala. Să poți fi atât de aproape încât să simți mirosul trupului lui Jun.

1016. Balenă. Cel mai mare pește din lume (numai că l-au scornit marinarii din nord) (aproape sigur).

— Am ajuns aici fiindcă așa s-a întâmplat. Nu există nici un alt motiv. Am ajuns aici ca un nasture într-o butonieră, și aici am rămas. Cineva s-o fi trezit pe undeva, dimineața, și-o fi tras pe el pantalonii, după care și-a tras cămașa, a început s-o încheie la nasturi: un nasture, apoi al doilea, apoi al treilea, apoi al patrulea și al patrulea eram eu. Așa am ajuns eu aici.

Pekisch a luat vechiul șifonier al văduvei Abegg, i-a scos ușile, l-a întins pe jos, a luat șapte corzi făcute din maț, identice, le-a ținut un capăt la o extremitate a mobilei și le-a întins până la extremitatea cealaltă, unde le-a fixat de niște mici scripeți. Răsucește scripeții și modifică milimetric tensiunea din corzi. Corzile sunt subțiri, când Pekisch le face să vibreze emit o notă. Își petrece ore în șir învățând cu o nimica toată scripeții aceia. Nimeni nu aude nici o diferență între o coardă și alta: par să cânte mereu aceeași notă. Însă el mișcă scripeții și aude zeci de note diferite. Sunt note invizibile: se ascund printre acelea pe care le poate auzi oricine. Își petrece orele urmărindu-le. Oare într-o zi are să înnebunească din această pricină?

În prima zi de luni din fiecare lună coborau, patru sau cinci, până la pajiștea cea mare și se apucau să o spele pe Elisabeth. Scoteau de pe ea murdăria și timpul.

— N-o să se dezvețe să alerge furibund dacă o să tot stea aici nemișcată?

— Locomotivele au o memorie de fier. Ca tot restul, de altfel. La momentul potrivit are să-și amintească totul. Totul.

Când izbucnise războiul, de la Quinnipak douăzeci și doi au plecat să lupte. S-a întors viu numai Mendel. S-a închis în casă și a tăcut vreme de trei ani. Apoi a

reînceput să vorbească. Văduvele, tații și mamele celor căzuți au început să meargă la el ca să afle ce se alesese de soți și de copii. Mendel era un om ordonat. „În ordine alfabetică“ zise el. Și prima, într-o seară, s-a dus la el văduva Abegg. Mendel închidea ochii și începea să povestească. Povestea cum au murit. Văduva Abegg reveni și a doua seară, și iarăși în următoarea. Și tot așa vreme de câteva săptămâni. Mendel povestea totul, își amintea totul, și mult știa să imagineze. Fiecare moarte era un lung poem. După o lună și jumătate le veni rândul părinților lui Chrinnemy. Și așa mai departe. Trecuseră șase ani de când Mendel se întorsese. În fiecare seară, acum, se ducea la el tatăl lui Oster. Oster era un tinerel blond care plăcea femeilor. Tocmai fugea și zbiera de groază când glonțul i-a intrat prin spinare și i-a făcut inima zob.

1221. Corectură la 1016. Balene există cu adevărat și marinarii din nord sunt oameni de treabă.

Mormy creștea și ochii slujnicuțelor din casa Rail îl priveau cu dorința care li se frământa înăuntru. Jun îl privea și dânsa și se gândea din ce în ce mai mult: „Femeia aceea trebuie să fi fost tare frumoasă“. Făcea pentru el tot ceea ce ar fi făcut o mamă. Dar nu se gândea niciodată că ar fi putut deveni o mamă adevărată. Ea era Jun, și gata. Într-o zi stătea și îi freca spinarea, în genunchi, lângă copaia cu apă fierbinte. Lui nu-i plăcea apa fierbinte, dar îi plăcea ca Jun să fie acolo. Stătea nemișcat, în apă. Jun lăsă să cadă cârpa plină de săpun și își trecu mâna peste pielea aceea de culoarea bronzului. Ce era acela? Un băiețel sau un bărbat? Și ce era pentru ea? Îl mângâie pe spate, „cândva aveam așa o piele – se gândi – o piele ca și când nimeni n-ar

fi atins-o niciodată“. Mormy rămânea nemișcat, cu ochii larg căscați. Mâna lui Jun îi urcă încetișor până la chip, îi atinse ușor buzele și acolo se opri, pentru o clipă, în cea mai mică mângâiere din lume. Apoi se coborî brusc, bâjbâi prin apă după cârpa cu săpun și o puse în mâna lui Mormy. Jun își apropie fața de a lui Mormy.

— Folosește tu singur asta, okay? De acum înainte e mai bine să o folosești tu singur.

Se ridică, Jun, și se îndreaptă spre ușă. În clipa aceea Mormy rosti unul din cele treizeci de cuvinte din acel an.

— Nu.

Jun se răsuci. Îl privi ținând în ochi.

— Ba da.

Și plecă.

Fanfara lui Pekisch repeta în fiecare marți seara. Umanofonul repeta vineri. Marți repeta fanfara. Chiar așa.

Întrucât Rol Fergusson a murit, Magazinul Fergusson și Fiii se va numi de acum înainte Magazinul Fiii Fergusson.

— Ce era strigătul acela de elefant, Sal?

— Era un do, Pekisch.

— Aha, era un do?

— Cam așa ceva.

— Aia e o trompetă, Sal, nu un elefant.

— Ce-i ăla un elefant?

— O să-ți explic pe urmă, Gasse.

— Hei, ați auzit, Gasse nu știe nici măcar ce-i ăla un elefant...

— Liniște, vă rog...

— E un copac, Gasse, un copac din Africa.

- Ce știu eu, n-am fost în Africa...
- Ne apucăm de cântat sau de făcut o dezbatere despre flora și fauna africană?
- Stai puțin, Pekisch, mereu mi se blochează clapa asta afurisită...
- Hei, care-i nemernicul care mi-a ciordit paharul...
- Auzi, vrei să te dai puțin mai în spate cu toba aia mare, îmi sună în cap, nu mai înțeleg nimic.
- ...aici îl pusesem, îmi aduc aminte perfect, nu mă luați de fraier...
- Liniște, reîncepem de la măsura douăzeci și doi...

— ...ei bine, să știți că eu m-am pișat în paharul acela, ați înțeles? M-am pișat în el...

— LA NAIBA! O TERMINĂM ODATĂ CU TOATE IDIOTENIILE ASTEA?

Dat fiind că era marți, cea care repeta era fanfara. Umanofonul repeta vineri. Marți, în schimb, era fanfara. Chiar așa.

Veni un doctor și zise

— Are inima făcută praf. Ar putea să trăiască o oră sau un an, nimeni nu poate ști.

Putea să moară peste o oră sau peste un an, bătrânul Andersson, și dânsul o știa.

Pehnt începu să se pieptene, iar văduva Abegg deduse de aici, cu științifică exactitate, că se îndrăgosti-se de Britt Ruwett, fata pastorului Ruwett și a soției sale Isadora. Era clar să se impunea un mic discurs. Îl luă deoparte pe Pehnt, adoptă tonul vag militaros pentru marile ocazii și îi povesti despre bărbați, despre femei, despre copii și așa mai departe. Îi luă nu mai mult de cinci minute.

— Întrebări ?

— Totul e de necrezut.

— E de necrezut dar așa merge treaba.

Se îndrăgostise Pehnt.

Pekisch îi dăruie un pieptene.

Ca să vezi cât de ciudată este viața uneori. A lăsat un testament domnul Rol Fergusson de la Magazinul Fergusson și Fiii, actualmente Magazinul Fiii Fergusson. În el se scrie că îi lasă totul uneia pe nume Betty Pun, o agreabilă domnișoară nubilă din Prinquik. Actualmente Magazinul se numește Magazinul Betty Pun.

Jun deschide un dulap și scoate un pachet. Înăuntru e o carte, scrisă toată cu o caligrafie minusculă, în cerneală albastră. Nu o citește, abia o deschide, apoi reface pachetul, îl pune la loc în dulap și își vede înaintea de viața ei.

Un pat, patru cămăși, o pălărie cenușie, pantofi cu șireturi, portretul unei doamne brunete, un fragment din Biblie legat în negru, un plic conținând trei scrisori, un cuțit vârat într-o teacă din piele.

Nu mai poseda nimic altceva Katek atunci când a fost găsit spânzurat în camera lui, gol ca un limbric. Acum, se impune în mod evident întrebarea: de ce patru ? Ce făcea unul ca el cu patru cămăși ?

Încă se mai legăna când a fost găsit.

Stimate dle ing. Bonetti,

După cum veți fi putut constata, mi-a fost imposibil să vă trimit avansul pe care dvs. îl considerați, pe bună dreptate, indispensabil pentru ca oamenii dvs. să fie trimiși aici și să înceapă construcția căii mele ferate.

Din nefericire ultimele taxe pe cărbune impuse de noul guvern...

Ca să vezi cât de ciudată e viața uneori. Doamna Adelaide Fergusson, nevasta răposatului Rol Fergusson de la Magazinul Fergusson și Fiii, devenit ulterior Magazinul Fiii Fergusson iar acum în mod stabil Magazinul Betty Pun, a murit de inimă rea după numai douăzeci și trei de zile petrecute văzând-o în fiecare dimineață pe Betty Pun, cu pieptul strâns într-un su-tien care întorcea toate privirile, cum sosea și deschidea magazinul care ani de zile fusese al ei. A rezistat douăzeci și trei de zile. Fusese o soție devotată și ireproșabilă. A murit cu spume la gură, noaptea, rostind un singur, exact cuvânt: „Ticălosul“.

1901: Sex. ÎNTÂI se scot cizmele, APOI pantalonii.

Bătrânul Andersson locuia dintotdeauna în două camere aflate la parterul fabricii. Și acolo, încetul cu încetul, murea. Nu fusese chip să fie dus sus, în casa mare. Voise să rămână acolo jos, peste el cu zgomotul cuptoarelor și mii de alte lucruri pe care le știa. Domnul Rail mergea să-l vadă în fiecare zi, când lumina se risipea. Intra și spunea, întotdeauna:

— Salut, sunt cel căruia i-ai promis că n-o să mori.

Iar bătrânul Andersson, întotdeauna, răspundea:

— Ce promisiune năzdrăvană.

Întotdeauna, cu excepția acelei zile, când nu răspunse nimic. Nici nu-și deschise ochii.

— Hei, bătrâne Andersson, eu sunt, trezește-te... nu fă glume din astea proaste, eu sunt...

Andersson deschise ochii.

— Uite, ți-am adus să vezi astea... sunt cupele pentru contele Rigkert, le-am făcut cu bordură turcoaz, acum toată lumea așa le vrea, vreo contesă prostănacă le-o fi etalat pe la cine știe ce recepție idioată din

capitală și uite-așa acum trebuie să le punem turcoazul...

Andersson nu-și clintea ochii din tavan.

— ...știi, acum toată lumea are ce are cu cristalurile din est, că nu există altele mai bune, că stai să vezi ce lucrătură fină, numai povești de genul ăsta... și nu că lucrurile ar merge prea bine, poate că ar trebui inventat ceva, ar fi nevoie de tine, Andersson... ar trebui inventat ceva genial, o găselniță, ceva... altminteri, mi se pare că o să trebuiască să mai aștepti o țară până o să reușesc eu să pun în mișcare trenul ăsta, dacă vrei să mori trebuie să te strofoci, ce mai încoace și-ncolo... adică, vreau să spun... îți plac așa turcoaz? eh, Andersson? nu-s oribile?, spune drept...

Bătrânul Andersson îl privi.

— Ascultă-mă, Dann...

Domnul Rail amuți.

— ...ascultă-mă.

Ca să vezi cât de ciudată e viața uneori. Cei doi fii ai lui Rol și ai Adelaidei Fergusson și-au îngropat mama într-o zi de marți. Joi au intrat, pe seară, în casa lui Betty Pun, au violat-o întâi unul și apoi celălalt și pe urmă i-au crăpat țeasta cu patul puștii. Avea un păr blond superb, Betty Pun. A fost păcat cu tot sângele acela. Vineri Magazinul omonim a rămas închis.

În camera cea mai din stânga, la primul etaj, Pekisch o pune pe doamna Paer să cânte *Ape line*. În camera cea mai din dreapta, la primul etaj, o pune pe doamna Dodds să cânte *Vremurile șoimului s-au dus*. Amândouă stăteau în picioare, în dreptul ferestrei închise care dădea spre stradă. Pekisch, la jumătatea coridorului, le dădea intrarea izbind în pardoseală de patru

ori. La cea de-a patra, în același timp, se porneau pe cântat. Jos, în stradă, stătea publicul. Vreo treizeci de persoane, fiecare cu scaunul adus de acasă. Doamna Paer și doamna Dodds, ca două tablouri încadrate de fereastră, cântau vreme de circa opt minute.

Terminau perfect simultan, prima pe un sol, a doua pe un la bemol. Jos, în stradă, ajungea un cântec ce părea să vină de tare departe și care te făcea să te gândești la o voce care se chircea ca un gândac încolțit. Pekisch intitulase toată socoteala *Tăcere*. În taină, i-o dedicase văduvei Abegg. Ea nu știa.

2389. Revoluție. Explodează ca o bombă, e înăbușită ca un țipăt. Eroi și băi de sânge. Departe de aici.

„De-aș avea ochi ca s-o pot privi de departe – cu-adevărat de departe – pe văduva Abegg în timp ce coboară în bucătărie dimineața și pregătește ibricul de cafea, atunci poate că m-aș putea gândi « acolo aș fi fericit ».” Din când în când avea niște gânduri ciudate, văduva Abegg.

— Auzi... tu ai idee unde o să ajungi?

— Să ajung?

— Vreau să spun... de ce faci toate alea... și ce-o să se-ntâmple după...

— După ce?

Închise ochii bătrânul Andersson. Simțea în el o vlăguire ticăloasă, o vlăguire.

— Știi ceva, Dann? Până la urmă, când totul o să se sfârșească, n-o să mai fie nimeni prin părțile astea care să fi făcut atâtea tâmpenii câte ai făcut tu.

— N-o să se sfârșească nimic, Andersson.

— Oho, ba o să se sfârșească... iar tu o să stai acolo, cu o salbă de greșeli pe capul tău cum nici nu-ți imaginezi...

— Ce spui, Andersson?

— Spun... aș vrea să-ți spun... să nu te oprești nici odată.

Își ridică fruntea bătrânul Andersson, voia să vorbească așa încât să se înțeleagă bine, totul, chiar bine.

— Tu nu ești ca ceilalți, Dann, tu faci niște lucruri, atâtea lucruri, și imaginezi altele și e ca și cum nu ți-ar ajunge o singură viață ca să le pui pe picioare pe toate. Eu nu știu... mie viața mi se părea deja atât de grea... mi se părea o mare ispravă s-o trăiesc și basta. Dar tu... tu parcă vrei s-o învingi, viața, de parcă ar fi o provocare... parcă vrei s-o învingi de-a binelea... cam așa ceva. O chestie ciudată. E ca și cum ai face o mulțime de carafe de cristal... dar mari... mai devreme sau mai târziu una tot îți pocnește... și ție cine știe câte nu ți-or fi pocnit deja, și câte nu-ți vor mai pocni..... Însă...

Nu prea izbutea să vorbească, bătrânul Andersson, izbutea doar să murmure. Din când în când câte un cuvânt dispărea, însă exista, pe undeva exista, iar domnul Rail știa unde.

— Însă când oamenii o să-ți spună că ai greșit... și o să ai erori pretutindeni în urma ta, bagă-ți picioarele. Adu-ți aminte. Trebuie să-ți bagi picioarele. Toate carafele de cristal pe care le vei fi spart erau doar viața... nu acelea sunt erorile... aia e viața... și poate că viața adevărată e aceea care se crapă, viața aceea dintr-o sută care până la urmă se crapă..... Eu asta am priceput, că lumea e plină de oameni care umblă cu biluțele lor de sticlă în buzunar... biluțele lor amărâte incasabile... așadar tu să nu încetezi niciodată să sufli în sferele tale de cristal... sunt frumoase, mie mi-a plăcut să le privesc, tot timpul cât am stat pe lângă tine... înăuntru

se vede mult din chestia aia... e ceva care te umple de veselie... să nu încetezi niciodată... iar dacă într-o zi o să pocnească, și aceea o să fie tot viață, în felul ei... viață minunată.

Domnul Rail avea două cupe de cristal în mână. Cu margine turcoaz. Moda de atunci. Nu zise nimic. Tăcea și bătrânul Andersson. Rămaseră acolo, să-și vorbească în tăcere, un timp infinit. Era deja beznă adâncă și nu se mai vedea nimic când glasul lui Andersson zise — Rămas-bun, domnule Rail.

O beznă neagră, de nu vedeai nici pe unde să înjuri.

— Rămas-bun, Andersson.

Bătrânul Andersson muri cu inima plesnită, chiar în noaptea aceea, murmurând un singur, exact, cuvânt: „Rahat“.

Cu inima plesnită, chiar în noaptea aceea, murmurând un singur, exact, cuvânt: „Rahat“.

chiar în noaptea aceea, murmurând un singur, exact, cuvânt: „Rahat“.

murmurând un singur, exact, cuvânt: „Rahat“.

un singur, exact, cuvânt.

un singur.

Și totuși,

dacă de pildă ar fi cu puțință în aceeași clipă, chiar în aceeași clipă, simultan – dacă ar fi cu puțință să

strângi o creangă înghețată în mână, să bei o dușcă de rachiu, să vezi cum zboară o molie, să atingi niște mosc, să îi săruți buzele lui Jun, să deschizi o scrisoare așteptată de ani de zile, să privești în oglindă, să-ți pui capul pe pernă, să-ți amintești un nume uitat, să citești ultima frază dintr-o carte, să auzi un strigăt, să atingi o pânză de păianjen, să-ți dai seama că cineva te cheamă, să scapi din mână un vas de cristal, să-ți tragi pătura peste cap, să ierți pe cineva niciodată iertat...

Chiar așa. Întrucât poate că era scris că trebuiau să se întâmple toate acele lucruri, în șir, înainte să sosească omul acela. Unul după altul, însă de asemenea și unul cam înlăuntrul celui alt. Înghesuite în viață. O călătorie a domnului Rail, vara cea mai caldă din ultimii cincizeci de ani, repetițiile fanfarei, carnetelul violet al lui Pehnt, morții aceia, Elisabeth nemișcată, frumusețea lui Mormy, prima dragoste a lui Pehnt, cuvinte cu miliardele, ultima suflare a bătrânului Andersson, Elisabeth tot acolo, mângâierile lui Jun, cei care s-au născut, zilele una după alta, opt sute de cupe de cristal de toate formele, sute de zile de marți cu umanofonul, părul alb al văduvei Abegg, lacrimile adevărate și cele false, încă o călătorie a domnului Rail, prima oară când Pekisch a devenit bătrânul Pekisch, douăzeci de metri de șine mute, anii unul după altul, dorința lui Jun, Mormy în fânărie cu mâinile lui Stitt pe el, scrisorile de la dl ing. Bonetti, pământul care se crăpa de sete, ridicola moarte a lui Ticktel, Pekisch și Pehnt, Pehnt

și Pekisch, dorul de felul cum vorbea Andersson, ura strecurată în cap pe nesimțite, haina din ce în ce mai potrivită, regăsirea lui Jun, povestea Morivarului, miile de sunete ale unei singure fanfare, mici miracole, așteptarea să treacă, amintirea momentului când s-a oprit cu o nimica toată înainte să sfârșească în afara șinelor, slăbiciunile și răzbunările, ochii domnului Rail, ochii lui Pehnt, ochii lui Mormy, ochii văduvei Abegg, ochii lui Pekisch, ochii bătrânului Andersson, buzele lui Jun. O mulțime de chestii. Ca o lungă așteptare. Parcă nu avea să se mai termine niciodată. Și poate că nu se va fi terminat niciodată dacă în cele din urmă n-ar fi sosit omul acela.

Elegant, cu părul dezordonat, cu o servietă mare din piele maronie. În picioare în pragul casei Rail, în mână cu un decupaj dintr-un ziar vechi. Și-l apropie de ochi, citește acolo ceva, înainte să spună, cu o voce care pare îndepărtată

— Îl caut pe domnul Rail ... domnul Rail de la Sti-clăriile Rail.

— Eu sunt.

Își vâcă în buzunar decupajul din ziar. Așază servieta pe jos. Îl privește pe domnul Rail, dar nu în ochi.

— Eu mă numesc Hector Horeau.

Într-un anume sens totul începuse cu unsprezece ani în urmă, în ziua când Hector Horeau – care cu acel prilej avea cu unsprezece ani mai puțin – răsfoind o gazetă pariziană nu putu să nu observe textul ieșit din comun al reclamei căreia firma Duprat & Cie îi încredința soarta comercială a produsului *Essence d'Amazilly, odorante et antiseptique, Hygiène de toilette*.

„Pe lângă avantajele incomparabile pe care le oferă doamnelor, această esență posedă și efecte igienice, în măsură a câștiga încrederea tuturor celor care vor binevoi să se lase convinse de acțiunea sa terapeutică. Cu toate că, într-adevăr, apa noastră nu are puterea să șteargă, precum fântâna tinereții, numărul anilor, ea are însă, printre alte merite, și pe acela – care după noi nu trebuie subestimat – de a restabili în splendoarea intactă a trecutei măreții acel organ perfect, capodoperă a Creatorului, care prin eleganța, puritatea și grație formelor sale constituie podoaba jumătății celei mai frumoase a omenirii. Fără intervenția providențială a descoperirii noastre, această podoabă, pe cât de prețioasă pe atât de delicată și de asemănătoare prin grația fragilă a formelor sale cu o floare delicată care se veștejește la prima furtună, ar rămâne doar o fugară apariție a splendorii, care, odată trecută, e menită să se stingă sub suflul malefic al bolii, al istovitoarelor exigențe ale alăptării ori ale străngerii funeste a corsetului nemilos.

Esența noastră d'Amazilly, gândită în interesul exclusiv al doamnelor, răspunde exigențelor celor mai prestante și intime ale toaletei lor.“

Hector Horeau se gândea, fără jumătăți de măsură, că aceea era literatură. Perfecțiunea aceluia text îl deruta. Studia precizia propozițiilor incidente, imperceptibila înlanțuire a relativelor, dozajul cum nu se poate mai rafinat al adjectivelor. „*Strângerea funestă a corsetului nemilos*“ : acolo chiar că se frizau hotarele poeziei. Mai cu seamă îl încânta acea capacitate magică de a scrie atâtea rânduri despre un lucru al cărui nume rămânea totuși trecut sub tăcere. O minusculă catedrală sintactică clădită pe un sâmbure de pudoare. Genial.

Nu citise prea mult la viața lui, Hector Horeau. Însă niciodată nu citise ceva mai desăvârșit. Ca atare, se apucă harnic să decupeze micul dreptunghi de hârtie, astfel încât acesta să scape de soarta, pe bună dreptate rezervată anumitor hârtii tipărite, de a dispărea în uitarea celei de a doua zile. Decupa. Atunci chiar, printr-un imponderabil joc al unor suprapuneri fortuite și al unor întâmplătoare vecinătăți, ochiul îi căzu pe un titlu mărunț care anunța, s-ar fi zis în șoaptă, un eveniment la drept vorbind nu tocmai memorabil.

Un important pas înainte în industria sticlei.

Și, cu caractere mai mici:

Un brevet revoluționar.

Hector Horeau lăsa foarfecele deoparte și se puse pe citit. Nu erau decât câteva rânduri. Spuneau că premiile Sticlării Rail, deja cunoscute pentru rafinata lor producție de cristaluri de gală, puseseră la punct un nou sistem de prelucrare în stare să producă plăci de sticlă deosebit de subțiri (3 mm) mari de nu mai puțin de un metru pătrat. Sistemul fusese brevetat cu numele de „*Brevetul Andersson de la Sticlăriile Rail*“ și

se afla la dispoziția tuturor celor ce, dintr-un motiv sau altul, ar fi fost interesați.

Era de presupus că asemenea persoane nu erau totuși prea numeroase. Însă Hector Horeau era una dintre ele. Lucra ca arhitect și dintotdeauna cultivase o idee foarte precisă: lumea ar fi fost neîndoielnic mai bună dacă s-ar fi început să se construiască palate și case nu din piatră, nu din cărămidă, nu din marmură: ci din sticlă. Urmărea cu tenacitate ipoteza unor orașe transparente. Seara, în liniștea birouașului său, auzea în mod deslușit sunetul ploii peste marile arcade din sticlă care ar fi trebuit să acopere marile bulevarde pariziene. Dacă închidea ochii izbutea să le audă zgomoatele, să le intuiască mirosurile. Pe miile de file care se roteau prin casa lui, schițe și îngrijite proiecte își așteptau ceasul punând sub sticlă cele mai diferite porțiuni din oraș: gări, piețe, străzi, edificii publice, catedrale... Pe lângă ele se îngrămădeau calculele cu care Hector Horeau încerca să traducă utopia în realitate: operațiuni exagerat de complicate care în definitiv confirmau teza de fond a unuia dintre textele pe care el le considera ca fiind printre cele mai semnificative apărute în ultimii ani: Arthur Viel, *Despre neputința matematicii de a asigura stabilitatea construcțiilor*, Paris, 1805. Un text pe care alții nu-l consideraseră demn nici măcar de a fi combătut.

Dacă exista așadar un om pe care știrea provenită de la Sticlăriile Rail îl putea interesa, acela era Hector Horeau. Așa încât luă iar foarfecile în mână, decupă anunțul gândindu-se că lipsa oricărei note despre adresa Firmei Rail confirma încă o dată inutilitatea gazetelor, și ieși valvârtej din casă pentru a face rost de niscaiva informații în plus.

Soarta dă întâlniri ciudate. Nu făcuse zece metri, Hector Horeau, când văzu cum lumea se unduiește imperceptibil. Se opri. Un altul s-ar fi gândit la un cutremur. El se gândi că era din nou acel demon blestemat care îi juca în cap, în momentele cele mai neașteptate, o canalie inexplicabilă, o fantomă parșivă care fără nici o prevenire, dintr-odată, îi spurca sufletul cu damful acela de moarte, un dușman perfid, un ticălos care îl făcea de râs în fața lumii și a lui însuși. Avu vreme să se gândească dacă va mai reuși să ajungă înapoi în casă. Apoi se prăbuși la pământ.

Când își reveni era întins pe o canapea dintr-un magazin de postavuri (*Pierre și Annette Gallard, din 1804*), înconjurat de patru fețe care îl observau. Prima era a lui Pierre Gallard. A doua a lui Annette Gallard. A treia a unui client rămas anonim. A patra a unei vânzătoare pe nume Monique Bray. În aceasta – taman în aceasta – se împotmoli privirea lui Hector Horeau, și mai în general toată viața lui se împotmoli, și încă și mai în general tot destinul lui se împotmoli. Nu era de altminteri chiar o față nemaipomenit de frumoasă, așa cum însuși Hector Horeau nu a întâmpinat nici o dificultate să recunoască în anii următori. Însă există corăbii care s-au împotmolit în locurile cele mai absurde. O viață se poate împotmoli prea bine într-o față oarecare.

Vânzătoarea, care se numea Monique Bray, se oferă să-l însoțească pe Horeau acasă. El, mecanic, acceptă, ieșiră împreună din magazin. Ei nu știau, însă tocmai intrau, simultan, în opt ani de tragedii, sfâșietoare ferici, nemiloase ranchiune, răbdătoare răzbunări, tăcute disperări. Pe scurt, erau pe cale de a se logodi.

Istoria acestei logodne – care de altfel rezumă istoria progresivei terciuiri a vieții interioare și psihice

a lui Hector Horeau, cu consecutivul triumf al aceluia demon căruia i se datora începutul – a numărat o seamă de episoade vrednice de a fi menționate. Prima sa consecință directă, oricum, rămase aceea de a face să zacă în buzunarul arhitectului hârtiuța referitoare la „*Brevetul Andersson de la Sticlăriile Rail*”: amânând la infinit orice ulterioară cercetare în această privință. Biletul a fost ascuns într-un sertar, unde a avut prilejul de a se odihni vreme de ani de zile. Mai bine zis: de a mocni sub cenușă.

În opt ani – atât a durat povestea cu Monique Bray – Hector Horeau a semnat trei construcții: o vilă în Scoția (în zidărie), o stație de poștă la Paris (în zidărie) și o fermă model în Bretagne (în zidărie). În același interval de timp el a propus o sută zece proiecte dintre care nouăzeci și opt consacrate idealului arhitecturii în sticlă. Practic nu exista nici un concurs de antrepriză la care să nu participe. De regulă juriile rămâneau frapate de absoluta genialitate a ofertelor sale, menționau acest lucru cu onor și cu laude, și apoi încredințau lucrarea unor arhitecți mai pragmatici. Cu toate că practic nu exista nimic de-al său, pe nicăieri, de admirat, faima lui începu să circule cu insistență în mediile care contau. El răspundea la acest succes ambiguu înmulțind ofertele și proiectele, într-o progresivă spirală de abnegație față de muncă, de care nu era străină nerăbdarea de a găsi plutele pe care să se salveze de fluxurile și refluxurile logodnei sale, și în general de vijeliile psihice și morale pe care domnișoara Monique Bray obișnuia să i le rezerve. În mod paradoxal, cu cât sănătatea lui era mai vlăguită de mai sus-pomenita domnișoară, cu atât mai mult proiectele lui căpătau un gigantism prohibitiv. Abia sfârșise de pus la punct oferta pentru un monument al lui Napoleon, înalt de treizeci de metri, cu trasee interne și cu puncte panora-

mice deasupra enormei cununi de laur așezată pe frunte, când ea îi comunică, pentru a treia și nu tocmai ultima oară, că l-a părăsit, anulând demersurile matrimoniale aflate în curs. Așa cum, nu întâmplător, a fost cumplitul episod în urma căruia domnișoara Monique Bray a ajuns în spital cu o rană profundă la cap care i-a întrerupt munca, aflată deja într-o fază avansată, privitoare la un tunel pe sub Canalul Mânecii, înzestrat cu un sistem revoluționar de aerisire și de iluminare obținut prin intermediul unor turnuri de sticlă ancorate pe fundul mării și triumfal plutitoare peste suprafața marină, „*ca niște mari făclii ale progresului*“. Înainta, viața lui, ca un foarfece pentru care genialitatea muncii și emoționanta mizerie a vieții constituiau cele două lame ascuțite, din ce în ce mai crăcănate. Străluceau, într-un chip orbitor, sub raza unei tăcute maladii.

Foarfecele se închise, dintr-odată, cu o smucire seacă și peremptorie, într-o zi de luni din luna august. În ziua aceea, la ora 17 și 22, doamna Monique Bray Horeau se aruncă sub trenul care, cu șase minute în urmă, pornise din Gare de Lyon către sud. Trenul nici n-avu vreme să frâneze. Ceea ce mai rămase din doamna Horeau, în afară de faptul că nu dădea seama despre fie și prea puțin evidenta sa frumusețe, dădu nu puțin de furcă Agenției de Pompe Funebre „*La Celeste*“, căreia îi reveni delicata misiune de a reconstitui cadavrul.

Hector Horeau reacționează la tragedie cu o mare coerență. A doua zi, la ora 11 și 5 dimineața, se azvârli în fața trenului care cu șase minute în urmă plecase din Gare de Lyon spre sud. Trenul, însă, avu vreme să frâneze. Hector Horeau se pomeni în picioare, gâfâind, dinaintea botului impasibil al unei locomotive negre. Țepeni, amândoi. Și muți. De altminteri nu prea aveau mare lucru să-și spună.

Când zvonul despre încercarea de sinucidere a lui Hector Horeau se împrăştie în mediile pariziene apropiate lui, consternarea fu deopotrivă de generală cu prealabila convingere că mai devreme sau mai târziu așa ceva trebuia să se întâmple. Preț de câteva zile Hector Horeau fu măguit cu scrisori, invitații, înțelepte sfaturi și binevoitoare oferte de lucru. Toate acestea îl lăsară complet indiferent. Stătea închis în biroul său, ordonându-și maniacal desenele și decupând articole din vechi gazete pe care mai apoi le cataloga în ordine alfabetică după subiect. Stupizenia absolută a acestor două lucruri îl liniștea. Numai gândul că va ieși din casă îl redeștepta pe demonul său personal: îi era suficient să se uite afară pe fereastră ca să reînceapă să simtă lumea unduindu-se și emanând damful acela de moarte care îndeobște îi preceda nemotivatele leșinuri. Era conștient în mod lucid că avea sufletul zdrențuit ca o pânză de păianjen părăsită. O privire – fie și o singură privire – l-ar fi putut sfâșia pentru totdeauna. Astfel, atunci când un prieten de-al său bogat pe nume Laglandière îi făcu absurda propunere a unei călătorii în Egipt, el acceptă. I se păru o metodă nimerită pentru a-l sfâșia definitiv. În fond, era doar un alt mod de a se azvârli în fața unui tren în cursă.

Nu-i merse, oricum, nici cu asta. Hector Horeau se imbarcă în dimineața unei zile de aprilie pe nava care, în opt zile, ducea de la Marsilia la Alexandria; însă demonul său personal, în mod neașteptat, rămase la Paris. Săptămânile petrecute în Egipt consumară timpul unei tăcute, provizorii, dar perceptibile însănătoșiri. Hector Horeau își petrecea timpul desenând monumentele, orașele și deșerturile pe care le vedea. Se simțea ca un copist din antichitate însărcinat să transmită texte sacre abia dezgropate din uitare. Fiecare

piatră era un cuvânt. Răsfoia încetișor paginile pietroase ale unei cărți scrise cu milenii în urmă și copia. Pe suprafața acestui exercițiu surd se depuseră încetul cu încetul fantasmеle din mintea lui, ca praful peste un bibelou liniștit, de un gust îndoielnic. În căldura toridă a unei țări necunoscute izbuti să respire liniștea. Când reveni la Paris avea valizele pline cu desene a căror măiestrie ar fi sedus sutele acelea de burghezi pentru care Egiptul rămânea o ipoteză a fanteziei. Se întoarse în birouașul lui cu percepția limpede că nu era un om fericit și nici măcar vindecat. Însă era iarăși un om capabil să aibă percepții limpezi. Pânza de păianjen care era sufletul său redevenise o capcană pentru muștele acelea ciudate care sunt ideile.

Acest lucru îi permise să nu rămână indiferent la concursul pe care Societatea Artelor din Londra, prezidată de prințul Albert, hotărî să îl organizeze pentru construirea unui palat imens în măsură să găzduiască o proximă, memorabilă Mare Expoziție Universală a Produselor Tehnicii și Industriei. Blocul urma să fie clădit în Hyde Park și trebuia să corespundă câtorva cerințe fundamentale: să ofere cel puțin 65 de mii de metri pătrați de suprafață acoperită, să prevadă un singur etaj, să presupună sisteme de construcție extrem de simple pentru a se încadra în timpul foarte scurt aflat la dispoziție, să nu depășească un plafon de cheltuieli relativ modic, să salvgardeze enormii și centenarii ulmi care sălășluiau în centrul parcului. Concursul fu publicat pe 13 martie 1849. Data limită pentru prezentarea proiectelor fu fixată pentru 8 aprilie.

Din cele 27 de zile pe care le avea la dispoziție, Hector Horeau consumă 18 vagabondând cu mintea în jurul a ceva ce nici el nu știa ce era. Fu o lungă, discretă perioadă de tatonare. Apoi, într-o zi care părea oarecare, luă

distrat de pe masă o sugativă uzată și trasă peste ea, cu cerneală neagră, două lucruri: schița unei fațade și un nume: *Crystal Palace*. Lăasă jos condeiul. Și simți ceea ce simte o pânză de păianjen atunci când întâlnește năuca traiectorie a unei muște pe care o așteptase ceasuri în șir.

Lucră la proiect, zi și noapte, tot timpul care îi mai rămăsese. Nu imaginase niciodată ceva mai mare și mai derutant. Truda îi rodea mintea, o subterană și febrilă emoție îi săpa galerii prin desene și prin calcule. În jur, viața obișnuită își depăna zgomotele. El abia le percepea. Singur, zăcea într-o bulă de tăcere severă, în compania fanteziei și a oboselii sale.

Predă proiectul în ultima zi de înscriere, în dimineața zilei de 8 aprilie. Comisia de examinare a primit, din toate părțile Europei, 233 de propuneri. A fost nevoie de mai mult de o lună pentru a le analiza pe toate. În cele din urmă au fost proclamați doi câștigători. Primul se numea Richard Turner și era un arhitect din Dublin. Al doilea se numea Hector Horeau. Societatea Artelor își rezervă de altminteri permisiunea de a „prezenta un proiect al său care să adune sugestiile cu amabilitate înaintate de toți iluștrii participanți”. Textual.

Horeau nu se aștepta să câștige. Deja participa la concursuri nu atât din ambiția de a le câștiga, cât din plăcerea de a deruta juriile. Faptul că, dintre atâția, fusese ales de data asta tocmai el îl făcu să se îndoiască o clipă dacă nu cumva prezentase o banalitate. Apoi, maturată pe timpul celor opt ani trăiți alături de domnișoara Monique Bray (ulterior doamna Monique Horeau), avu câștig de cauză conștiința faptului că viața este în mod esențial incoerentă, iar predictibilitatea faptelor e o consolare iluzorie. Pricepu că acel *Crystal Palace* nu vagabonda, precum toate celelalte

proiecte ale sale, prin neantul unui mâine improbabil: îl vedea acolo, în cumpănă între utopie și reală realitate, la un pas de a deveni, pe neașteptate, adevărat.

Concurența celui alt câștigător, Richard Turner, nu îl îngrijora. În proiectul harnicului arhitect dublinez se găseau atât de multe absurdități, încât numai cu enunțarea lor, în ordine alfabetică, Horeau ar fi putut distra Societatea Artelor o noapte întreagă. Ceea ce îl îngrijora era incontrollabilul hazard al evenimentelor, insondabila iraționalitate a birocrăției, necunoscuta putere a Casei Regale. La asta se adăugă, a doua zi după publicarea proiectului său într-o cunoscută revistă din capitală, primirea contradictorie din partea marelui public. Scandaloasa originalitate a palatului împărți oamenii în trei partide, rezumabile în punctualitatea generică a trei afirmații: „E a opta minune a lumii“, „Are să coste o avere“ și „O să stea în picioare mai mult de-o grămadă“. În taina birouașului său, Hector Horeau era convins în sinea lui că toate trei erau în esență legitime.

Pricepu că era nevoie de o găselniță suplimentară: ceva care să confere fascinației unui Crystal Palace un temei de credibilitate și o liniștitoare înfățișare de realism. Căuta o soluție și aceasta îl ajunse, așa cum adesea se-ntâmplă, surprinzându-l pe la spate, străbătând îndărăt calea – care este cea mai misterioasă dintre toate – a memoriei. A fost ca o adiere subtilă. Un curent de aer scăpat de zăvoarele uitării. Șase cuvinte: „*Brevetul Andersson de la Sticlăriile Rail*“.

Există gesturi care se justifică după ani de zile: rezonabilități postume. Obtuză catalogare de hârtii cu care Hector Horeau trecuse peste starea de devastare de pe vremea întâlnirii dintre doamna Horeau și trenul de la ora 17 și 14 spre sud se dovedi dintr-odată a fi fost nu tocmai zadarnică. Tăietura cu mica știre despre

Brevetul Andersson zăcea disciplinată în dosarul marcat cu litera C (Ciudățenii). Horeau îl luă și începu să-și facă valizele. Nu știa câtuși de puțin pe unde se găseau Sticlăriile Rail și nici măcar dacă încă mai existau. Cu toate acestea – și spre confirmarea faptului că realitatea are o coerență a ei, illogică dar efectivă – în singurul hotel din Quinnipak (Hanul Berrimer) fu văzut sosind, câteva zile mai târziu, un bărbat cu o servietă maronie mare și cu un păr dezordonat într-un mod curios. Căuta o cameră, evident, și, evident, se numea Hector Horeau.

Era într-o zi de vineri. Așa se explică de ce Horeau, după ce s-a retras repede din pricina călătoriei zdrobitoare, izbuti să doarmă puțin și prost.

— Era cumva cineva care cânta la vreun instrument, sau așa ceva? – întrebă el a doua zi dimineața, încercând să-și alunge durerea de cap printr-o ceașcă de cafea.

— Repeta fanfara, ieri-seară – îi răspunse Ferry Barrimer, care în afară de a fi fost proprietarul localului, mai era și fa diezul cel mai jos din umanofon.

— O fanfară?

— Îhî.

— Parcă erau șapte fanfare.

— Nu, una singură.

— Și cântă mereu așa?

— Așa cum?

Horeau goli ceașca.

— Nu contează.

Sticlăriile Rail – descoperi el – încă existau. Se aflau la doi kilometri de sat.

— Dar nu mai sunt ca odinioară, acum că nu mai e Andersson.

— Andersson acela cu brevetul?

— Andersson bătrânul Andersson. Acum nu mai este. Și nu mai e ca odinioară.

La casa domnului Rail, care se afla pe un deal, chiar deasupra sticlăriilor, ajunse cu brișca lui Arold. Îl făcea în fiecare zi, drumul acela, Arold.

— Auziți, vă pot întreba ceva?

— Spuneți.

— Dar fanfara aia... aia care cântă în sat... cântă mereu așa?

— Așa cum?

Arold îl lăsa la începutul potecii care urca spre casa Rail. Horeau voia să-l plătească, dar nu fu chip. Îl făcea în fiecare zi, drumul acela. Zău. Păi, atunci mulțumesc. N-aveți pen' ce. Urmând dalele de piatră care mergeau în sus ca niște trepte, prin mijlocul pajiștilor, Horeau urcă spre casa Rail gândindu-se, așa cum s-ar fi gândit oricine, că trebuia să fie frumos să trăiești acolo. De jur împrejur se afla frumusețea evidentă a unei zone rurale docile și regulamentare. Numai un lucru, pentru o clipă, îl derută, numai unul: „Ciudat loc de făcut un monument al locomotivei“ își zise el. Și pași mai departe.

Ajunse în fața porții taman la vreme ca să o vadă deschizându-se și lăsând să iasă un bărbat. Să tot fi avut vreo patruzeci de ani. Înalt, brunet, cu doi ochi ciudați. O lungă cicatrice i se întindea de la tâmpla stângă până sub bărbie. Horeau se simți luat pe nepregătite. Prinse în buzunar tăietura din ziar: cum dracu' era, Bail, Barl, Ral, ba nu, Rail, așa, Rail.

— Îl caut pe domnul Rail... domnul Rail de la Sticlăriile Rail.

— Eu sunt — răspunse zâmbind bărbatul cu cicatricea lungă și cu ochii ciudați.

Horeau își vârî hârtia la loc în buzunar, lăsă marea servietă din piele pe jos, își ridică ochii spre aceia ai bărbatului din fața lui. Cu o clipă înainte să ajungă, în ochii aceia ciudați, zise

— Eu mă numesc Hector Horeau.

Mai întâi prânzîră. Masa ovală, farfuriile cu margine aurită, fața de masă de in. Domnul Rail avea un frumos mod de a vorbi. Cu cuțitul alinia firimiturile de pâine pe care le găsea pe lângă farfurie, apoi le împrăștia în jur cu degetele, pentru a le alinia apoi din nou în șiruri din ce în ce mai lungi. Cine știe de unde învățase asta. Alături de el ședea o femeie care se numea Jun. Horeau se gândi că era îmbrăcată ca o fetiță. Se mai gândi și că o fetiță atât de frumoasă nu mai văzuse niciodată. Îi plăcea când vorbea: îi putea privi buzele fără să pară indiscret. Ea îl întrebă despre Paris. Voia să știe cât e de mare.

— Destul ca să te poți pierde prin el.

— Și e frumos?

— Dacă până la urmă găsești drumul înapoi, da... foarte frumos.

Mai era și un băiețuș, așezat la masă. Era fiul domnului Rail, se numea Mormy. Nu rosti o vorbă. Mânca cu gesturi foarte încete și frumoase. Horeau nu înțelegea prea bine cum de avea pielea aceea de mulatru, câtă vreme nici domnul Rail, nici Jun nu aveau pielea neagră. În schimb înțelese, încrucișându-și ochii cu dânsul pentru o clipă, ce aveau ciudat ochii lui taică-său: erau niște ochi uimiți. În stupoarea completă și desăvârșită pe care o arăta privirea lui Mormy, imperturbabilă și fixă, exista ceea ce în ochii domnului Rail apărea parcă schițat. Așa stau lucrurile în treaba asta cu copiii, se gândi Horeau: se nasc având înlăuntru

ceea ce, la părinți, viața a lăsat la jumătate. Dacă vreodată o să am un copil, se gândi Horeau tăind meticolos o felie subțire de carne în sos de afine, are să se nască nebun.

Terminară și se ridicară. Toți mai puțin Mormy, care încă sorbea din supă și cine știe când avea să sfârșească. Jun îi lăsa singuri.

— Ar trebui să veniți, la Paris, într-o zi ... — îi zise, salutând-o, Horeau.

— Nu ... nu cred că ar trebui. Zău.

Dar o zise cu veselie. Trebuie să ne-o imaginăm spusă cu veselie. „Nu ... nu cred că ar trebui. Zău.“ Chiar așa.

— Trei sute cincizeci?

— Da.

— Cinci naosuri lungi de trei sute cincizeci de metri și înalte de treizeci?

— Chiar așa.

— Și toată asta ... toată asta e sticlă.

— Sticlă. Fier și sticlă. Nu-i nici un gram de piatră sau de tencuială, nimic.

— Și dumneavoastră chiar credeți că va sta în picioare?

— Păi, într-un fel depinde și de dumneavoastră.

Hector Horeau și domnul Rail, unul în fața celui-lalt, cu o masă între dâșii. Iar pe masă o foaie lungă de un metru și lată de șaizeci de centimetri. Iar pe foaie proiectul pentru Crystal Palace.

— De mine?

— Să zicem de „*Brevetul Andersson de la Sticlăriile Rail*“ ... Vedeți, există evident probleme în a construi o asemenea imensă ... haideți s-o numim catedrală de sticlă. Probleme structurale și economice. Sticla trebuie să fie foarte ușoară pentru ca structurile portante să

o poată susține. Și cu cât va fi mai subțire, cu atât va fi nevoie de mai puțină materie primă și cu atât mai puțin se va cheltui. Iată de ce este important brevetul dumneavoastră. Dacă sunteți într-adevăr în măsură să faceți niște plăci de sticlă ca acelea descrise în această tăietură de ziar, eu voi izbuti să-l fac să stea în picioare, acest Crystal Palace...

Domnul Rail aruncă o privire peste foița îngălbenită.

— Groase de trei milimetri și mari de un metru pătrat... da, mai mult sau mai puțin, așa e... Andersson credea că se pot face și mai mari... dar asta însemna să facem patru sau chiar cinci ca să obținem una bună. Așa în schimb putem ajunge să salvăm una la fiecare două... mai mult sau mai puțin...

— Cine-i Andersson?

— Păi, Andersson acum nu mai e nimeni. Însă cândva era un prieten de-al meu. Un om onest, și știa totul despre sticlă. Totul. Ar fi putut face din ea orice... ar fi putut face și niște bile enorme, numai dac-ar fi vrut, sau dac-ar fi avut timp...

— Niște bile?

— Da, niște bile din sticlă... enorme... dar asta era o poveste între mine și el... n-are de-a face cu... cu plăcile și așa mai departe... nu contează.

Tăcu Hector Horeau. Tăcu domnul Rail. Luneca tăcerea peste proiectul cu Crystal Palace. Părea o seră uriașă având înăuntru doar trei ulmi gigantici. Părea o absurditate de toată frumusețea. Dar trebuia închipuită cu mii de persoane înăuntru, și o imensă orgă cu tuburi în fund, și fântâni, benzi rulante din lemn, și obiectele aduse din toate părțile lumii, fragmente de corăbii, invenții trăsnete, statui egiptene, locomotive, submersibile, stofe de toate culorile, arme imparabile,

animale nemaivăzute, instrumente muzicale, tablouri mari cât pereții, steaguri pretutindeni, cristaluri, bijuterii, mașini zburătoare, morminte, lăcușoare, pluguri, mapamonduri, scripeți, angrenaje, cutii muzicale. Trebuia să ne imaginăm zgomotele, vocile, sunetele, mirosul, miile de mirosuri. Și mai cu seamă: lumina. Lumina care avea să fie, acolo înăuntru... Acolo înăuntru ca nicăieri, în lumea întreagă.

Horeau se aplecă peste desen.

— Știți ceva... uneori mă gândesc la lucrul acesta... mă gândesc că, după ce totul va fi construit și ultimul muncitor va fi terminat ultimul retuș, eu o să-i pun să iasă pe toți... pe toți... o să intru pe aici, singur, și o să pun să se închidă toate ușile. N-are să fie nici un zgomot, nimic. Numai pașii mei. Și încetișor mă voi îndrepta până în centru la Crystal Palace. Încetișor, metru cu metru. Și dacă lumea nu va începe să mi se legene în jur, în cele din urmă o să ajung chiar aici, sub ulmi, și o să mă opresc. Și atunci... acela, exact acela, în sfârșit, știu, va fi locul unde trebuia să ajung. De departe, de oriunde, eu n-am făcut altceva decât să mă îndrept spre punctul acela exact, metrul acela pătrat din lemn așezat pe fundul unui imens pahar de sticlă. Acolo, în ziua aceea, voi fi ajuns la capătul drumului meu. După aceea... tot ce se va întâmpla după aceea... nu va mai conta deloc.

Domnul Rail avea ochii fixați asupra aceluși punct, chiar sub cei trei ulmi giganti. Nu spunea nimic pentru că se gândea la un om, în picioare, în punctul acela, cu părul dezordonat, nespus de obosit și fără nici un loc în care să se mai ducă. Mai apoi însă zise ceva.

— E un nume frumos.

— Care?

— Crystal Palace... E un nume frumos... bătrânului Andersson i-ar fi plăcut... toate astea bătrânului Andersson i-ar fi plăcut... ar fi făcut pentru dumneavoastră cele mai frumoase plăci de sticlă care se pot face... avea geniu, pentru lucrurile astea, el...

— Vreți să spuneți că fără el n-o să mi le faceți, plăcile acelea de sticlă?

— Oh nu, nu asta vreau să spun... sigur că o să le putem face... groase de trei milimetri, poate chiar ceva mai puțin... da, eu cred că o să le putem face, voiam să spun doar că... cu Andersson ar fi fost altfel, asta-i tot... dar... nu asta e important. Dumneavoastră puteți conta pe noi. Dacă vreți plăcile alea de sticlă, o să le aveți. Voiam doar să știu... unde anume în desenul acela se vede unde or să intre...

— Unde or să intre? Păi, peste tot or să intre.

— Peste tot unde?

— Pretutindeni... e tot din sticlă, vedeți? Pereții, acoperământul, transeptul, cele patru intrări principale... numai sticlă...

— Vreți să spuneți că toată asta are să stea în picioare cu sticlă de trei milimetri?

— Nu tocmai. Palatul stă în picioare grație fierului. Sticla face restul.

— Restul?

— Da... să zicem... miracolul. Sticla face miracolul, magia... Să intri undeva și să ai impresia că ieși afară... Să fii protejat înăuntrul a ceva care nu te împiedică să privești oriunde, departe... Afară și înăuntru în același moment... în siguranță și totuși liber... ăsta-i miracolul, iar cea care-l face e sticla, numai sticla.

— Dar o să fie nevoie cu tonele... ca să acoperi chestia aia o să fie nevoie de un număr de plăci amețitor...

— Nouă mii. Mai mult sau mai puțin nouă mii. Ceea ce îmi închipui că înseamnă să se producă de două ori pe atât, nu?

— Da, cam așa ceva. Ca să punem deoparte nouă mii va trebui să facem cel puțin douăzeci de mii.

— Nimeni n-a mai făcut așa ceva, știți asta?

— Nimănu-i nu i-a mai venit vreodată în minte o idee așa de sucită, știți asta?

Tăcură puțin, cei doi, unul în fața celuilalt, având în spate o poveste, fiecare pe a lui.

— O să reușiți, domnule Rail?

— Eu da. Și dumneavoastră?

Horeau zâmbi.

— Cine știe...

Erau jos, la sticlărie, ca să vadă cuptoarele, cristalurile și așa mai departe. Erau acolo când Hector Horeau, pe neașteptate, începu să pălească și să-și caute un stâlp de care să se sprijine. Domnul Rail îi văzu chipul acope-rindu-se de sudoare. Un vaiet surd îi ieșea din gâtlee, încetișor, ca și când ar fi venit de departe. Însă nu era ca atunci când cineva cere ajutor. Era eco-ul unei bă-tălii tainice. Ascunse. Inclusiv din acest motiv, nimă-nui, la fața locului, nu-i veni să se apropie. Se opri ră câțiva muncitori. Se opri domnul Rail: însă cu toții, nemișcați, rămaseră la câțiva pași de omul acela care – se vedea – lupta într-un duel misterios, numai al lui. Era el și mai era ceva care îl mușca pe dinăuntru. Alții nu aveau de-a face. Oriunde s-ar fi aflat, Hector Horeau, în momentul acela, era oricum singur.

Nu dură decât puține clipe. Cum nu se poate mai lungi.

Apoi dispăru vaietul surd din gâtleejul lui Hector Horeau, și frica din ochii lui. Scoase din buzunar o mare, caraghioasă batistă roșie și își șterse fruntea.

— N-am leșinat, nu-i așa ?

— Nu — îi răspunse domnul Rail, apropiindu-se, în sfârșit, și oferindu-i brațul.

— Acum e mult mai bine, nu vă faceți griji... mă descurc... e mult mai bine.

Mai era încă, în jur, o mică tăcere care plutea prin văzduh ca un balon de săpun.

— Îmi pare rău... scuzați-mă... scuzați-mă.

Hector Horeau nu voia, dar până la urmă fu convins să rămână acolo, peste noapte. Avea să plece a doua zi, nu era cazul să facă o călătorie atât de anevoioasă după ceea ce pățise. I se dădu camera care dădea spre livadă. Tapiserie în alb și galben, un pătuț cu un baldachin dantelat. Un covor, o oglindă. Dădea cu fața chiar spre Răsărit. Era o cameră frumoasă. Jun puse flori pe noptieră. Albe. Florile.

Pe verandă, cu aerul serii care se răcorea, domnul Rail stătu să-l asculte pe Hector Horeau cum povestea despre cât era de imobil Egiptul.

Povestea cu o voce lentă. Infinită. Însă dintr-odată se întrerupse și răsucindu-se către domnul Rail șopti

— Ce față aveam ?

— Când ?

— Jos, la sticlărie, azi după-amiază.

— Fața unui om terorizat.

Știa asta, Hector Horeau. Știa prea bine ce față avea. În acea după-amiază, jos la sticlărie și de toate celelalte dăți.

— Din când în când mă gândesc că toată povestea asta cu sticla..., cu Crystal Palace și cu toate proiectele mele... vedeți, din când în când mă gândesc că numai un om speriat ca mine se putea pricopsi cu o asemenea manie. Dedesubt de tot, nu există altceva... frică, numai frică... Înțelegeți ?, e magia sticlei... să

te protejeze fără să te întemnițeze... să stai într-un loc și să poți vedea oriunde, să ai un acoperiș și să vezi cerul... să te simți înăuntru și să te simți afară, în același timp... o șiretenie, nimic mai mult decât o șiretenie... dacă dumneavoastră vreți un lucru de care însă vă temeți n-aveți decât să puneți o sticlă la mijloc... între dumneavoastră și lucrul acela... vă veți putea apropia cât de mult și totuși veți rămâne în siguranță... Nu există nimic altceva... eu pun bucăți de lume sub sticlă fiindcă acesta e un mod de a ne mântui... se refugiază dorințele, acolo înăuntru... la adăpost de frică... o vizuină miraculoasă și transparentă... Înțelegeți dumneavoastră toate astea?

Poate că le înțelegea, toate acele lucruri, domnul Rail. Se gândea că geamurile trenurilor erau din sticlă. Se întreba dacă are vreo legătură, dar așa era. Se gândea la singura dată când îi fusese cu adevărat frică în viața lui. Se gândea că nu-și imaginase niciodată că va trebui să își găsească un refugiu pentru dorințele lui. Îi treceau prin cap și basta. Existau. Asta era tot. Totuși înțelegea toate acele lucruri, da, într-un fel trebuia să fi înțeles dacă în cele din urmă, în loc să răspundă, zise, mai simplu

— Știți ceva, domnule Horeau? Eu sunt fericit că, pentru ca să ajungeți până în punctul de acolo, sub ulmi, în centru la Crystal Palace, dumneavoastră ați trebuit să treceți pe aici. Și asta nu pentru plăcile de sticlă, sau pentru bani... nu numai pentru asta... ci pentru cum sunteți. Dumneavoastră faceți bile de sticlă foarte mari și foarte ciudate. Și e frumos să privești înlăuntrul lor. Zău.

A doua zi, Horeau plecă dimineața devreme. Își recăpătase aspectul unui arhitect de succes, siguranța și controlul de sine. O dată în plus constată că sufletul

său nu cunoștea cale de mijloc între triumf și înfrângere. Cu domnul Rail căzuse de acord asupra tuturor aspectelor furnizării pentru Crystal Palace: cantitate, prețuri, timpi de predare. Se întorcea la Paris cu o carte decisivă de jucat împotriva scepticismului lumii.

Domnul Rail îl însoți până jos, la stradă, unde Arold îl aștepta. Trecea în fiecare zi, pe acolo, Arold. Nu se întâmpla nimic dacă se oprea o clipă să-l ia și pe domnul acela ciudat cu părul răvășit. Zău. Atunci mulțumesc. Pentru ce?

— Comitetul ar trebui să hotărască în șaiszeci de zile. Poate că îi va lua ceva mai mult. Însă în cel mult trei luni vom primi răspunsul. Și eu o să vă telegrafiez imediat.

Stăteau unul în fața celuilalt, în picioare, în timp ce Arold, așezat în brișcă, se manifesta într-unul dintre numerele sale cele mai izbutite: absența cea mai deplină.

— Auziți, domnule Horeau, pot să vă întreb ceva?

— Desigur.

— Ce probabilitate avem să câștigăm... adică, vreau să spun... Dumneavoastră credeți că veți câștiga?

Horeau zâmbi.

— Eu cred că nu pot pierde.

Își puse geanta în brișcă, urcă lângă Arold, șovăi o clipă, apoi se răsuci către domnul Rail.

— Pot să vă întreb și eu ceva?

— Firește că puteți – răspunse domnul Rail ducându-și mâna în mod mecanic spre cicatricea care îi străbătea chipul.

— Dar cui i-a venit în minte să pună acolo jos un monument al căilor ferate?

— Nu e un monument.

— Nu?

— E o locomotivă adevărată, aceea.

— O locomotivă adevărată ? Și ce caută acolo ?

Domnul Rail își petrecuse noaptea făcând socoteli, încrucișând munți întregi de cifre cu gândul la douăzeci de mii de plăci de sticlă.

— Cum, nu vedeți ? Stă să plece.

PATRU

„... cum adică « din întâmplare »?... tu chiar crezi că există ceva care se poate petrece « din întâmplare »? Eu ar trebui să cred că piciorul ăsta strivit al meu e o întâmplare? sau gospodăria mea, și priveriștea care era acolo, și poteca aia... sau ceea ce aud noaptea, în loc să dorm, toată noaptea... în jos pe poteca aia s-a dus ea, Mary... nu mai putea, și într-o zi a plecat... a apucat-o pe poteca aia și s-a dus... nu mai putea din cauza mea, se-nțelege... o viață imposibilă și... ar trebui să mă consolez și să cred că « din întâmplare » am devenit eu imposibil și că Mary era frumoasă... nu nemai-pomenit de frumoasă, dar frumoasă, da... când dansa, la petreceri, și zâmbea, oamenii se gândeau că era frumoasă... așa se gândeau... dar eu am devenit imposibil, ăsta-i adevărul... mi-am dat seama de asta, zi după zi, dar nu se mai putea face nimic... mi-a urcat din picior și, încet-încet, mi-a putrezit înăuntru... eu sunt convins că totul a început de la povestea cu piciorul... înainte vreme nu eram așa... știam să trăiesc, înainte vreme, însă după aceea... n-am mai reușit... ar trebui să mă urăsc pentru asta? Așa trebuia să meargă treaba și așa a mers... și cu asta basta... cam ca povestea aceea... și acolo s-ar putea spune « din întâmplare », dar ce înseamnă asta? înseamnă ceva?... văduva Abegg știa prea bine acest lucru, ea credea, nu era o chestiune de întâmplare, este destinul, este altceva...

de asemenea Pehnt înțelesese și el ... tu ai putea spune eventual că o haină e un lucru de nimic și e o treabă ca la nebuni să-ți hotărăști propria viață stând și așteptând ca o haină să ajungă de talia ta ... dar e totuna, o haină sau un picior zdrobit, sau un cal care o ia razna și te trimite pe lumea cealaltă... destinul face focul cu lemnul care există... face focul și cu un pai, dacă altceva nu există... iar Pehnt avea haina aia și nimic altceva... eu spun că bine a făcut, văduva Abegg... și nu trebuie să crezi că n-a suferit... a suferit și încă cum... însă când haina a ajuns la talia potrivită era clar că Pehnt trebuia să plece... / Își ridică fruntea din spălător, văduva Abegg, și-o ridică pentru o clipă ca să strige către Pehnt unde naiba a stat toată noaptea, dar nu izbutește să spună nici o vorbă fiindcă în ochi i se strecoară imaginea acelui băiat care vine purtând o haină neagră. Perfectă. Cine știe care este clipa când o haină devine perfectă, cine știe cum se decide când un tablou nu mai poate și cade, sau o piatră nemișcată de ani de zile se răsucește o nimica toată. Oricum era perfectă. Iar văduva Abegg nu izbuti să spună nici o vorbă și doar simți în sinea ei lovitura unei emoții care avea de-a face cu frica, cu bucuria, cu surpriza și cu o mie de alte lucruri. Își coboară iar privirea în spălător și știe că este primul gest al unei vieți noi. Ultima. / ... trebuia să plece în capitală, acela îi era destinul... departe de Quinnipak... o dată pentru totdeauna... nu fiindcă acolo ar fi fost o porcărie, nu... ci pentru că acela îi era destinul... oriunde ar fi fost porcăria, el în capitală trebuia să se ducă, și acolo s-a dus... eu cred că a fost bine așa... iar Pekisch mi-a spus și el într-o zi « a fost bine așa » ... și chiar că el ținea la băiatul acela... umblau mereu împreună, gândește-te că unii chiar s-au apucat să interpreteze răuvoitor povestea asta... Pekisch și Pehnt,

Pehnt și Pekisch... numai mârșăvii, zău, râdeau fără pic de rușine pe seama lor, netrebnicii ăia ... dar erau doar prieteni... nu era nimic rău... nici măcar tată n-avea, Pehnt... iar Pekisch, pe de altă parte... n-avea pe nimeni, el, nu se știa nici măcar de unde venea, unii spuneau că era un fost pușcăriaș, închipuie-ți... Pekisch pușcăriaș... trebuia să fi avut o fantezie... n-ar fi putut să facă rău nici unei muște... el trăia pentru muzică și atât... pentru ea avea o adevărată manie, avea geniu... asta da... gândește-te că atunci când Pehnt s-a hotărât să plece... adică... Pehnt s-a hotărât să plece și atunci Pekisch i-a spus « pleacă de ziua Sfântului Laurențiu », știi, e sărbătoare în ziua asta, sărbătoarea Sfântului Laurențiu, « pleacă de ziua Sfântului Laurențiu, după serbare, stai să ascuți fanfara și apoi pleci », așa i-a zis... faptul este că el voia să-l facă să mai asculte o dată fanfara, înțelegi?, voia să plece cu acel adio... și atunci a inventat ceva tare frumos... eu știu fiindcă am cântat și eu în ziua aceea... a inventat ceva tare frumos... știi, el nu compusese niciodată muzică, vreau să spun o muzică numai a lui... Pekisch cunoștea toate melodiile din lume și le potrivea pentru noi, le schimba, și tot așa, dar... era tot muzica altcuiva, înțelegi?... în schimb de data asta ne-a spus-o chiar el, muzica asta e a mea... chiar așa, foarte simplu, înainte să înceapă repetiția, a zis în șoaptă « muzica asta e a mea » / Pekisch șezând în fața pianului, a închis ușa cu zăvorul, își ține mâinile una într-alta așezate pe picioare, se uită la claviatură. Ochii îi umblă de la o clapă la alta parcă urmărind un greier care dansează peste ele. Ceasuri în șir. Nu atinge nici o clapă, îi este de ajuns să le privească. Nu iese nici o notă, le are pe toate în cap. Ceasuri. Apoi închide pianul, se ridică și iese. Își dă seama că e noapte. Se întoarce în cameră. Se duce la culcare. /

... și în realitate nu era o melodie pentru că, dacă e să fim preciși, melodii, el inventase două, și asta era frumusețea întregii povești... anumite lucruri îi puteau veni în minte numai lui... împărți fanfara în două și organizează totul cum se cuvine... o fanfară pornea din capătul din stânga al satului cântând o anumită muzică iar cealaltă pornea din capătul opus cântând o cu totul altă muzică... ai înțeles?... astfel aveau să se încrucișeze tocmai la jumătatea drumului și apoi amândouă aveau să continue, ținând-o tot înaintea, până unde se termină satul... una ajungea de unde plecase cealaltă și invers... ceva complicat... un spectacol... încât a venit o grămadă de lume să-l vadă... chiar și din satele învecinate... toată lumea de-a lungul drumului să vadă ciudățenia aceea... că doar asemenea lucruri nu se aud în fiecare zi... sărbătoarea Sfântului Laurențiu... n-am s-o uit prea ușor... nimeni n-are s-o uite prea ușor... și stăpâna a zis-o, « a fost minunat », a zis... și mi-a spus « ai cântat foarte bine, Kuppert », chiar așa... venise singură, la serbare, singură cu Mormy, vreau să zic, fiindcă domnul Rail în ultima clipă a rămas acasă... avea toate istoriile cu calea lui ferată... toate lucrările acelea de urmărit... și apoi s-a întâmplat ceva, nu știu, mi se pare că i-au telegrafiat ceva și el i-a spus lui Jun că nu poate să vină, că trebuie să aștepte pe cineva... o fi fost cineva de la calea ferată, nu știu... nimeni nu știa de unde a luat toți banii ăia ca s-o pornească pe Elisabeth... dar el zicea « cu sticla se pot face minuni și eu sunt pe cale să fac una »... n-am înțeles niciodată prea bine... / Au telegrafiat un mesaj pentru domnul Rail, un singur rând: *Totul e hotărât, sosesc mâine. Semnat: H.H.* Va fi o zi mare, mâine, spune domnul Rail. Jun nu știe dacă o să-și pună rochia roșie sau pe cea galbenă. Sfântul Laurențiu. În fiecare

an e sărbătoarea Sfântului Laurențiu. Va veni domnul Horeau, se gândește domnul Rail, uitându-se în jos către pajiștea cea mare unde se lucrează la așezarea șinelor, una după alta, una în prelungirea alteia. Strania intimitate a acelor două linii. Certitudinea că nu se vor întâlni niciodată. Obstinația cu care continuă să alerge una pe lângă cealaltă. Îi amintește ceva, toată chestia asta. Nu știe ce / ... domnul Rail făcea minuni cu sticla și Pekisch le făcea cu muzica, așa mergeau lucrurile... numai eu nu făceam minuni... nici înainte, când piciorul era la locul lui... mai apoi... am lăsat să meargă așa cum trebuia să meargă... și hazardul n-are nici o legătură... în acela crezi tu, dar tu ești tânăr, ce știi tu... există întotdeauna un plan precis, în spatele oricărui lucru... aici avea dreptate domnul Rail... fiecare își are în față propriile șine, fie că le vede sau nu... ale mele m-au purtat la bâlciul din Trinniter taman în ziua potrivită... bâlciuri și zile există cu miile... însă eu m-am pomenit taman în ziua aceea la Trinniter, unde este bâlciul... să-mi cumpăr un cosor, un cosor frumos... voiam să mai cumpăr și un cufăr, știi, unul din cuferele acelea pe care din când în când le vezi prin case, cu toate fleacurile dinăuntru... Dar nu găseam un cufăr făcut în felul acela, așa încât aveam numai cosorul în mână, când am zărit-o pe Mary, în mijlocul mulțimii... singură... de ani de zile n-o mai văzusem, nu mai aflasem nimic de ea... și acum era acolo... nici măcar nu se prea schimbase... era chiar Mary... acum să-mi spui ce are de-a face hazardul... ce-o fi oare întâmplător într-un asemenea lucru... era totul studiat, la masa de scris... eu cu cosorul în mână și Mary, după ani de zile, îmi iese în cale deodată... eu n-o uram... m-aș fi dus la ea și i-aș zi zis « bună, Mary », și ne-am fi povestit câte ceva... eventual mergeam să

bem ceva împreună... dar aveam un cosor în mână... pe asta nimeni nu vrea s-o înțeleagă, dar așa era... ce puteam face eu... eventual dacă aveam niște flori, în mână, de pildă, poate că am fi revenit împreună, în ziua aceea, eu și cu Mary... dar acela era un cosor... mai clar de atât... șine ca astea le-ar vedea chiar și un orb... erau șinele mele... m-au purtat până la un pas de Mary, în mijlocul mulțimii, abia a avut timp să mă vadă și apoi cosorul a spintecat-o, ca pe-un animal... o mare de sânge... și urletele alea, încă îmi mai sună în cap și acum, asemenea urlete nu mai auzisem niciodată... dar și alea... și alea n-au făcut altceva ani de zile decât să mă aștepte pe mine... un țipăt e în stare să te aștepte ani de zile, apoi tu într-o zi sosești, iar el e acolo, punctual, înspăimântător... totul, totul e așa... tot ce întâlnești este deja acolo dintotdeauna, așteptându-te... chiar și tu, ce crezi? Și închisoarea asta scârboasă... cu toate smirna la marginea șinelor, așteptând să trec eu...

O să trec... o să trec... Spuneți-i spânzurătorii că o să trec și pe acolo. Încă o noapte și n-o să mai aibă de așteptat.“

Pe pământ, pământul e uscat, și închis la culoare, și tare. L-a băut soarele, ore în șir, ștergând o noapte de apă, și fulgere, și tunete. Au sfârșit în neant, astfel, și fricile. Pe pământ, puțin praf aproape nemișcat. Nu există vânt care să-l ducă mai departe. Oamenii, cu o ciudată meticulozitate, au șters semnele copitelor de cai și brazdele lăsate de roțile trăsurilor. Tot drumul e ca o masă de biliard din pământ brun.

Drumul e lat de treizeci de pași. Împarte satul în două. Dincoace de drum. Dincolo de drum. Drumul e lung de o mie de pași, socotiți începând de la prima casă din sat și terminând la colțul ultimei. O mie de pași normali. Ai unui om normal, dacă există așa ceva.

La extremitatea din stânga a drumului – stânga privind spre miazănoapte – sunt doisprezece bărbați. Două rânduri de câte șase bărbați. Țin în mână instrumente ciudate. Unele mici, altele mari. Stau într-o nemișcare deplină. Bărbații, evident, nu instrumentele. Și se uită în fața lor. Și ca atare, poate, înlăuntrul lor.

La extremitatea din dreapta a drumului – dreapta privind spre miazănoapte – sunt alți doisprezece bărbați. Două rânduri de câte șase bărbați. Țin în mână instrumente ciudate. Unele mici, altele mari. Stau în nemișcare deplină. Bărbații, evident, nu instrumentele. Și se uită în fața lor. Și deci, poate, înlăuntrul lor.

În cei o mie de pași de drum care îi despart pe cei doisprezece bărbați din stânga de cei doisprezece bărbați din dreapta nu există nimeni și nimic. Pentru că oamenii – iar aici lumea nu înseamnă pur și simplu câțiva trecători, ci zeci și zeci de persoane care puse laolaltă fac sute de persoane, să spunem patru sute de persoane, poate chiar mai mult, adică tot satul și de asemenea cei veniți de departe anume ca să fie acolo, acum...

În cei o mie de pași de drum care îi despart pe cei doisprezece bărbați din stânga de cei doisprezece bărbați din dreapta nu există absolut nimeni și nimic. Pentru că oamenii stau toți înghesuiți și striviți între marginile drumului și fațadele caselor, fiecare având grijă, în ciuda îngrămădelii și a tensiunii, să nu ajungă cu un picior peste ceea ce pe drept cuvânt se poate de acum defini, după atâta muncă meticuloasă, ca fiind o splendidă masă de biliard din pământ brun. Și pe măsură ce se apropie de ipoteticul și în fond realul punct de la exacta jumătate a drumului, acolo unde cei doisprezece bărbați din stânga se vor încrucișa la momentul potrivit – la momentul culminant – cu cei doisprezece bărbați din dreapta, așa cum degetele de la două mâini care se caută și apoi se găsesc, ca niște roți ale unui mare angrenaj sonor, ca niște fire ale unui covor oriental, ca niște vânturi dintr-o furtună, ca două proiectile ale unui singur duel.....

Și pe măsură ce se apropie de jumătatea exactă a drumului, din ce în ce mai deasă se face îngrămădeala, cu oamenii înghesuiți și strânși în jurul aceluiași punct nevralgic, cel mai apropiat cu putință de acel hotar nevăzut unde se vor amesteca cei doi nori sonori (cum o fi, e imposibil de imaginat), cu o mare învâlmășeală de ochi, pălării de damă, rochii de sărbătoare, copii,

surzenii de bătrâni, decolteuri, picioare, regrete, cizme lucioase, mirosuri, parfumuri, suspine, mânuși de dantelă, secrete, boli, cuvinte nemairostate, lorniete, dureri imense, cocuri, târfe, mustăți, neveste virgine, minți moarte, buzunare, idei murdare, ceasuri de aur, zâmbete de fericire, medalii, pantaloni, combinezoane, iluzii – o întreagă mare magazie de umanitate, un concentrat de istorii, un vârtej de vieți revărsat pe acel drum (și cu deosebită violență în punctul exactei jumătăți a acelui drum) pentru a țarmuri traiectoria unei aventuri sonore unice – a unei nebunii – a unei glume a imaginației – a unui ritual – a unui rămas-bun.

Și toate acestea – toate – scăldate în tăcere.

Dacă cineva e în stare să și le imagineze, atunci așa trebuie să și le imagineze.

O tăcere infinită.

Nu de alta: dar întotdeauna o tăcere miraculoasă este cea care îi oferă vieții minusculul sau enormul vuiet a ceea ce mai apoi va deveni amintire inamovibilă. Chiar așa.

Iar acesta este motivul pentru care, în fond, și dâșii, ba chiar mai cu seamă dâșii, cei doisprezece bărbați de la începutul străzii și cei doisprezece bărbați de la sfârșitul străzii, stau nemișcați, ca niște pietre, fiecare ținându-și în mână instrumentul. Doar o clipă mai lipsește până când va începe totul și dâșii stau acolo, țepeni, nemaivând nimic altceva de făcut, pentru încă o clipă, decât să fie ei înșiși – imensă poruncă – feroce, minunată îndatorire. Dacă ar exista pe undeva, Dumnezeu, i-ar cunoaște unul câte unul, ar ști totul despre ei, și pe seama lor s-ar înduioșa. Doisprezece într-o parte. Doisprezece în cealaltă. Toți fii de-ai săi. Unul câte unul. Și Tegon, care cântă la un soi de vioară, și va muri în apele înghețate ale râului, și Ophuls, care

cântă la un soi de tobă, și va muri fără să bage de seamă, într-o noapte fără lună, și Rjnh, care cântă la un soi de flaut mic, și va muri într-un bordel între coapsele unei femei tare urâte, și Haddon, care cântă la un soi de saxofon, și va muri la 99 de ani, spune și tu ce ghinion, și Kuppert, care cântă la un soi de armonică, și va muri spânzurat, el și piciorul lui zdrobit, și Fitt, care cântă la un soi de tubă mare, și va muri cerând îndurare cu un pistol îndreptat între ochi, și Pixel, care cântă la un soi de timpan, și va muri fără să spună nici măcar în ultima clipă unde naiba a ascuns banii aceia, și Gritz, care cântă la un soi de vioară dublă, și va muri de foame, prea departe de casă, și Momer, care cântă la un soi de clarinet, și va muri blestemându-l pe Dumnezeu, răpus de cancerul nemilos, și Ludd, care cântă la un soi de trompetă și va muri prea devreme, fără să mai apuce să găsească momentul potrivit ca să îi spună că o iubește, și Tuarez, care cântă la un soi de corn mare, și va muri din greșeală într-o încăierare între marinari, el care nu văzuse marea niciodată, și Ort, care cântă la un soi de trombon, și va muri peste câteva minute, cu inima făcută zob de vlăguire sau de emoție, cine știe, și Nunal, care cântă la un soi de muzicuță, și va muri împușcat în locul unui librar din capitală care purta perucă și avea o nevastă mai înaltă ca el, și Brath, care cântă la un soi de flaut, și va muri istorisindu-și păcatele unui preot orb pe care oamenii îl credeau sfânt, și Felson, care cântă la un soi de harpă, și va muri spânzurat de unul din cireșii săi după ce și-l alesese pe cel mai mare și mai frumos din toți, și Gasse, care cântă la un soi de xilofon, și va muri printr-un decret regal, cu o uniformă pe dânsul și cu o scrisoare în buzunar, și Loth, care cântă la un soi de vioară, și va muri în tăcere, fără să știe de ce, și Karman, care

cântă la un soi de trompetă, și va muri dintr-un pumn prea puternic tras de „Bill, fiara din Chicago“, trei sute de dolari celui care va rămâne în picioare trei reprize, și Waxell, care cântă la un soi de cimpoi, și va muri stupefiat, în ochi cu imaginea fiului său coborându-și țeava fumegândă a puștii, fără să i se clinească nici o trăsătură, și Mudd, care cântă la un soi de gong, și va muri fericit, fără alte frici și alte dorințe, și Cook, care cântă la un soi de clarinet, și va muri în aceeași zi cu Regele, dar fără să apară în ziare, și Yelyter, care cântă la un soi de acordeon, și va muri încercând să salveze din flăcări o fetiță grasă care va deveni mai apoi faimoasă ucigându-și soțul cu securea și îngropându-l în grădină, și Doodle, care cântă la niște clopoței, și va muri prăbușindu-se cu un balon aerostat peste biserica din Salimar, și Kudil, care cântă la un soi de trombon, și va muri după ce va fi suferit o noapte întreagă, fără să scoată însă nici un vaiet, ca să nu trezească pe nimeni. Toții fii de-ai săi, numai dacă ar exista, pe undeva, Dumnezeu. Și ca atare cu toții orfani, evident, bieții de ei – ostatici ai întâmplării. Și totuși vii, acolo, vii ca niște nebuni, în ciuda a tot și a toate, și în momentul acela mai mult decât în oricare altul, în timp ce întregul Quinnipak își ține răsuflarea, iar lungul drum dinaintea lor așteaptă să fie udat de sunetul instrumentelor lor și, în tăcere, așteaptă să devină o amintire. Amintirea.

O clipă.

Apoi Pekisch face un gest.

Și atunci începe totul.

Încep să cânte cei doisprezece bărbați din dreapta și cei doisprezece bărbați din stânga, și cântând încep să pășească. Pași și note. Fără grabă. Cei din stânga către cei din dreapta, și viceversa. Nori de sunet,

canalizați în cei o mie de pași ai acelei străzi, singura stradă adevărată din Quinnipak – în tăcere, este evident, auzi târșăitul opus al unui fel de furtună sonoră – însă mult mai gîngăș decît o furtună, din stînga pare un dans, ușor, din cealaltă ar putea fi un marș sau chiar un cor de biserică, sunt încă departe, se pîndesc de departe, chiar așa – cu ochii închiși eventual s-ar putea auzi în mod distinct, amîndouă, concomitente, dar distincte – unii închid ochii, alții se uită fix în față, și mai sunt aceia care se uită la dreapta și apoi la stînga și apoi la dreapta și apoi la stînga – Mormy nu, el evident are privirea fixă – adevărul este că oamenii nu știu precis încotro să privească – pe Mormy l-a și furat o imagine, care l-a izbit aproape imediat, încă dinainte de îndelungata clipă de tăcere, chiar înainte de toate – în îmbulzeala de oameni și de priviri ochii lui aveau mii de locuri unde să se așeze, însă pînă la urmă de gâtul lui Jun au dat – adevărul este că oamenii mai la drept vorbind nu știu precis nici măcar ce trebuie să asculte – oamenii lasă magia să picure peste ei, la momentul potrivit vor ști ei ce să facă, ăsta-i adevărul – Jun stă chiar acolo, în față, în picioare, nemișcată, într-o rochiță galbenă, fără pălărie, ci cu părul ridicat, pe ceafă, așa încît e evident, i s-ar fi putut întîmpla oricui, stînd acolo așa de aproape de ea, imediat în spatele ei, i s-ar fi putut întîmpla oricui să dea cu ochii de pielea aceea albă, și de arcuirea gâtului care alunecă spre umăr, și de reflexul soarelui peste toate acestea – s-au oprit acolo, ochii lui Mormy, și acolo au rămas, nu se mai putea face nimic, în stare și de data asta să piardă totul / acel tot care înainta cu încetineală dinspre cele două capete ale orașului, de pe stradă, ridicînd o perdeă diafană de praf, nimic mai mult, și în schimb colorînd văzduhul cu sunete mobile și călătoare și va-

gabonde – parcă e un cântec de leagăn, dansul acela, parcă înaintează rostogolindu-se, făcut din nimic, făcut din frișcă – par niște soldați, așa, în șir, șase înainte șase în spate, trei metri fix între unul și celălalt, împușcând tăcerea cu arme făcute din lemn și din alamă și din corzi – cu cât mai mult se apropie, cu atât se risipește totul în ochi și toată viața ți se adună în urechi – fiecare pas în plus construiește în cap un singur mare instrument schizofrenic și totuși precis – cum o să povestesc toate astea acasă?, n-or să poată pricepe nici-odată / nu pricepu imediat, Ort, ceea ce se petrecea, simți doar cum aluneca îndărăt, observa cu coada ochiului, se strecura afară din fanfara lui, puțin câte puțin, ca o pală albă de vânt pe care o furtună o lasă în urmă pe când străbate implacabil văzduhul – își ținea trombonul în mână și înainta, însă ceva se petrecea, altminteri cum de vedea sosind alături de dânsul clarinetul lui Cook, care plecase în urma lui, iar acum era acolo, aproape alături – suna, trombonul lui Ort, însă ceva se rupea înlăuntrul lui – înlăuntrul lui Ort, nu al trombonului / în cap ai fi putut măsura, pas cu pas, strânsoarea acelor sunete care se apropiau – cum oare va încăpea totul, într-un singur cap, în capul fiecăruia, atunci când cele două marea de sunete vor ajunge una peste alta, una într-alta, taman în punctul precis de la jumătatea drumului / la jumătatea precisă a drumului unde stătea Pekisch, în mijlocul oamenilor, cu capul plecat și cu ochii privind în jos – caraghios, parcă se roagă, se gândește Pehnt, care e de partea cealaltă a străzii, printre oameni, cu haina lui cea neagră pe el, chiar în dreptul lui Pekisch, care se uită în jos, e caraghios, parcă se roagă / n-avu vreme nici să se roage Ort, că doar avea treabă, un trombon de cântat la el nu-i un lucru de nimic – i-a plesnit ceva înăuntru, așa

a fost – poate vlăguirea, poate emoția – alunecă încețitor îndărăt – pași din ce în ce mai mici, dar tare frumoși, în felul lor – ținea gura în trombon, și sufla, toate notele potrivite, acelea studiate zile în șir, nu greșea nici una, ele erau cele care îl trădau, puțin câte puțin, se risipeau departe, fugeau, acele note – Ort pășind, pe loc, fără să înainteze nici un centimetru, cântând la un trombon care nu mai emite nici o notă – la marele instrument bifurcat și călător este ca și când o bulă s-ar sparge în văzduh – un vid se evaporă în aer / parcă aerul lipsește, într-atât se strânge lumea, fără să-și dea seama, parcă aspirată de instrumentul acela bifurcat care cu încetineală își închide cleștii ca să prindă suferința tuturor – ceva de sufocat dacă mintea n-ar fi de acum răpită de sirenele pe care i le oferă urechile – răpită ca Jun, în picioare printre oameni, cu senzația tuturor acelor trupuri peste dânsa – zâmbește, Jun, pare o joacă – închide ochii, Jun, și în timp ce se lasă să lunece într-un lac de sunete în gingașă furtună îl simte prea bine, dintr-odată, trupul acela care printre toate celelalte, și cu mult mai mult decât celelalte, se apasă peste ea, lipindu-i-se de șira spinării și în jos pe picioare, s-ar putea spune pretutindeni – și sigur că știe, cum ar putea să n-o știe, că acela e trupul lui Mormy / printre toți acei oameni și totuși singur, Ort s-a oprit – l-a lăsat în urmă de acum, fanfara, iar emoția tuturor e altundeva – s-a oprit, el – îndepărtează trombonul de gură, pune un genunchi în pământ, apoi pe celălalt, nu mai vede și nu mai aude nimic, numai mușcătura aceea indecentă care îl devorează pe dinăuntru, cancerul cel nesățios / cu siguranță că ar fi încântat, cineva ca domnul Rail, de toate acelea, el care acum stă cu fruntea rezemată de geam, privind muncitorii care asudă pe șinele lui de argint – a spus că va veni și deci va veni –

ară pământul ca să semene emoția unei căi ferate – și într-adevăr sosește, Hector Horeau, urcă încetișor po-teca ce duce spre casa Rail – n-or mai fi acum decât vreo câteva minute între cei doi, omul cu trenul și omul cu Crystal Palace / acum nu mai sunt mai mult de o sută de metri între cântecul de leagăn și marșul acela care pare un cor de biserică – se căutau și se vor găsi – instrumentele unul în celălalt, și pașii lunecând alături, imperturbabili, exact pe linia aceea invizibilă care marchează jumătatea precisă a drumului – tocmai unde e Pekisch, cu capul plecat, nemișcat, și Pehnt, de partea cealaltă a străzii – Pehnt care va pleca – Pehnt care nu va mai auzi nimic asemănător – Pehnt care arde în cuptorul acela de sunete clipa goală a unui rămas-bun / poate că ar fi fost nevoie să fi asudat înăuntru, în cup-torul acela, și atunci n-ar mai fi mirat pe nimeni că mâna lui Jun a coborât încetișor până când a atins pi-ciorul acelui bărbat care era un copil oleacă alb și oleacă negru – Jun nemișcată, cu ochii închiși și în cap cu marea de sunete ce reabsoarbe într-un naufragiu inefabil – nu există nimic mai frumos decât picioarele unui bărbat, atunci când sunt frumoase – în punctul cel mai ascuns din tot cuptorul o mână care urcă pe piciorul lui Mormy, chiar așa, prin absurd, mâna lui Jun pe sexul lui, apăsând cu gingășie, apăsând cu furie / și în cele din urmă cu gingașa istovire a celor învinși se îndoi Ort, în genunchi, și își întinse capul spre pământ, rămânând așa, în cumpănă, parcă în adorație, înainte să cadă ca un animal fulgerat de un glonț între ochi, strivit de moarte, o fantoșă ruptă și împrăștiată pe jos, grotesc iluminată în frunte de o așchie de lumină plecată din soare și reflectată în acel trombon mort odată cu dânsul, alături de el / parcă simți cum mori când vezi cum lentoarea exasperantă cu care acele

două minuscule armate de sunete mărșăluiesc una peste cealaltă, pas cu pas – soiul acela de cor de biserică, ca un fel de rit, emoționarea solemnă, și înăuntru un gust de marș, o umbră de triumf, parcă – și soiul acela de cântec de leagăn, se rostogolește ca făcut din nimic, făcut din frișcă, existau o mulțime de asemenea lucruri pe vremea copilăriei – ritul și cântecul de leagăn – îmbrățișarea unei biserici iluminate, mângâierea somnului – ceremonia, nostalgia – o emoție și o altă emoție – una peste cealaltă – oare ce-ar fi dacă ar putea fi văzute spumegând una în cealaltă – și auzite? / ce-o fi adus cu el?, se gândește domnul Rail în timp ce aude ușa biroului cum se deschide – Hector Horeau, acolo, în picioare, cu părul dezordonat, cu geanta maronie în mână – parcă a fost ieri prima oară – pare repetarea pură și simplă / numai că de data asta e totul adevărat, adevăr pur și simplu, aceea e chiar Jun și mâna ei este cea care îi lunecă între coapse – precum gâtul acela imaculat care lunecă pe umăr – dacă Mormy l-ar putea vedea, acum, ar ști că lucește de emoție și imperceptibil tremură, cu un tremurat infinit de mic și de tainic / un freamăt îi devoră pe toți, pe care mai mult pe care mai puțin, acum când mai lipsesc doar câțiva metri, apoi vor fi inexorabil unul peste celălalt, cei doi nori de sunete – zăpăceala din mintea fiecăruia – inimi care au luat-o razna, mii de ritmuri intime care se amestecă cu acelea două, nespuse de limpezi, care stau să se ciocnească / rămas-bun Pehnt, rămas-bun prietene ce nu vei mai fi, încă o dată rămas-bun, toate astea sunt pentru tine / lunecă mâna lui Jun printre nasturi și pudori, cu dorință și cu gingășie / Bine ați revenit, domnule Horeau – zâmbind și întinzându-i mâna – Bine ați revenit, domnule Horeau / cinci metri, nu mai mult – un chin, o tortură – să se ciocnească odată, ce Dum-

nezeii mă-sii – să explodeze totul ca un strigăt / dar nu răspunde, Hector Horeau, își lasă geanta pe jos, își ridică privirea, tace pentru o clipă iar apoi se deschide într-un zâmbet, chipul lui, un zâmbet / ACUM – acum – e chiar acum – cum s-ar fi putut închipui toate acestea? – un milion de sunete care aleargă frenetic într-o singură muzică – sunt acolo, unul înlăuntrul celuilalt – nu există început nu există sfârșit – o fanfară care o înghite pe cealaltă – emoționarea înăuntrul groazei înăuntrul nostalgiei înăuntrul furiei înăuntrul oboselii înăuntrul dorinței înăuntrul sfârșitului – ajutor – unde s-a isprăvit timpul? – unde a dispărut pământul? – oare ce se petrece pentru ca să fie cu totul acum, aici – ACUM – ACUM / și se ridică în sfârșit privirea lui Pekisch, și dintre toți ochii pe care îi are în față imediat îi strânge pe ai lui Pehnt, perforând explozia de sunete care se învâртеjește între ei, și nu va mai fi nevoie de cuvinte, după o asemenea privire, nici de gesturi, nici de nimic / și se strânge în sfârșit mâna lui Jun peste sexul lui Mormy, încălzit și întărit de o dorință care vine de departe și dintotdeauna / își trece o mână prin păr, Hector Horeau, și zice Am pierdut, domnule Rail, asta voiam să vă spun, am pierdut / așa / s-a întâmplat / așa / s-a întâmplat / s-a întâmplat / așa / s-a întâmplat / s-a întâmplat / s-a întâmplat / ar putea spune cineva cât a durat? – o nimica toată – o veșnicie – au defilat unul pe lângă celălalt, fără ca măcar să se privească, prefăcuți în piatră de uraganul de sunete / Crystal Palace ioc? – Da, Crystal Palace ioc, domnule Rail / își coboară la loc privirea, Pekisch, parcă se roagă / dar e în punctul cel mai tainic al marelui cuptor și nimeni nu o poate vedea, mâna lui Jun, care lunecă peste sexul lui Mormy și îl mângâie pretutindeni – palma unei mâini de fetiță și pielea

aceea deșteptată, una peste cealaltă – există, pe lume, înfruntare mai frumoasă? / e ca un soi de nod magic care încetul cu încetul se dezleagă – un fel de mânușă răsucită – acum au ajuns spate în spate cele două mici armate de note – nu există unul care să se fi întors, fie și doar pentru o clipă, privind în față și defilând unul lângă altul – dar cine a privit ceva, în fond, în clipa aceea, izbiți cum erau cu toții de strălucirea acelei muzici fără sens și fără direcție? / nu, orice numai de plâns nu, tocmai acum nu, orice, Pehnt, numai asta nu – de ce? – nu acum, Pehnt / dar chiar că unii au plâns, în momentul acela, iar unii au râs și unii s-au pomenit cântând – mie mi-a fost teamă, îmi aduc aminte – groază că nu se va mai isprăvi – și când colo încetul cu încetul se va isprăvi, pas cu pas / Au ales proiectul lui Paxton – Cine e Paxton? – Unul care nu sunt eu / simte cum muzica i se topește în cap, Jun, și în același timp sexul nemișcat al lui Mormy, pironit de plăcere – ritmica și iscusita alunecare a mâinii aceleia – ce poate face un bărbat care e un copil – ce poate face, într-o asemenea capcană? / și cântecul de leagăn reîncepe să se așeze și să se domolească, iar din partea cealaltă se scurge marșul care pare un cor de biserică – alunecă și se îndepărtează unul cu spatele la celălalt – nostalgia și ritul – o emoție și cealaltă – în cap e ca și când s-ar rări norii unui miracol – gingășia notelor care lunecă din nou departe unele de altele – ușurarea despărțirii – acesta, poate, e de altminteri lucrul cel mai emoționant dintre toate – delicatețea de filigran a despărțirii – dacă s-ar putea simți cu degetele – gingășia pe care o prelinge clipa despărțirii / E un soi de mare emisferă din piatră, cu un mare portal spre nord, și galerii supraînălțate de jur împrejur – Sticlă ioc? – Vitralii, numai vitralii, unul după altul – Dar de ce a câștigat?

– Parcă mai contează de ce ? / și tocmai în timp ce slăbește strânsoarea emoției și se largesc ochiurile îmbulzelii – se pogoară vraja depărtării – tocmai în inima cuptorului care risipește cenușa tensiunii – acolo simte Jun zvâcnind pula lui Mormy, ca o inimă înfundată, epuizată, iar apoi sperma lui coborându-i printre degete, ducându-se pretutindeni – dorința exactă a mâinii lui Jun și voința sleită a lui Mormy, una și cealaltă topindu-se în lichidul acela plușat – de altminteri până la urmă există întotdeauna o mare în care să se verse, pentru orice râu – mâna lui Jun care se retrage luncând alene – se întoarce pentru o clipă – dispare în neant / lumea a început încetul cu încetul să-și revină în simțiri – fețe prostite își recuperează demnitatea – se leagănă urechile în măsurata stingere a notelor – departe, acesta e un cuvânt tare frumos – iar cine își redeschide ochii simte biciuirea soarelui – în timp ce aceia continuă să cânte, imperturbabili, și să alinieze un pas după altul, fiecare pe un fir al său imaginar și rectiliniu – firul cuiva va atinge trupul prăpădit al lui Ort, care zace lat pe jos – e inevitabil, vor trebui să treacă și pe acolo – însă nimeni nu se va opri, poate că doar o deviere imperceptibilă, o clipă, nu mai mult, fără un tremur în note, nici măcar reflexul a ceva – cine nu înțelege asta nu înțelege nimic – pentru că unde viața arde cu adevărat moartea e un neant – nu există nimic altceva împotriva morții – doar asta – să faci viața să ardă cu adevărat / domnul Rail și Hector Horeau așezați, privind spre depărtări, în tăcere – înlăuntrul lor timpul – cele două mâini ale lui Jun, una într-alta, rezemate pe rochia galbenă / înlăuntrul lor un secret / câțiva metri până la sfârșit – nu s-au deplasat nici un milimetru când au defilat pe lângă Ort – se înclină dansul care parcă e un cântec de leagăn – se

retrage marșul care parcă e un cor de biserică – se risipește nostalgia – se evaporă ritul – nu cutează nimeni să sufle – ultimii cinci pași – ultima notă – sfârșit – smirnă la marginea dinafară a ultimei case – ca și când ar fi o prăpastie – tac instrumentele – nu există nici un zgomot, nimic – nu va cuteza nimeni să rupă vraja? – adineauri cântau iar acum stau nemișcați cu spatele la oraș, și în față cu infinitul – ca de altfel cu toții – cu infinitul în minte – până și Ort are infinitul în față, în felul lui – cu toții – în momentul acela și întotdeauna.

Acolo e oribilul și miraculosul.

Doar n-ar fi, de altfel, nimic dacă nu s-ar avea în față infinitul.

*...die uns beinah bestürzt,...**

* ... care aproape ne năruie,...

CINCI

— DOAMNĂ RAIL, doamnă Rail... scuzați-mă...
Doamnă Rail...

— Intră, Brath.

— Doamnă Rail, e ceva...

— Spune, Brath.

— Mormy...

— Ce-i, Brath?

— Mormy... Mormy a murit...

— Ce spui?

— L-au omorât pe Mormy.

— Ce spui?

— L-au omorât. Era acolo, și l-au lovit în cap, aruncau cu pietre și una l-a lovit drept în cap. A căzut pe jos ca un sac. Nu mai respira.

— Ce spui?

— Erau cei de la calea ferată, muncitorii, erau turbați, strigau la noi, erau patruzeci, poate mai mulți, noi am încercat să-i oprim dar erau prea mulți, și atunci am fugit... fugeam când au început să arunce după noi cu pietrele alea nenorocite, și nu știu de ce, dar Mormy a rămas în urmă, eu am strigat după el să vină, dar el n-auzea, nu știu, a rămas acolo și până la urmă un bolovan l-a lovit exact în cap, a căzut la pământ dintr-odată, și atunci toți s-au oprit, dar de-acum era prea târziu, nu mai era nimic de făcut, nu respira, și avea capul tot... era mort, ce mai.

— Ce spui ?

— Voiau să demonteze calea ferată, de aceea ne-am dus acolo și până la urmă am început să ne încăierăm, dar ăia-s soi rău, iar noi eram puțini, așa că până la urmă a trebuit să spălăm putina, și am fugit toți, în afară de Mormy... adică, el a început să alerge odată cu noi, dar la un moment dat s-a răsucit și s-a oprit, nu știu de ce, și stătea chiar acolo, la mijloc, nemișcat, când ăia au început să arunce după noi cu pietrele alea blestемate, se hlizeau și aruncau cu pietre după noi, dar așa, ca să facă panaramă de noi... numai că Mormy rămăsese acolo, la mijloc, și se zgâia la ei, se tot zgâia, poate că și asta i-a făcut să-și iasă din pepeni, nu știu, dar ce-am văzut e că la un moment dat a căzut la pământ, o piatră l-a nimerit din plin în cap, a căzut și ăia n-au mai răs... și noi n-am mai fugit. Ne-am întors îndărăt, dar nu mai era nimic de făcut, avea țeasta zob, sânge peste tot, i se crăpase capul, habar n-am ce găsise el de privit, de ce s-a oprit acolo, nu s-ar fi întâmplat nimic dacă ar fi venit cu noi...

— Ce spui ?

— Erau turbați, cei de la calea ferată, fiindcă de luni de zile n-au mai văzut un ban și atunci s-au pus pe demontat șinele, una câte una, și au zis că n-or să se oprească până când nu vin banii care li se cuvin, și într-adevăr s-au pus acolo pe demontat șinele una câte una... și atunci eu le-am zis că domnul Rail când are să se întoarcă cu siguranță o să le aducă banii pe care îi așteptau, dar ei nu mai voiau să audă, nu mai credeau... noi nu voiam să demonteze trenul domnului Rail, așa că ne-am dus acolo ca să-i oprim, cumva, și nu era nevoie să vină și Mormy, dar el voia să vină și ceilalți au zis că unul în plus o să ne prindă bine, așa încât a venit și el. Și când am ajuns acolo am încercat

să vorbim și să-i convingem, dar ăia-s soi rău, eu i-am spus și domnului Rail, fiți atent că ăia toți vin direct de la pușcărie... nu voia să audă de-așa ceva, el... așa că au zburat încoace și-ncolo câteva sudălmi și apoi nu știu cum s-a pornit, dar până la urmă ne-am pomenit că ne-am încăierat, noi adusesem câteva bâte, dar așa, nu chiar ca să le folosim, numai ca să n-ajungem cu mâna goală... dar când am văzut că ăia scot cuțitele, atunci le-am strigat tuturor să fugă, fiindcă erau prea mulți, și-s soi rău, ăia, așa că am luat-o la fugă, toți în afară de Mormy, care mai întâi a luat-o la fugă și dânsul, dar mai apoi nu l-am mai zărit și când m-am răsucit atunci l-am văzut, acolo la mijloc, cum se oprișe, nemișcat și se zgâia la bandiții ăia, nu știu de ce, parcă era vrăjit, nu auzea nimic, se zgâia la ei și basta, ca o statuie, care însă la un moment dat s-a prăbușit la pământ... l-au nimerit drept în cap și el a căzut... pe spate... ca o păpușă... atunci ne-am oprit cu toții, noi ne-am oprit și oamenii ăia nici ei nu s-au mai hlizit, n-au mai vorbit, o tăcere cumplită, nu știam ce să facem, și Mormy era acolo, la pământ, nu făcea nici un gest, nimic. Iar eu am alergat îndărăt, fiindcă m-am gândit că l-au omorât... Avea țeasta crăpată în două, ieșea sânge și alte chestii, eu voiam să fac ceva dar nu știam nici măcar unde să pun mâna, nu reușeam să-i gădesc nici ochii, în toată încurcătura aia, ca să mă uit în ochii lui și să-i spun să se țină tare, că o s-o scoată la capăt, dar nu mai existau, ochii, nu mai exista nimic, nu știai cu ce să vorbești, și atunci eu i-am luat mâinile, nu mi-a venit în minte altceva, stăteam acolo și îi strângeam mâinile tare, ca un prost, plângeam ca un copil, nu știu, era ceva cumplit, și apoi o asemenea idioțenie... de ce n-a fugit, eh?, ce-a văzut ca să rămână acolo, nemișcat, să se lase omorât, ce-o

fi văzut oare, nu știu, el te privea mereu cu ochii ăia de nebun, nu te privea ca toți ceilalți, avea un fel al lui... e posibil ca tocmai asta să-l fi costat viața? ce avea în ochi ca să fie omorât în felul ăsta? ce naiba căuta... ce naiba căuta...

La opt luni după sărbătoarea Sfântului Laurențiu, într-o după-amiază de ianuarie, l-au omorât pe Mormy. Domnul Rail era plecat, nimeni nu știa unde. Jun era singură, când l-au îngropat pe Mormy. Și a rămas singură și după aceea, zile la rând, până când i-a sosit un pachet cu numele ei scris cu negru pe hârtia maronie. Reteză sfoara care îl ținea închis, deschise hârtia maronie și dedesubt era o hârtie albă. Deschise hârtia albă în care era învelită o hârtie roșie în care era împachetată o cutie violetă unde găsi o cutiuță de pânză galbenă. O deschise. Înăuntru era o bijuterie.

Atunci Jun îl strigă pe Brath și îi zise:

— O să se întoarcă în curând domnul Rail. Fă bine și află-mi când va sosi și de unde. Vreau să-i ies în întâmpinare.

— Dar nu-i posibil, nimeni nu știe unde s-a dus.

— Du-mă la el, Brath. Cât de repede poți.

Două zile mai târziu Jun se pomeni șezând în gara unui oraș despre care nici nu știa că exista. Soseau trenuri, plecau trenuri. Dar ea ședea, cu ochii ațintiți în pământ. Respira tăcută, sub un vâl de răbdare infinită. Trecură ore. Apoi se apropie de ea un bărbat care era domnul Rail.

— Jun, ce faci aici?

Ea se ridică. Părea îmbătrânită cu ani și ani. Dar zâmbi, și zise încetișor

— Iartă-mă, Dann. Dar trebuia să te rog ceva.

Brath stătea cu câțiva pași mai în spate. Inima parcă îi plesnea pe dinăuntru.

— Odinioară mi-ai zis că n-o să murim niciodată, noi doi. Era adevărat?

Soseau și plecau, trenurile, ca nebune. Și toată lumea, coborând și urcând, fiecare ținându-și propria sa istorie, cu acul propriei sale vieți, o muncă blestemată și frumoasă, o misiune infinită.

— Era adevărat, Jun. Ți-o jur.

Când domnul Rail ajunsese acasă, găsi o tăcere cumplită și un oaspete nedorit: pe inginerul Bonetti. Vorbi mult, inginerul, revenind mereu asupra a două expresii care pesemne îi păreau hotărâtoare: „neplăcut accident“ și „reprobabilă întârziere e plăților“. Domnul Rail stătu să îl asculte puțin, în prag, fără a-l pofti în casă. Apoi, când fu pe deplin încredințat că omul acela îi făcea silă, îl întrerupse și îi zise

— Vreau ca oamenii dumneavoastră să plece până de-seară. Peste o lună vă veți primi banii. Iar acum plecați.

Inginerul Bonetti mormăi ceva, în-ciudat.

— Și încă ceva. Erau vreo patruzeci de oameni, în ziua aceea, acolo. Și unul din ei era foarte bun țințaș sau foarte ghinionist. Dacă dumneavoastră îl cunoașteți să-i spuneți că aici toți l-au iertat. Dar să-i mai spuneți și asta: că o să plătească. A călcat strâmb și o să plătească.

— Vă pot asigura, domnule Rail, că n-aș putea niciodată să mă fac purtătorul unui mesaj atât de barbar întrucât, cum v-am spus, nu am nicidecum cunoștință despre cine...

— Dispăreți. Duhniți a moarte.

A doua zi, șantierul era pustiu. Toți dispăruseră. Erau nouă kilometri și patru sute șapte metri de șine dinaintea ochilor lui Elisabeth. Nemișcați. Muți. Se sfârșeau pe o pajiște oarecare, în iarbă. Acolo ajunsese domnul Rail, după ce înaintase de unul singur, sub o

ploaie mărunță, pas cu pas, ore în șir. Se așeză pe ultima bucată de șină. Cât priveai în jur nu erau decât pa-jiști și dealuri, totul înecat în apa aceea cenușie care aluneca de sus. Te puteai roti în orice parte dar, al naibii, totul părea la fel. Nimic care să vorbească, sau să privească. Un pustiu putred, fără cuvinte și fără direcții. Continua să privească în jur, domnul Rail, dar nu era chip să-i dea de capăt. Pur și simplu nu izbutea să priceapă. Nimic de făcut. Nu izbutea pur și simplu să descopere. De care parte era viața.

Domnul Rail și Hector Horeau, șezând unul în fața celuilalt, în inima iernii, în inima casei celei mari: tăcută. Nu se mai văzuseră. Ani de zile. Apoi Horeau a sosit.

— Nu era zăpadă, la Paris.

— E plin de zăpadă, aici.

Unul în fața celuilalt. Mari scaune din răchită. Respiră în tăcere, fără să caute cuvinte. A fi acolo e deja un gest. Își are frumusețea lui. Minute în șir, poate o oră, chiar așa. Apoi, aproape imperceptibil, începe să lumineze, vocea lui Hector Horeau.

— Credeau că n-are să reziste. Când va sosi mulțimea la inaugurare, mii și mii de oameni, se va îndoi de parcă ar fi făcut din hârtie, și în fond chiar e făcut din hârtie, ba mai rău, din sticlă. Așa spuneau. Va cădea când vor rezema primul din arcele acelea enorme de fier, îl vor rezema și se va năruî totul, scriau experții. Va veni ziua aceea, și o bună părticică din oraș a venit anume ca să vadă cum totul se prăbușește. Sunt enorme arcele acelea de fier, nervaturile care vor susține transeptul, e nevoie de zeci și zeci de scripeți ca să le ridici, încetișor, trebuie să urce până la douăzeci și cinci de metri înălțime și apoi să fie rezemate pe stâlpii care pornesc din pământ. E nevoie de cel puțin o sută de oameni. Lucrează sub ochii tuturor. Toți adunați acolo ca să aștepte catastrofa. Le ia o oră. Când, în sfârșit,

mai rămân doar câteva clipe până la momentul crucial, unii nu mai rezistă, și își coboară ochii, nu vor să vadă, și deci nu le vor vedea, imensele arce de fier, coborând ușor și așezându-se pe stâlpi, ca niște păsări uriașe migrate de departe ca să se odihnească acolo. Acum aplaudă, oamenii. Ei spun: am zis eu. Apoi se întorc acasă și povestesc, iar copii stau colea, cu ochii cășcați, să audă. Mă duci într-o zi să văd Crystal Palace? Da, o să te duc într-o zi, acum dormi.

Domnul Rail a luat în mână o carte nouă și acum taie paginile, una câte una, cu un cuțitaș din argint. Eliberează paginile una câte una. Ca și cum ar înșira perle pe o ață, una după alta. Horeau își sucește mâinile și se uită drept înainte.

— Trei sute de soldați din Corp of Royal Sappers. Îi comandă un bărbat la vreo cincizeci de ani, cu o voce stridentă și cu niște mustați mari și albe. Nu credeau că or să reziste, galeriile supraîncălzite, sub greutatea tuturor oamenilor și chestiilor care urmau să vină pentru Expoziția Univesală: așa că au chemat soldații. Toți niște băiețandri, cine știe dacă nu cumva le e frică. Vor să-i pună să urce deasupra și să mășăluiască pe scândurile din lemn care, în opinia tuturor, ar trebui să se prăbușească. Urcă pășind pe pasarele, în șir câte doi. O procesiune care nu se mai termină. Cine știe dacă nu le e frică. În cele din urmă îi înșiră acolo sus, ca și când ar fi o paradă, au chiar și puștile, fiecare cu a lui, și o traistă plină cu pietre. Muncitorii se uită, de jos, și își zic ce război caraghios. Bărbatul cu mustați albe răcnește un ordin și soldații înțepenesc. Încă un răcnet și încep să mășăluiască, aliniați perfect, implacabili. La fiecare pas ar putea crăpa totul, dar pe acele trei sute de fețe nu e scris nimic, frică, stupoare, nimic. Perfect antrenați să mășăluiască împotriva morții. Un

adevărat spectacol. Văzut de departe ar părea un război închis într-o sticlă, o lucrare de mare finețe, care întrece toate velierele și celelalte asemenea chestii. Un război strecurat într-o sticlă mare. Vacarmul ritmic al pașilor ricoșează în pereții de sticlă, se întoarce îndărăt, se învâрте prin văzduh. Unul dintre muncitori are o armonică în buzunar. O scoate și începe să cânte *God Save the Queen* în ritm cu marșul acela fără sens. Nu va avea loc nici un incident, vor ajunge la capăt vii. E frumos sunetul armonicii. Ajung până în capătul galeriei și acolo se opresc. Îi oprește un răcnet al bărbatului cu mustăți albe. Încă unul îi face să se întoarcă. Vor porni din nou, o a doua și apoi o a treia oară. Nu se știe niciodată. Înainte și înapoi, la zece metri de pământ, pe o podea din lemn care nu se va prăbuși. Caraghioasă istorie. Va ajunge și ea în ziare. Ca și cealaltă, cu vrăbiile. A sosit un stol imens de vrăbii și s-a oprit pe grinzile de la Crystal Palace. Mii de vrăbii, nu se mai putea lucra. Se bucurau de aerul calduț dindărătul geamurilor care fuseseră deja montate. Nu era chip să le alungi. Un vacarm perpetuu, și apoi zborul acela neconținut, aiuritor, în toate direcțiile, te înnebunea de cap. De împușcat nici nu putea fi vorba, cu toată sticla aia de jur împrejur. Au încercat cu otrăvuri, dar n-au picat în cursă. Totul a fost oprit, mai erau două luni până la inaugurare și a trebuit ca totul să fie oprit. Era ridicol, dar nu se putea face nimic. Fiecare, firește, o ținea pe a lui, dar nu exista nici o metodă care să funcționeze, nici una. Și s-ar fi dus toate naibii dacă regina n-ar fi zis: chemați-l pe ducele de Wellington. Pe el. A sosit într-o dimineată, pe șantier, și a stat o țară să observe miile de vrăbii care se bucurau îndărătul geamurilor și prin văzduh. Se uită și apoi zise: „Un

șoim. Aduceți un șoim.“ Nu mai zise nimic altceva și se duse.

Domnul Rail tăia paginile cărții, una câte una. Pagina 26. Și asculta.

— De nedescris. Oamenii se întorc pe la casele lor, după ce au văzut Crystal Palace, și zic: de nedescris. Trebuia să fi mers și voi. Dar cum e? E adevărat că înăuntru e cald de te-apucă toți dracii? Nu, nu-i adevărat. Dar cum or fi făcut? Nu știu. E adevărat că înăuntru e o orgă enormă? Sunt două orgi. Sunt trei. Am auzit cum cântau cele trei orgi din Crystal Palace: de nedescris. Au colorat toți stâlpii de fier, roșii, albaștri, galbeni. Și geamurile, zi-mi despre geamuri. E totul din sticlă, ca o seră, numai că-i de o mie de ori mai mare. Tu stai înăuntru și e ca și cum ai sta afară, dar ești înăuntru. Nu-i nevoie să li se explice nimic, oamenilor, oamenii știu că e ceva magic. Vin de afară tot apropiindu-se, și au și înțeles deja, de cum îl văd de departe, că un asemenea lucru n-a mai văzut nimeni. Și în timp ce se apropie își imaginează. O lume întreagă făcută din sticlă. În felul ăsta totul ar fi mai ușor. Și cuvintele, și ororile, chiar și moartea. O viață transparentă. Și apoi e ceva să mori cu ochii în stare să privească departe, și să iscodească infinitul. Nu-i nevoie să li se explice lucrurile astea, oamenilor. Oamenii le știu. Inclusiv din această pricină, când Expoziția Universală s-a încheiat, nimeni nu s-a gândit că într-adevăr Crystal Palace putea sfârși acolo, pentru totdeauna. Rămăse-se lipită de el stupoarea atât de multor ochi, și fanteziile a mii și mii de oameni. Așa încât îl vom demonta bucată cu bucată, imensul palat de sticlă, și îl vom remonta în afara orașului, având în jur kilometri întregi de grădini, și apoi lacuri și fântâni și labirinturi. Se vor face focuri de artificii, noaptea. Iar ziua concerte enorme,

sau spectacole minunate, și curse de cai, bătlîi navale, chestii cu acrobați, cu elefanți, cu monștri. Totul e deja pregătit. Îl vom demonta într-o lună și îl vom remonta acolo. Identic. Sau poate chiar mai mare. Iar oamenii vor spune: mâine mergem la Crystal Palace. De câte ori vor vrea, vor putea să se ducă acolo și să viseze cât poftesc. Din când în când va ploua și oamenii vor spune: hai să auzim ploaia cum bate pe Crystal Palace. Și cu sutele se vor găsi sub sticla aceea, vorbind în șoaptă, ca niște pești într-un acvariu, ascultând ploaia. Zgomotul pe care-l face.

Domnul Rail se opri din tăiat la pagina 46. Era o carte în care era vorba despre fântâni. Erau și desene. Și anumite mecanisme hidraulice de nu-ți venea să crezi. Așezase cuțitașul pentru hârtie pe mânerul marelui scaun de răchită. Îl privea pe Hector Horeau. Îl privea.

— Într-o zi îmi vine o scrisoare și în ea scrie Vreau să-l cunosc pe omul care a imaginat Crystal Palace. Caligrafie feminină. O semnătură, Rebecca. Apoi mai vine una, și încă una. Așa încât până la urmă mă duc, la întâlnire, la ora cinci, chiar în punctul central al noului Crystal Palace, acela pe care l-am reconstruit în mijlocul a kilometri întregi de grădini și lacuri și fântâni și labirinturi. Rebecca are o piele nespus de albă, aproape străvezie. Ne plimbăm printre marile plante ecuatoriale și printre afișele viitoareii partide de box dintre Robert Dander și Pott Bull, meciul anului, bilete de vânzare la intrarea de est, prețuri la îndemâna tuturor. Eu sunt cel care a imaginat Crystal Palace. Eu sunt Rebecca. Oamenii, în jur, se duc înainte și înapoi, se așază, stau de vorbă. Rebecca spune M-am măritat cu un bărbat minunat, e medic, acum o lună a dispărut, fără să-mi spună nimic, fără să lase un rând, nimic. El

avea un hobby un pic aparte, practic era o manie, lucra la ea de ani de zile: scria o enciclopedie imaginară. Vreau să spun că inventa personaje faimoase, ce știu eu, artiști, savanți, politicieni, și le scria biografia și ce făcuseră ei. Mii de nume, dumneavoastră puteți să nu mă credeți, dar așa era. Mergea în ordine alfabetică, pornise de la A și mai devreme sau mai târziu urma să ajungă la Z. Avea zeci de caiete pline. El nu voia ca eu să i le citesc, dar când a dispărut atunci am luat ultimul caiet și l-am deschis acolo unde se oprise. Ajunsese la litera H. Ultimul nume era Hector Horeau. Era povestea lui și apoi toată istoria cu Crystal Palace, până la sfârșit. Sfârșit? Care sfârșit? Până la sfârșit, zise Rebecca. Și astfel am aflat cum avea să sfârșească Crystal Palace, din glasul acelei femei care păsea cu infinită eleganță și avea pielea nespus de albă, aproape străvezie. Eu am întrebat-o Care sfârșit? Și ea mi l-a povestit.

Domnul Rail stătea acolo, nemișcat, privindu-l. Așezase pe jos cartea despre fântâni și răsucea în mâini cuțitașul de tăiat hârtie, din argint, trecându-și degetele peste lama fără vârf, fără tăiș. Un fel de pumnal laș. Pentru asasini fără vlagă. Hector Horeau se uita drept înaintea și vorbea cu o gingașă imperturbabilitate.

— Erau opt muzicanți care repetau. Era seara târziu, și se aflau acolo numai ei, în Crystal Palace, numai ei și câțiva supraveghetori. Repetau pentru concertul de sâmbătă. Părea tare micuță, muzica aceea, pierdută în mijlocul acelei enormități de fier și de sticlă. Păreau să cânte un secret. Apoi o cortină de catifea luă foc, nimeni n-a știut să spună vreodată de ce. Violoncelistul văzu cu coada ochiului acea torță stranie aprinzându-se la celălalt capăt al palatului și își ridică arcușul de pe coarde. Încetară să mai cânte, unul câte unul,

fără să rostească o vorbă. Nu prea știau ce să facă. Părea un lucru de nimic. Doi supraveghetori dăduseră fuga imediat și se agitau ca să tragă cortina la pământ. Se mișcau iute, prin limbile de lumină pe care flăcările le azvârleau de jur împrejur. Violoncelistul luă partiturile de pe portativ. Zise Poate că trebuie chemat cineva. Unul dintre violoniști zise Eu plec de aici. Își vârâră instrumentele la loc în cutii și ieșiră de acolo tiptil-tiptil. Cineva rămase în urmă să se uite la flăcările care se ridicau din ce în ce mai înalte. Apoi totul se petrecu într-o clipă: o brazdă de tufișuri, la câțiva pași de pavilion, se aprinse ca un fulger și începu să trosnească sălbatic până când atinse lampadarul cu petrol care atârna de tavan și care căzu cu o bufnitură, astfel încât într-o clipă focul parcă se revărsă de jur împrejur ca o grămadă de pâraie din flăcări încâlcite repezindu-se nebunește împotriva oricărui alt lucru, într-o contagiere scăpărătoare de foc și de lumină și de distrugere incandescentă. Un adevărat spectacol. Flăcările devorară în câteva minute chintale întregi de lucruri. Dinafară, Crystal Palace începu să semene cu o lampă enormă aprinsă de o mână uriașă. În oraș, unii se apropiară de fereastră și ziseră Ce-i lumina aia? O rumoare surdă începea să coboare dinspre potecile parcului și să ajungă la primele case. Sosiră zeci de oameni, și apoi sute, și apoi mii. Să ajute, să vadă, să zbiere, toți cu capul îndreptat în sus, să privească focul acela de artificii disproportionat. Azvârleau apă cu butoaiete, se-nțelege, însă nimic nu putea opri năvala aceea de foc. Toată lumea spunea O să reziste, fiindcă un vis ca acela nu putea să piară așa. Toată lumea se gândea O să reziste, și toată lumea, chiar toată, se întreba Cum poate să ia foc ceva din fier și din sticlă?, da, oare cum e posibil așa ceva, fierul nu arde, sticla nu arde și totuși

acolo flăcările înghit totul, chiar totul, e ceva la mijloc, nu-i posibil. N-are sens. Și într-adevăr n-avea sens, chiar nici un sens, și totuși, atunci când temperatura dinăuntru întrecu orice închipuire explodează prima placă de sticlă, de care mai nimeni nu-și dădu seama, nu era decât una, dintre atâtea mii, ca și când ar fi fost o lacrimă, nimeni n-o văzu, dar semnalul era acela, semnul sfârșitului, și chiar așa a și fost, precum toți au înțeles când una după alta începură să explodeze toate plăcile de sticlă, literalmente plesnind în bucăți, pocnete ca de bici, semănate în marele trosnet al imensului incendiu, zbura sticlă pretutindeni, ceva încântător, o emoție care te țintuia acolo, în noaptea luminată ca ziua, în ochi cu țandările de sticlă în toate părțile, tragică serbare, un spectacol de să izbucnești în plâns, acolo, pe loc, fără să-ți dai seama prea bine de ce. Plesnesc cei zece mii de ochi ai lui Crystal Palace. Iată de ce. Și atunci veni sfârșitul, un singur rug gigantic rămas să mistuie în continuare emoții pentru întreaga noapte, se ducea Crystal Palace, încetul cu încetul, în felul acela absurd, dar în stil mare, asta trebuie s-o recunoaștem, în stil mare. Se lăsa înghițit încetul cu încetul, aproape fără să opună rezistență, iar în cele din urmă se aplecă, învins pentru totdeauna, i se rupse în două coloana vertebrală, zdrobită cumplit, marea grindă din fier care îl străbătea în întregime, de la un capăt la altul, se frânse după ce rezistase ore în șir, epuizată, se sfărâmă cu un huruit îngrozitor pe care nimeni nu-l va mai uita, se auzi și de la kilometri întregi depărtare, ca și când ar fi explodat o bombă imensă, strivind noaptea de jur împrejur, și somnul tuturor, Mămico, ce-a fost asta?, Nu știu, Mi-e frică, Nu-ți fie frică, culcă-te la loc, Dar ce-a fost?, Nu știu, copile, o fi căzut ceva, a căzut Crystal Palace, asta-i adevă-

rul, s-a prăbușit în genunchi și a capitulat, risipit pentru totdeauna, dispărut, evaporat, și gata, asta a fost, s-a isprăvit totul, de data asta pentru totdeauna, în neant, pentru totdeauna. Oricine l-ar fi visat, acum s-a trezit.

Tăcere.

Domnul Rail și-a plecat ochii. Își chinuiește palma cu vârful bont al cuțitașului de argint pentru tăiat hârtie. Parcă scrie ceva. O literă după alta. Litere care seamănă cu hieroglifile. Pe piele rămân semne care mai apoi dispar ca niște litere fermecate. Scrie și scrie și scrie și scrie și tot scrie. Nu-i nici o rumoare, nici un glas, nimic. Trece un timp infinit.

Apoi domnul Rail lasă jos cuțitașul pentru tăiat hârtie și zice

— Într-o zi... cu vreo câteva zile înainte să moară... l-am văzut pe Mormy... l-am văzut pe fiul meu Mormy făcând dragoste cu Jun.

Tăcere.

— Ea stătea deasupra lui... se mișca încet și era tare frumoasă.

Tăcere.

A doua zi Hector Horeau plecă. Domnul Rail îi dăruie un cuțitaș din argint pentru tăiat hârtie. Nu aveau să se mai revadă niciodată.

Pekisch, bată-te să te bată,

Cum să-ți mai explic ca să nu-mi mai trimiți scrisorile tale la domnul Ives? Ți-am scris și ți-am rescris că nu mai locuiesc acolo. Eu m-am căsătorit, Pekisch, vrei să pricepi? Am o nevastă, o să am în curând un copil, cu voia lui Dumnezeu. Și mai ales NU MAI LOCUIESC LA DOMNUL IVES. Tatăl Dorei ne-a dăruit o căsuță cu un nivel și acolo aș vrea să primesc scrisorile tale, dat fiind că adresa ți-am dat-o deja de o sută de ori. Vreau să spun: domnul Ives începe să-și cam piardă răbdarea. În plus locuiește la capătul celălalt al orașului. De fiecare dată trebuie să fac un drum de ți-e mai mare dragul. Și apoi știu de ce te încăpățânezi să le trimiți acolo, și ca să ți-o spun pe șleau, tocmai asta mă scoate din minți, fiindcă drumul îl pot face prea bine, iar domnul Ives este în fond un om foarte răbdător, dar adevărata problemă e că tu ai încăpățânarea să nu vrei să te gândești că eu stau aici și nu mai sunt...

... un vânt înnebunitor care a răvășit totul, inclusiv capetele, în sensul gândurilor, nu al capetelor acelea care stau pe umeri. Și basta. Într-un anume sens, dacă stăm și ne gândim, e stupid că nimeni nu s-a gândit vreodată la vânt pentru a transporta muzica dintr-un sat în altul. S-ar putea cu ușurință construi niște mori care cu unele modificări ar putea să filtreze vântul și să adune sunetele pe care le poartă înăuntru într-un instrument anume care mai apoi le-ar face auzite oamenilor. I-am spus-o,

lui Caspar. Dar el spune că el cu moara face făină. N-are poezie în cap, Caspar. E un băiat bun, dar îi lipsește poezia.

În fine.

Nu te imbeciliza, ține-te departe de cei bogați și nu-l uita pe vechiul tău prieten,

Pekisch

P.S. Mi-a scris domnul Ives. Spune că nu mai locuiești la el. Nu că aș vrea să mă amestec în treburile tale, dar ce-i cu povestea asta?

... minunată, cu adevărat minunată. Eu nici nu-mi imaginam cum putea fi, iar acum stau acolo și mă uit la el, ore în șir, și nu-mi vine să cred că chestia aia așa de mică e copilul meu, e de necrezut, l-am făcut eu. Și Dora, se înțelege. Oricum am contribuit și eu. Dar când o să crească? Va trebui să îi povestesc ceva copilului ăstuia. Însă de unde trebuie să încep? Spune, Pekisch, ce trebuie să i se povestească, pentru prima oară când i se povestește ceva? Chiar primul lucru: din toate poveștile care există, o fi existând una care e bună ca să fie prima poveste pe care îi va fi dat s-o asculte. O fi existând una, dar care?

Sunt fericit și nu mai pricep nimic.

Nici măcar pentru o clipă nu încetez să fiu al tău

Pehnt

Ascultă-mă bine, Pehnt,

Eu pot la o adică să suport ideea, în sine ridicolă, că te-ai căsătorit cu fiica celui mai bogat agent de asigurări din capitală. Pot la o adică să suport ideea că, drept consecință a acestui gest plin de duh și potrivit unei logici pe care o consider dezolantă, tu te-ai apucat să lucrezi ca agent de asigurări. Mai pot la o adică, dacă ții neapărat, să iau act că ai izbutit să aduci pe lume un copil, lucru

care în mod ineluctabil te va determina să întemeiezi o familie și prin urmare, într-o perioadă de timp rezonabilă, să te prostesti. Însă ceea ce chiar nu-ți pot permite este să-i dai acelei sărmane creaturi numele de Pekisch, adică al meu. Ce năzbâtie ți-a mai trecut prin cap? Bietul copilaș o să aibă de tras deja destule fără să te mai apuci și tu să îi complici existența cu un nume ridicol. Și apoi nici măcar nu e un nume. Un nume adevărat, vreau să spun. Că doar nici eu nu m-am născut numindu-mă Pekisch. S-a întâmplat mai târziu. Dacă vrei să afli chiar totul, eu aveam un nume al meu, înainte de ziua aceea blestemată când Kerr a sosit cu fanfara lui. Atunci mi-am pierdut eu totul, inclusiv numele. Astfel s-a întâmplat că în timp ce fugeam, și eram într-un oraș care nu-mi mai aduc aminte nici măcar pe unde era, am ajuns într-o odaie oribilă cu o curviștină de doi bani, iar ea s-a așezat pe pat și mi-a zis, Pe mine mă cheamă Frany, dar pe tine? Ce știam eu. Tocmai îmi dădeam pantalonii jos. I-am zis: Pekisch. Îl auzisem pe undeva, dar cine își mai amintea unde. Mi-a venit să-i zic: Pekisch. Iar ea: Ce nume ciudat. Vezi, până și dânsa înțelesese că era un nume complet aiurea, și tu vrei să i-l dai bietului copilaș. Îți dai seama nu-i mai rămâne altceva de făcut decât să ajungă de-a dreptul agent de asigurări? Ți se pare că cineva poate să lucreze ca agent de asigurări cu un nume ca Pekisch? Las-o baltă. Doamna Abegg spune că ar merge foarte bine Charlus. Mie mi se pare că nu s-a dovedit a fi purtat prea mult noroc, ca nume, dar în fine... Poate că ar fi suficient un simplu Bill. Oamenii au încredere în cei care se numesc Bill. E un nume bun pentru un agent de asigurări. Gândește-te.

Și apoi Pekisch sunt eu. Ce are de-a face dânsul?

Pekisch sr.

P.S. Domnul Rail spune că nu vrea să asigure calea ferată întrucât calea ferată nu mai există. E o poveste lungă. Mai târziu într-o bună zi o să ți-o istorisesc.

Prea venerabile și prețuite domnule profesor Pekisch, V-am fi recunoscători dacă ne-ați ajuta să pricepem ce naiba s-a întâmplat așa de grav încât să vă împiedice să puneți mâna pe preastimatul vostru condei și să ne trimiteți vești despre dumneavoastră. În plus nu e tocmai drăguț din partea dumneavoastră să vă încăpățânați să ne trimiteți înapoi, cu foile netăiate, modestul rod al muncii noastre de câteva luni de zile, și anume prea-umilul Manual al agentului de asigurări desăvârșit, care pe lângă faptul că vă este dedicat, ar putea fi nu întrutotul inutil pentru cultura dumneavoastră generală. Poate că aerul din Quinnipak vă ruginește afecțiunea pe care cândva o nutreăți pentru devotatul dumneavoastră prieten, care nu vă va putea uita niciodată și care se numește

Pehnt?

P.S. Salutări de la Bill.

...mai cu seamă acolo unde este vorba, în capitolul XVII, despre rolul determinant pe care îl capătă utilizarea galoșilor în vederea demnității care „fără drept de apel” trebuie să îl distingă pe adevăratul agent de asigurări. Vă asigur că astfel de pagini restituie încrederea în capacitatea dragii noastre națiuni de a naște inegalabili scriitori umoriști. Cu siguranță nu subestimez ironia incomparabilă din fragmentele dedicate dietei agentului de asigurări desăvârșit și adverbelor pe care acesta nu ar trebui să le folosească niciodată în prezența stimatului client (care, văd confirmat în textul dumneavoastră, are întotdeauna dreptate). Nu mi-aș permite în nici un caz să neg folosul colosal al paginilor în care, cu un condei magistral, rezumați riscurile legate de asigurarea navelor care transportă praf de pușcă. Dar să-mi fie îngăduit să vă repet că nimic nu reușește să egaleze plastica comitate a rândurilor dedicate mai sus-pomeniților galoși. Ca un omagiu adus acestor rânduri, reîncep să iau serios

în considerare posibilitatea de a mă folosi de serviciile dumneavoastră, încredințând incontestabilei seriozități a Casei de Asigurări ceea ce am eu mai scump în viață și care, în definitiv, este singurul lucru pe care îl posed cu adevărat: urechile mele. Credeți că îmi puteți trimite o poliță împotriva riscurilor de surzenie, mutilări, leziuni permanente și pierderi întâmplătoare? Aș ține de asemenea seama, dată fiind discutabila mea disponibilitate economică, de eventualitatea de a-mi asigura doar una dintre cele două urechi. De preferat cea dreaptă. Vedeți dumneavoastră ce se poate face. Binevoiți a primi încă o dată sincerele mele felicitări și aveți bunătatea să mă socotiți înfinit al dumneavoastră

Pekisch

P.S. Am pierdut un prieten care se numea Pehnt. Era un băiat inteligent. Știți cumva ceva despre el?

Bătrâne, binecuvântate Pekisch,

Nu trebuie să-mi faci una ca asta. Nu o merit. Pe mine mă chemă Pehnt, și sunt în continuare acela care stătea întins pe pământ și îți asculta glasul în țevi, ca și când ar fi ajuns cu adevărat, dar de fapt nu ajungea. N-a ajuns niciodată. Iar eu acum sunt aici. Am o familie, am o slujbă și seara merg repede la culcare. Marțea merg să aud concertele care se dau la Sala Trater și ascult un fel de muzică inexistentă la Quinnipak: Mozart, Beethoven, Chopin. E normală și totuși e frumoasă. Am prieteni cu care joc cărți, vorbesc despre politică fumând trabuc și duminica mă duc la țară. Îmi iubesc nevasta, care este o femeie inteligentă și frumoasă. Îmi place să mă întorc acasă și s-o găsesc acolo, orice s-ar fi întâmplat pe lume în ziua aceea. Îmi place să dorm lângă ea și îmi place să mă trezesc împreună cu ea. Am un copil și îl iubesc chiar dacă totul dă de înțeles că atunci când va fi mare are să lucreze ca agent de asigurări. Sper că

va face asta bine și că va fi un om drept. Seara mă duc la culcare și adorm. Iar tu m-ai învățat că asta înseamnă că sunt împăcat cu mine însumi. Altceva nu mai există. Asta e viața mea. Eu știu că nu-ți place, dar nu vreau ca tu să-mi scrii așa ceva. Pentru că vreau să continui să mă duc la culcare, seara, și să adorm.

Fiecare își are lumea pe care o merită. Eu poate că am înțeles că a mea e asta de aici. Ciudat este că e normală. N-am mai văzut niciodată un asemenea lucru, la Quinnipak. Dar poate că tocmai de aceea, eu mă simt bine. La Quinnipak ai în ochi infinitul. Aici, atunci când chiar privești departe, privești în ochii copilului tău. Și e altfel.

Nu știu cum să te fac să înțelegi, însă aici trăiești la adăpost. Și nu-i un lucru de disprețuit. E frumos. Și apoi cine-a zis că trebuie să trăiești chiar în aer liber, aplecat mereu peste cornișa lucrurilor, căutând imposibilul, pândind toate subterfugiile ca să te streкори afară din realitate? E chiar obligatoriu să fii excepțional?

Nu știu. Dar eu mă țin strâns de viața asta a mea și nu mă rușinez de nimic: nici măcar de galoși. Există o demnitate imensă, în oameni, atunci când își poartă cu ei fricile, fără să trișeze, ca pe niște medalii ale propriei mediocrități. Iar eu sunt unul dintre aceștia.

Priveam mereu infinitul, la Quinnipak, împreună cu tine. Însă aici nu există infinitul. Așa că privim lucrurile, iar asta ne este de ajuns. Din când în când, în momentele cele mai neașteptate, suntem fericiți.

O să mă duc la culcare, în seara asta, și n-o să adorm. Din vina ta, bătrâne, afurisitule Pekisch.

Te îmbrățișez. Numai Dumnezeu știe cât de mult te îmbrățișez.

Pehnt, agent de asigurări.

Se petrec lucruri care sunt ca niște întrebări. Trece un minut, sau ani de zile, iar apoi viața răspunde. Povestea Morivarului era unul din aceste lucruri.

Pe când domnul Rail era doar un copilandru, se duse într-o zi la Morivar, fiindcă la Morivar era marea.

Și acolo o văzu el pe Jun.

Și se gândi: eu voi trăi cu ea.

Jun era printre alți oameni. Așteptau să se îmbarce pe o navă care se chema *Adel*. Bagaje, copii, strigăte și tăceri. Cerul era curat și se anunța furtună. Ciudățenii.

— Eu mă numesc Dann Rail.

— Ei și ?

— Nu, nimic, voiam să spun că ... ești pe picior de plecare ?

— Da.

— Unde mergi ?

— Dar tu ?

— Eu nicăieri. Eu nu plec.

— Și ce cauți aici ?

— Am venit să iau pe cineva.

— Pe cine ?

— Pe tine.

/ Trebuia s-o vezi, Andersson, era de o frumusețe... Avea o singură valiză, așezată pe jos, și în mână un pa-

chet pe care îl ținea strâns, pe care nu-l slăbea defel, în ziua aceea nu l-a slăbit defel, nici o clipă. Nu voia să plece de acolo, voia să urce pe nava aceea, și atunci eu am întrebat-o „O să te întorci?” și ea a răspuns „Nu”. Iar eu am zis „Atunci nu cred că e cazul să pleci cu adevărat”, așa i-am spus. „De ce?” M-a întrebat, „De ce?” /

— Fiindcă altminteri cum o să faci ca să trăiești cu mine ?

/ Și atunci ea a râs, era prima oară când o vedeam râzând, și tu știi prea bine, Andersson, cum e Jun atunci când râde, nu poți să stai și să te faci că plouă, dacă e Jun acolo și râde în fața ta, e limpede că ajungi să te gândești dacă n-o sărut pe femeia asta o să-mi pierd mințile. Și eu m-am gândit: dacă n-o sărut pe fata asta o să-mi pierd mințile. Evident, nu era tocmai ceea ce gândea și dânsa, dar ceea ce contează este că a râs, jur, ea era acolo, printre toți oamenii aceia, cu pachetul ei strâns în brațe, și a râs /

Mai erau două ore până la plecarea lui *Adel*. Domnul Rail îi comunică lui Jun că, dacă ea nu mergea să bea ceva cu el, el își va lega un pietroi de gât, se va arunca în apa portului, iar pietroiul, scufundându-se în apă, va sparge chila lui *Adel*, care se va scufunda lovind nava vecină care, având cala plină cu praf de pușcă, va exploda cu un vuiet îngrozitor ridicând flăcări înalte de zeci de metri care în scurt timp ...

— Bine, bine, înainte să ia foc satul, mergem să bem ceva, de acord ?

El luă valiza, ea își ținu strâns pachetul. Cârciuma se afla la vreo sută de metri distanță. Se numea „Doamne-Doamne”. Nu era un nume pentru cârciumi.

Domnul Rail avea la dispoziție un răstimp de două ceasuri, ba chiar ceva mai puțin. Știa unde voia să ajungă, dar nu știa de unde să pornească. Îl salvă o frază pe

care într-o zi i-o spusese Andersson, și care vreme de ani de zile stătuse acolo și își așteptase clipa. Sosise, clipa ei. „Iar dacă vezi că nu-i chiar nimic de făcut, atunci să începi să povestești despre sticlă. Poveștile pe care ți le-am istorisit eu. Vei vedea că pică în plasă. Nici o femeie nu poate rezista cu adevărat la poveștile alea.“

/ Eu n-am spus niciodată o asemenea tâmpenie, Ba sigur că ai spus-o, Imposibil, Ceea ce-ți lipsește ție este memoria, dragă Andersson, Ceea ce nu-ți lipsește ție este fantezia, dragă domnule Rail /

Vreme de două ceasuri domnul Rail îi povesti lui Jun despre sticlă. Născoci aproape totul. Însă unele lucruri erau adevărate. Și tare frumoase. Jun asculta. Ca și când ar fi stat de vorbă despre lună. Apoi un bărbat intră în cârciumă și răcni că *Adel* stătea să ridice ancora. Oameni care se ridică, vorbe aruncate dintr-o parte într-alta, unduiri de pachete și bagaje, copii care plâng. Jun se ridică. Își ia lucrurile, se răsucește și se îndreaptă spre ușă. Domnul Rail lasă banii pe masă și aleargă după ea. Jun pășește sprintenă spre navă. Domnul Rail aleargă după dânsa și se gândește O frază, trebuie neapărat să găsesc fraza potrivită. Însă ea este cea care o găsește. Se oprește brusc. Lasă valiza jos, se răsucește spre domnul Rail și șoptește

— Mai ai și alte povești?... povești ca aceea cu sticla.

— O grămadă.

— Ai una lungă cât o noapte?

/ Astfel că n-a mai urcat, pe nava aceea. Și am rămas amândoi acolo, la Morivar. Trebuiau să treacă șapte zile până să mai plece alta. Au trecut cu repeziciune. Și apoi au mai trecut încă șapte. Nava de data aceea se numea Esther. Jun chiar voia să se îmbarce. Era din pricina pachetului aceluia, înțelegi? A zis că trebuia să-l

ducă acolo, nici nu știu unde era, acolo, nu mi-a zis niciodată unde. Dar acolo trebuie să-l ducă. Cuiva, cred. N-a vrut să-mi spună niciodată cui. Știu că e o poveste ciudată, însă este chiar așa. Acolo e cineva și într-o zi Jun va sosi în fața lui și îi va depune pachetul acela în mâini. În zilele acelea când eram la Morivar, odată mi l-a arătat. A deschis hârtia și înăuntru era o carte, scrisă toată cu o grafie tare mică, legată în albastru. O carte, înțelegi? Doar o carte /

— Ai scris-o tu?

— Nu.

— Și ce spune?

— Nu știu.

— N-ai citit-o?

— Nu.

— De ce?

— Într-o zi poate că o s-o citesc. Dar mai întâi trebuie să o duc acolo.

/ Doamne Sfinte, Andersson, eu nu știu cum trebuie procedat în viață, dar ea cartea aceea trebuie s-o ducă acolo, iar eu... eu am reușit s-o opresc să mai urce pe nava aceea care se numea Esther, eu am reușit s-o aduc aici, și în fiecare săptămână e o navă care pleacă fără ea, de ani de zile. Însă nu voi reuși pentru totdeauna s-o țin aici, i-am promis, într-o zi ea se va ridica, își va lua cartea aceea blestemată și se va întoarce la Morivar: iar eu o voi lăsa să plece. I-am promis. Nu face mutra asta, Andersson, știu și eu că pare absurd, dar este chiar așa. Înaintea mea a sosit cartea aceea, în viața ei, iar eu nu pot face nimic. Stă acolo, la jumătatea drumului, cartea aceea blestemată, și nu va putea sta acolo pentru totdeauna. Într-o zi își va relua călătoria. Iar Jun este acea călătorie. Înțelegi? Tot ce mai e, Quinnipak, casa asta, sticla, tu, Mormy și chiar și eu, tot ce mai e nu-i decât o mare stație neprevăzută. În mod miraculos, de ani de zile, destinul ei își ține suflarea. Însă într-o zi va respira din nou.

Iar dansa va pleca. Nu-i nici măcar atât de groaznic precum pare. Știi, din când în când mă gândesc... poate că Jun e atât de frumoasă pentru că poartă cu ea propriul destin, limpede și simplu. Trebuie să fie ceva care te face deosebit. Ea are acel ceva. Din ziua aceea, pe chei la Morivar, nu voi uita niciodată două lucruri: buzele ei, și cum strângea pachetul acela. Acum știu că își strângea destinul. Nu-l va slăbi doar pentru că mă iubește. Iar eu nu i-l voi fura doar pentru că o iubesc. I-am promis. E un secret și nu trebuie să-l mai spui nimănui. Dar este chiar așa /

— O să mă lași să plec, în ziua aceea?

— Da.

— Zău, domnule Rail?

— Zău.

— Și până atunci n-o să mai vorbim niciodată despre povestea asta, chiar niciodată?

— Nu, dacă nu vrei.

— Atunci du-mă să trăiesc cu tine. Te rog.

De aceea într-o zi, de la Morivar, sosi domnul Rail, iar împreună cu el era o fată atât de frumoasă, cum la Quinnipak nu se mai văzuse niciodată. De aceea se îndrăgostiră, cei doi, în felul acela trăsnet, care dacă stăteai și te uitai părea imposibil, însă era frumos, de s-ar putea învăța... Și de aceea zile în șir, treizeci de ani mai târziu, domnul Rail se prefăcu că nu vede micile preparative care se deslușeau din gesturile lui Jun, până când chiar nu mai putu rezista și după ce stinse lampa, în noaptea aceea, lăsă să se scurgă câteva clipe de neant, apoi închise ochii și în loc să spună

— Noapte bună

spuse

— Când pleci?

— Mâine.

Se petrec lucruri care sunt ca niște întrebări. Trece un minut, sau ani de zile, iar apoi viața răspunde. Treizeci și doi de ani trecură până când Jun își reluă valiza, își strânse pachetul la piept și ieși pe ușa casei domnului Rail. Dimineata devreme. Aerul umezit al nopții. Puține zgomote. În preajmă, nimeni. Jun coboară pe poteca ce duce la drum. Acolo brișca lui Arold o așteaptă. Trece în fiecare zi, dânsul, pe acolo. Nu-l deranjează s-o facă ceva mai devreme decât de obicei, în ziua aceea. Mulțumesc, Arold. N-aveți pen' ce. Brișca pornește. Înghite drumul încetul cu încetul. Nu se va mai întoarce. Cineva s-a trezit de puțin timp. O vede trecând.

E Jun.

E Jun care pleacă.

Are o carte, în mână, care o poartă departe.

(Rămas-bun, Dann. Rămas-bun, micule domn Rail, care m-ai învățat viața. Aveai dreptate tu: noi n-am murit. Nu-i posibil să moară cineva lângă tine. Până și Mormy a așteptat ca tu să fii departe ca s-o facă. Acum eu sunt cea care pleacă departe. Și nu lângă tine voi muri. Rămas-bun, micul meu stăpân, care visai trenuri și știa unde este infinitul. Toate cele ce existau eu le-am văzut privindu-te pe tine. Și am fost pretutindeni, stând cu tine. E un lucru pe care nu voi reuși să-l explic niciodată nimănui. Dar este chiar așa. Îl voi purta cu mine, și va fi secretul meu cel mai frumos. Rămas-bun, Dann. Să nu te gândești niciodată la mine altfel decât râzând. Rămas-bun.)

ŞASE

— 4200 o dată... 4200 de două ori.....

— 4600!

— 4600 la domnul din fundul sălii, mulțumesc domnule, 4600..... 4600 o dată... 4600 de două ori..... suntem la 4600, distinși domni, poate că nu doriți să mă siliți să fac cadou, practic să fac cadou, acest obiect de o incontestabilă valoare artistică și de asemenea, să-mi fie îngăduit, morală... ne-am oprit la 4600, domnilor... 4600 de două ori... 4600

— 5000!

— 5000! Văd că în sfârșit domnii au prins curaj... dați-mi voie să vă spun, pe temeiul experienței mele de un deceniu, experiență asupra căreia desfid pe oricine să o conteste, dați-mi voie să vă spun, domnilor, că acesta e momentul cel mai potrivit să vă cheltuiți muniția... am aici o ofertă de 5000 pe care ar fi o crimă să o lăsăm pe masă fără ca măcar...

— 5400!

— Domnul urcă cu 400, mulțumesc, domnule... Suntem la 5400... 5400 o dată... 5400 de două ori...

Când scoaseră la licitație averea domnului Rail – plicticoasă procedură devenită indispensabilă prin tenacitatea cu totul aparte a creditorilor săi – domnul Rail pretinse să fie dus la Leverster și să asiste personal la chestiune. Nu mai văzuse nici o licitație în viața lui: îl făcea curios.

— Și-apoi vreau să-i văd și eu la față unul câte unul pe hapsânii ăia.

Stătea așezat în ultimul rând: nu pierdea un cuvânt și se uita în jur parcă răpit. Una după alta se duceau piesele cele mai prețuite din casa lui. Le vedea trecând și dispărând, una câte una, și încerca să-și imagineze saloanele în care aveau să ajungă. Nutrea ferma convingere că nici uneia dintre ele nu i-ar fi fost pe plac acel transfer. N-avea să mai fie aceeași viață, nici măcar pentru ele. Un Sfântul Toma din lemn, în mărime naturală, sfârși pentru o cifră considerabilă la un bărbat cu părul unsuros și, în mod sigur, cu respirația urât mirositoare. Biroul fu îndelung disputat între doi domni care păreau să se fi îndrăgostit de el la nebunie: reuși cel mai bătrân, al cărui profil idiot excludea a priori eventualitatea că i-ar fi putut fi cu adevărat utilă o masă de scris. Serviciul de porțelanuri chinezești ajunse la o doamnă a cărei gură făcea ca ideea de a fi o ceașcă din sus-pomenitul serviciu să devină înfiorătoare. Colecția de arme vechi fu ridicată de un străin care le-ar fi putut prea bine întrebuința împotriva lui însuși. Marele covor albastru din sufragerie ajunse la un domn nevinovat care din greșeală ridicase mâna, cu un gest convingător, la momentul nepotrivit. Canapeaua stacojie se duse să străjuiască odihna unei domnișoare care anunțase, pe logodnicul ei și pe toți cei de față, că voia cu orice preț „patul acela curios”. Plecau în lume, pe scurt, toate acele piese ale istoriei domnului Rail: să locuiască mizeriile altora. Nu era o priveliște frumoasă. Cam așa cum ți-ai vedea casa devalizată: însă cu încetinitorul și într-un fel foarte bine organizat. Impasibil, în scaunul său din ultimul rând, domnul Rail își lua rămas-bun de la toate acele obiecte, cu senzația curioasă că simțea cum viața îi este roasă, încetul

cu încetul. Ar fi putut la o adică să plece, după o bucată de timp. Însă în fond aștepta ceva. Iar acel ceva sosi.

— Domnilor, în atâția ani de umilă practică a profesiei mele, niciodată, până acum, n-am mai avut onoarea de a scoate la licitație...

Domnul Rail închise ochii.

— ...la care frumusețea formelor se îngemănează cu genialitatea concepției...

Numai s-o facă mai repede.

— ...un adevărat obiect pentru amatori, o neprețuită mărturie a progresului național...

S-o facă și să se isprăvească odată.

— ...o autentică, adevărată și încă funcțională locomotivă.

Asta este.

Cu disputarea lui Elisabeth s-au îndeletnicit un baron cu un insuportabil „s” peltic și un domn în vârstă cu un aer modest și oarecare. Baronul își flutura prin aer bastonul scandând ofertele cu o solemnitate pe care o voia definitivă. Meticulos, de fiecare dată, domnul în vârstă ridica oferta cu o nimica toată, provocând o iritare vădită baronului și anturajului său. Ochii domnului Rail se perindau de la unul la celălalt sorbind fiecare mică nuanță a acelui duel nemaivăzut. Spre evidenta satisfacție a conducătorului licitației, înfruntarea nu dădea semne să își găsească o soluție. Ar fi fost în stare să continue ore în șir, cei doi. O întrerupse imprevizibila limpezime a unui glas feminin care răsună cu siguranța unei porunci și cu gingășia unei rugăciuni.

— Zece mii.

Baronul parcă amuți de stupoare. Domnul în vârstă cu un aer oarecare își coborî privirea. În fundul sălii, o doamnă îmbrăcată cu o eleganță strălucitoare repetă

— Zece mii.

Conducătorul licitației parcă se trezi dintr-o vrajă inexplicabilă. Bătu cifra de trei ori, nițel în grabă, vag nesigur asupra a ceea ce era de făcut. Apoi murmură, în tăcerea generală

— Adjudecat.

Doamna zâmbi, se întoarse cu spatele și ieși din sală.

Domnul Rail nici măcar nu se uitase la ea. Știa însă că glasul acela n-avea să-l uite prea ușor. Se gândi: „Poate că se numește Elisabeth. Poate că e tare frumoasă.“ Apoi nu se mai gândi la nimic. Rămase în sală până la sfârșit, însă cu mintea stinsă, în brațele unei neașteptate, nespus de gingașe vlăguiri. Când totul se isprăvi, se ridică, își luă pălăria și bastonul și se lăsă însoțit afară, la trăsura. Tocmai urca în ea când văzu apropiindu-se o doamnă îmbrăcată cu o eleganță strălucitoare. Avea chipul acoperit cu o voaletă. Îi întinse un plic mare și îi spuse

— Din partea unui prieten de-al nostru comun.

Apoi zâmbi și se duse.

Așezat în trăsura care printre mii de hurducături ieșea din oraș, domnul Rail deschise plicul. Înăuntru era contractul de cumpărare al lui Elisabeth. Și un bilet conținând doar trei cuvinte.

I-am fraierit.

Și o semnătură.

Hector Horeau

Casa cea mare a domnului Rail se află tot acolo. Pe jumătate goală, însă din afară nu se observă. Mai e Brath, care a luat-o de nevastă pe Mary, și mai e Mary, care l-a luat de bărbat pe Brath, și așteaptă un copil care poate că e al lui Brath, poate că nu, nu contează. Mai e domnul Harp, care se ocupă cu câmpurile și cu

plantațiile. Nu mai e sticlăria, cum e și normal, de altminteri, dat fiind că de ani de zile nu mai e bătrânul Andersson. Pe pajiște, la poalele dealului, e Elisabeth. I-au luat toate șinele din față, i le-au lăsat numai pe cele două de sub roți. Dacă trenurile ar naufragia și căile ferate ar fi în cer, ar părea epava unui tren, așezată pe fundul ierbos al lumii. Ca niște pești, din când în când, se învârtesc în jurul ei copiii din Quinnipak. Vin din sat, anume ca s-o vadă: adulții povestesc că a făcut înconjurul lumii și în cele din urmă a sosit acolo și a hotărât să se oprească fiindcă era moartă de oboseală. Se învârtesc în jurul ei, copiii din Quinnipak, muți ca niște pești ca să n-o trezească.

Biroul domnului Rail e plin de desene: fântâni. Mai devreme sau mai târziu, în fața casei va exista o fântână mare, numai din sticlă, cu apa care va urca și va coborî în ritmul muzicii. Care muzică? Oricare muzică. Și cum e posibil? Totul e posibil. Nu cred. O să vezi. Printre toate acele desene, atârinate pretutindeni, se află și o tăietură dintr-un ziar. Scrie că a fost omorât un om, unul dintre numeroșii muncitori care montează șinele mării căi ferate care va duce la mare, „proiect de perspectivă, mândrie a națiunii, conceput și îndeplinit de mintea clocotitoare a cavalerului Bonetti, pionier al progresului și al dezvoltării spirituale a regatului“. Poliția cercetează. Decupajul e un pic îngălbenit. Când trece pe dinaintea lui, domnul Rail nu mai simte nici pizmă, nici remușcare, nici satisfacție. Nu mai simte nimic.

Lună și se duc, zilele lui, ca niște cuvinte dintr-o liturghie străveche. Răscolite de imaginație și reordonate de rigoarea punctuală a cotidianului. Odihnesc nemișcate, în cumpănă echilibrată între amintiri și vise. Domnul Rail. Când și când, mai ales pe timp de iarnă, îi place să stea acolo nemișcat, în fotoliul din fața

bibliotecii, într-o haină de casă damaschinată și papuci verzi: catifea. Străbate cu privirea, încetișor, muchiile cărților, în fața sa: una câte una le parcurge, într-un ritm constant, deapănă cuvinte și culori ca pe versele unei litanii. Dacă ajunge la sfârșit, fără grabă o ia de la capăt. Când nu mai recunoaște deloc literele și anevoie culorile – știe că a început seara.

La spitalul din Abelberg — oamenii știau asta — erau nebunii. Rași în cap și purtând o uniformă cu dungi cenușii și maronii. Tragică armată a nebuniei. Cei mai răi stăteau în niște cuști din lemn. Dar mai erau și cei care se plimbau liberi, din când în când găseau câte unul care vagabonda jos, în sat, îl luau de mână și îl readuceau sus, la spital. Când treceau prin dreptul porții uneori spuneau

— Mulțumesc.

Să tot fi fost vreo sută de nebuni, la Abelberg. Cu un medic și trei surori. Și mai era un soi de asistent. Un om tăcut, cu o purtare cuviincioasă, să fi avut vreo șaizeci de ani. Într-o zi se prezentase acolo, cu o valioară.

— Dumneavoastră credeți că m-aș putea opri aici? Pot face multe lucruri și nu voi deranja pe nimeni.

Medicul nu găsi nimic împotrivă. Cele trei surori găsiră că, în felul lui, era un om simpatic. El se stabili în spital. Cu o precizie plină de cumințenie îndeplinea misiunile cele mai felurite, parcă vrăjit de o transcendențială renunțare la orice ambiție. Nu se dădea în lături de la nimic: nu-și permitea să refuze decât, cu o fermitate politicoasă, orice invitație de a ieși, fie și doar pentru un ceas, din spital.

— Prefer să rămân aici. Zău.

Se retrăgea în camera lui, în fiecare seară, la aceeași oră. Pe noptiera lui nu existau cărți, nu existau portrete. Nimeni nu-l văzuse vreodată scriind sau primind o scrisoare. Părea un om ivit din neant. Caracterul complet indescifrabil al existenței sale era marcat de un cu totul aparte, și nu tocmai nesemnificativ, neajuns: periodic era găsit zăcând ghemuit într-un ungher ascuns al spitalului, cu o față de nerecunoscut, și o cantilenă care îi ieșea din gură, cu o jumătate de glas. Era o cantilenă făcută din ineputizabila și înăbușita repetare a unui singur cuvânt:

— Ajutor.

Acest lucru se repeta de două, trei ori pe an, nu mai mult. Vreme de vreo zece zile asistentul persista într-o stare de inofensivă dar profundă înstrăinare în raport cu toți și cu toate. Surorile își luaseră obiceiul, în acele zile, să-l pună să îmbrace uniforma cu dungi cenușii și maronii. Când criza înceta, asistentul revenea la cea mai liniștitoare și deplină normalitate. Își scotea uniforma în dungi și îmbrăca la loc cămașa lui albă cu care toată lumea era obișnuită să-l vadă umblând prin spital. Își relua existența de la capăt, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic.

Ani de zile, asistentul își duse cu harnică abnegație acea existență cu totul aparte care oscila pacific peste impalpabila linie de hotar ce despărțea cămașa albă de uniforma în dungi. Pendulul misterului său încetase să mai uimească și depăna în tăcere un timp care s-ar fi putut la o adică dovedi a fi infinit. Nu le veni să-și creadă ochilor când, într-o zi, văzură cum brusc mecanismul său se blocă.

Asistentul tocmai pășea pe coridorul de la etajul al doilea când ochii îi căzură peste ceva ce de mii de ori, în atâția ani, mai văzuseră. Ceva ce, totuși, în clipa

aceea parcă vedeau pentru prima oară. Era un bărbat, chircit pe jos, în uniforma lui cu dungi cenușii și maronii. Cu o meticulozitate sistematică, își împărțea excrementele în bucățele mici pe care mai apoi, încetîșor, le strecura în gură și le mesteca, răbdător și imperturbabil. Asistentul se opri. Se apropie de bărbat și se ghemui în fața lui. Începu să-l fixeze, parcă răpit. Bărbatul păru să nu-și dea seama nici măcar de prezența lui. Își continuă munca sa absurdă dar precisă. Minute în șir, asistentul rămase nemișcat, fixându-l. Apoi, aproape imperceptibil, glasul său începu să lunece printre mii de zgomote ale aceluia coridor populat cu monștri inocenți.

„Rahat. Rahat, rahat, rahat, rahat. Stați cu toții într-un lac de rahat. Vă putrezește curul într-un ocean de rahat. Vă putrezește sufletul. Gândurile. Tot. O silă măreață, zău, o capodoperă de silă. Un adevărat spectacol. Lași blestemați. Eu nu v-am făcut nimic. Voiam doar să trăiesc, eu. Dar nu se poate, nu-i așa? Trebuie să crăpăm, trebuie să stăm în rînd și să putrezim, unul după altul, acolo, de să ne-apuce sila, cu mare demnitate. Crăpați voi, ticăloșilor. Crăpați. Crăpați. Crăpați. Eu o să mă uit la voi cum crăpați, unul după altul, numai asta vreau, acum, să vă văd cum crăpați, și să scuip peste rahatul care sunteți. Oriunde v-ați ascuns, puteți să fiți roși de boala cea mai cumplită, și să muriți strigând de durere fără nici un câine căruia să-i pese nici cât negru sub unghii, singuri ca niște animale, animale ce sunteți, animale nemernice și scârboase. Pe oriunde te-ai afla, tată, tu și cuvintele tale înfiorătoare, tu și fericirea ta scandaloasă, tu și lașitatea ta dezgustătoare... dea domnul să crape pe timp de noapte, cu frica strângându-te de beregată, și cu o boală infernală în tine, și cu duhoarea groazei peste tine. Și cu

tine să-ți crape și femeia, vomitând blesteme cu care o să-și câștige un paradis infinit de cazne. Eternitatea n-o să-i ajungă ca să-și plătească toate păcatele. Dea domnul să crape tot ce ai atins, lucrurile pe care le-ai văzut și fiecare cuvânt pe care l-ai rostit. Să se veștejească pajiștile pe unde v-ați așezat picioarele voastre mizerabile, și să plesnească asemenea unor bășici putrezite oamenii pe care i-ați spurcat cu duhoarea zâmbetelor voastre. Astea vreau eu. Să vă văd cum crăpați, pe voi care mi-ați dat viața. Și odată cu voi pe toți cei care mai apoi mi-au luat-o, picătură cu picătură, ascunși peste tot, ca să pândească nimic altceva decât dorințele mele. Eu sunt Hector Horeau și vă urăsc. Urăsc somnurile pe care le dormiți, urăsc mândria cu care vă legănați mizeriile de odrasle, urăsc ce ating mâinile voastre stricate, urăsc când vă îmbrăcați de sărbătoare, urăsc banii pe care îi aveți în buzunar, urăsc blestemul cumplit al ceasului când vă permiteți să plângeți, urăsc ochii voștri, urăsc scârboșenia inimii voastre bune, urăsc pianele care ca niște sicrie populează cimitirul saloanelor voastre, urăsc dragostele voastre scârbavnic de potrivite, urăsc tot ce m-ați învățat, urăsc murdăria viselor voastre, urăsc zgomotul pantofilor voștri noi, urăsc fiecare cuvânt pe care l-ați scris vreodată, urăsc fiecare clipă în care m-ați atins, urăsc toate momentele în care ați avut dreptate, urăsc madonele care atârnă deasupra paturilor voastre, urăsc amintirea clipelor când am făcut dragoste cu voi, urăsc secretele voastre de nimic, urăsc toate zilele voastre cele mai frumoase, urăsc tot ce mi-ați furat, urăsc trenurile care nu v-au dus departe, urăsc cărțile pe care le-ați pângărit cu privirea voastră, urăsc fețele voastre care fac silă, urăsc sunetul numelor voastre, urăsc când vă îmbrățișați, urăsc când bateți din palme, urăsc ceea

ce vă emoționează, urăsc fiecare cuvânt pe care mi l-ați smuls, urăsc murdăria a ceea ce vedeți când priviți în depărtare, urăsc moartea pe care ați semănat-o, urăsc toate tăcerile pe care le-ați sfâșiat, urăsc parful vostru, urăsc când vă pricepeți, urăsc orice pământ care v-o fi găzduit, și urăsc timpul care a trecut peste voi. Fiecare minut din timpul acela a fost un blestem. Eu vă disprețuiesc destinul. Și acum când știu că mi l-ați furat pe al meu, nu-mi pasă decât să vă știu crăpați. Durerea care vă va curma eu voi fi, angoasa care vă va mistui eu voi fi, duhoarea cadavrelor voastre eu voi fi, viermii care se vor îngrășa cu hoiturile voastre eu voi fi. Și ori de câte ori cineva o să vă uite, acolo voi fi eu.

Voiam de fapt doar să trăiesc.

Ticăloșilor.“

În ziua aceea, asistentul își îmbracă cuminte uniforma dungată spre a nu și-o mai scoate niciodată. Pendulul se blocase pentru totdeauna. În cei șase ani pe care îi mai petrecu în spital nimeni nu îl auzi rostind nici măcar un cuvânt. Dintre infinitele violențe din care se adapă nebunia, asistentul și-o alese pe cea mai subtilă și inatacabilă: tăcerea. Muri, într-o noapte de vară, cu creierul inundat de sânge. Un horcăit cumplit îl luă cu sine, cu rapacitatea fulgerătoare a unei priviri.

Aşa cum am mai avut prilejul să observăm, stă în obiceiul destinului să dea întâlniri ciudate. De pildă: tocmai îşi făcea baia lunară, Pekisch, când auzi limpede răsunând muzica de la *Flori înmiresmate*. În sine lucrul acesta putea părea ne semnificativ: să se țină seama însă că nimeni, în momentul acela, nu cânta muzica de la *Flori înmiresmate*: nici în Quinnipak, nici altundeva. În sens strict, aceea muzică, în acel moment, exista numai în capul lui Pekisch. Plouată cine ştie de unde.

Pekisch îşi termină baia, dar nu se termină ciudata, şi absolut privata, execuţie a lui *Flori înmiresmate* (pe patru voci cu acompaniament de pian şi clarinet). Cu stupoarea crescândă a privilegiatului şi unicului ascultător, ea continuă pe durata întregii zile: la un volum măsurat, însă cu fermă obstinaţie. Era într-o miercuri şi Pekisch trebuia să acordeze orga de la biserică. În realitate numai el, pe lume, putea izbuti să acordeze ceva având în urechi neîntrerupta repetare a lui *Flori înmiresmate*: izbuti, într-adevăr, dar era epuizat când se întoarse acasă la văduva Abegg. Mâncă repede şi în tăcere. Când, inopinat, şi în fond fără ca măcar să-şi dea seama de asta, începu să fluiera între două îmbrăcături, doamna Abegg îşi curmă obişnuitul monolog seral ca să spună vesel

— Eu cântecul acela îl ştiu...

— Mda.

— E *Flori înmiresmate*.

— Mda.

— E un cântec foarte frumos, nu-i așa?

— Depinde.

În noaptea aceea Pekisch dormi puțin și prost. Se trezi, dimineata, și *Flori înmiresmate* era încă acolo. Lipsea clarinetul, însă spre a-l înlocui surveniseră o pereche de viori și un contrabas. Fără ca măcar să se îmbrace Pekisch se așază la pian cu intenția de a intra în armonie cu ciudata execuție și cu tainica speranță de a reuși să o tragă înspre un final mititel și frumușel. Dar își dădu seama de îndată că ceva nu era în regulă: nu știa unde să pună mâinile. El, care era în stare să recunoască orice notă, nu izbutea să priccapă în care naiba de tonalitate cânta afurisita aceea de micuță orchestră închisă în capul lui. Se hotărî să purceadă prin încercări. Cercetă în toate tonurile posibile, însă mereu sunetul pianului ieșea în mod inexorabil disonant. Sfârși prin a renunța. De acum era clar: nu numai că muzica aceea nu dădea semne că se va sfârși, ci era și făcută din note invizibile.

— Dar ce porcărie de glumă e asta?

Pentru prima oară, după atâția ani, Pekisch se simți din nou împuns de pintenul fricii.

Flori înmiresmate continuă imperturbabilă vreme de patru zile. În zorii celei de a cincea, Pekisch simți limpede cum îi intră în cap inconfundabila melodie de la *Prepelițe dimineata*. Dădu fuga în bucătărie, se așază la masă fără ca măcar să dea binețe și zise pe-remptoriu

— Doamnă Abegg, trebuie să vă spun un lucru.

Și îi povesti totul.

Văduva rămase nedumerită, dar arată o anume propensiune spre a nu dramatiza.

— Măcar am scăpat de *Flori înmiresmate*.

— Nu.

— Cum nu?

— Se cântă împreună.

— *Flori înmiresmate* și *Prepelețe dimineată*?

— Da. Una peste alta. Două orchestre diferite.

— Oh, Doamne.

Evident nimeni, în afară de Pekisch, nu auzea marele concert. Doamna Abegg încercă inclusiv, în mod cu totul experimental, să-și lipească o ureche de capul lui Pekisch: ea confirmă că nu se auzea nici o notă. Era tot înăuntru, marele tămbălău.

În cel mai rău caz, cineva ar fi putut la o adică tolera să trăiască având în cap *Flori înmiresmate* și *Prepelețe dimineată*: cineva ca Pekisch, cel puțin. Faptul e că în cele douăzeci de zile care urmară se adăugară într-o rapidă și până la urmă aproape cotidiană succesiune *Revine vremea*, *Noapte neagră*, *Dulce Mary unde ești?*, *Numără banii și cântă*, *Verze și lacrimi*, *Imn coroanei* și *Pentru tot aurul din lume nu, nu voi veni*. Când, în zorii celei de-a douăzeci și una zile, se profilă la orizont intolerabila melodie de la *Hop, hop, sari călușule*, Pekisch se dădu bătut și refuză să se ridice din pat. Îl zguduia serios, toată acea simfonie absurdă. O tot înghițea zi de zi, o tot gătea de zor. Văduva Abegg își petrecea ceasuri în șir așezată lângă patul lui, neștiind ce să facă. Treceau, mai toți, ca să-l vadă, însă nimeni nu știa ce să zică. Că doar boli există atâtea, dar aia ce naiba era? În nici un caz nu se găsesc medicamente pentru boli care nu există.

Pe scurt, îi explodase muzica în cap, lui Pekisch. Nu mai era nimic de făcut. Nu se poate trăi cu cincisprezece orchestre care îi tot dau înăuntru, cât e ziua de lungă, blindate în cap. Nu mai reușești să dormi,

nu mai reușești să vorbești, să mănânci, să râzi. Nu-ți mai iese nimic. Stai acolo și încerci să rezisti. Ce altceva poți face? Pekisch stătea acolo, și încerca să reziste.

Apoi, într-o noapte, se întâmplă că el se ridică, și cu o efortare infinită se clătină până la camera doamnei Abegg. Deschise încet ușa, se apropie de pat și se întinse lângă dânsa. Era o tăcere mare și frumoasă, de jur împrejur. Pentru toată lumea, în afară de el. Vorbi încet, însă ea îl auzi.

— Au început să disoneze. Sunt istoviți. Sunt frumoși și istoviți.

Voia să îi răspundă o mulțime de lucruri, văduva Abegg. Dar când îți vine cheful acela nebunesc de a plânge, care chiar te stoarce cu totul, încât nu mai izbutești să-l oprești, atunci nu-i chip să mai trănțești nici măcar o vorbă, nu mai iese nimic, ți se întoarce totul îndărăt, totul înăuntru, înghițit de sughițurile alea afurisite, naufragiat în tăcerea lacrimilor ăloră prostesti. La naiba. La cât de multe ți-ai dori să spui... Și când-colo nimic, nu iese afară nimic. Putem fi făcuți mai rău decât atâta?

La înmormântarea lui Pekisch, cu o anumită logică, oamenii din Quinnipak hotărâră să nu cânte nici măcar o notă. Într-o tăcere minunată, coșciugul din lemn străbătu satul și urcă până la cimitir purtat în spate de octava cea mai de jos a umanofonului. „Să-ți fie țărâna ușoară, așa cum tu ai fost pentru ea” recită Părintele Obry. Iar țărâna răspunse: „Așa să fie“.

...astfel încât, pagină după pagină, ajunse până la ultima. Citea cu încetineală.

Lângă dânsa, o femeie tare bătrână se uita drept înainte cu ochi de oarbă și asculta.

Citi ultimele rânduri.

Citi ultimul cuvânt.

Și ultimul cuvânt era: America.

Tăcere.

— Continuă, Jun. Vrei?

Jun își ridică privirea din carte. În față erau kilometri de dealuri și apoi un șir de stânci și apoi marea și apoi o plajă și apoi o pădure după alta și apoi o câmpie lungă și apoi un drum și apoi Quinnipak și apoi casa domnului Rail și înăuntru domnul Rail.

Închise cartea.

O întoarse.

O redeschise la prima pagină și zise

— Da.

Fără tristețe, însă. Trebuie să ne-o imaginăm zisă fără tristețe.

— Da.

*...wenn ein Glückliches fällt.**

** ... când fericirea pogoară.*

ŞAPTE

Transatlanticul *Atlas*

14 februarie 1922

De primele dată, căpitanul Abegg își scotea uniforma, și făceam dragoste. Mă întâlnea pe punte, îmi zâmbea și eu coboram în cabină. În scurt timp sosea. După ce terminam, uneori mai rămânea. Îmi povestea despre el. Mă întreba dacă am nevoie de ceva. Acum e altfel. El intră și nici măcar nu se mai dezbracă. Îmi strecoară mâinile pe sub haine, ca să se excite, apoi mă pune să șed pe pat și își descheie pantalonii. Rămâne în picioare în fața mea. Se masturbează și apoi mi-o bagă în gură. N-ar fi sila care e dacă măcar ar tăcea mîlc. Însă el trebuie să vorbească. I se blegește dacă nu vorbește. „Îți place, ia zi, scroafo? Păi atunci sugere-o, căteia scârboșnică, ia-o în gât, hai, ca să-ți faci o bucurie, scroafă ordinară.“ Cine știe ce plăcere există în a o face scroafă pe femeia care tocmai ți-o ia la cioc. Ce sens are? Știu eu prea bine că sunt o scroafă. Există multe modalități de a traversa oceanul fără să plătești biletul. Eu am ales să-i sug pula căpitanului Charlus Abegg. Un troc echitabil. El are trupul meu, eu am o cabină pe nava lui blestemată. Mai devreme sau mai târziu vom ajunge la destinație și totul se va isprăvi. Scârboșenia asta de rahat. Până la urmă el vine. Scoate tot felul de răgete ridicole și îmi umple gura de spermă. Are un gust oribil. A lui Tool era altfel. Era bună la gust, a lui. De altminteri el mă iubea, și era Tool. Așa că eu mă ridic și mă duc să scuip totul în closet, străduindu-mă să

nu vomit. Uneori când mă întorc de acolo căpitanul a plecat deja. Fără nici o vorbă. Atunci îmi spun „S-a terminat, tura asta s-a terminat“, mă ghemuiesc în pat și mă duc la Quinnipak. Tool m-a învățat lucrul ăsta. Să mă duc la Quinnipak, să dorm la Quinnipak, să fug la Quinnipak. Din când în când îl întrebam „Unde ai fost, când toată lumea te căuta?“ Iar el spunea „Am tras o fugă până la Quinnipak“. E un fel de joc. E bun când ți se face o silă de care chiar că nu te mai poți descotorosi. Atunci te ghemuiești pe undeva, închizi ochii, și începi să născoci povești. Ce-ți vine. Dar trebuie s-o faci ca lumea. Cu toate amănuntele. Și ce spun oamenii, și culorile, și sunetele. Tot. Iar sila încet-încet se duce. Mai apoi revine, de bună seamă, dar între timp, pentru o bucată de vreme, ai amăgit-o. Prima oară când l-au prins, pe Tool, l-au dus la închisoare într-un furgon. Avea un gemuleț. Tool se temea de închisoare. Se uita afară și simțea că moare. Au trecut pe la o intersecție și pe marginea străzii era o săgeată care arăta drumul către un sat. Acolo a citit Tool numele acela: Quinnipak. Pentru cineva care se duce la închisoare, să vadă o săgeată care duce în altă parte trebuie să fie ca și cum ar privi în față infinitul. Oricum ar fi fost, acolo, era oricum viață, și nu închisoare. Și astfel numele acela i-a rămas înșurubat în minte. Când a ieșit se schimbase la față. Îmbătrânise. Eu însă îl așteptasem. I-am spus că îl iubesc la fel ca înainte și că o să luăm din nou totul de la capăt. Dar nu-ți venea ușor să ieși din cloaca aia. Murdăria se ținea de tine, nu te pierdea din vedere nici o clipă. Crescusem practic împreună, eu și Tool, în porcăria aia de cartier minunat. Când eram mici locuiam unul lângă celălalt. Ne construise o țeavă lungă din hârtie, iar seara ne aplecam la fereastră și vorbeam prin ea: ne povesteam

secretele. Și când n-aveam secrete, le născoceam. Într-un cuvânt, era lumea noastră. Dintotdeauna. După ce a ieșit din închisoare, Tool s-a dus să lucreze pe un șantier cam neobișnuit: montau șine pentru calea ferată. Ceva ciudat. Eu lucram la magazin, la Andersson. Apoi bătrânul a murit și totul s-a dus de râpă. E ridicol, dar ce mi-ar fi plăcut mie să fac era să cânt. Am o voce frumoasă, eu. Aș fi putut să cânt într-un cor, sau într-unul din locurile acelea unde oamenii bogați beau și își petrec serile fumând țigări. Dar nu exista nimic de genul ăsta pe acolo, pe la noi. Tool spunea că bunicul lui era profesor de muzică. Și că inventase niște instrumente care până atunci n-au mai existat. Dar nu știu dacă era adevărat. Murise, bunicul lui. Eu nu l-am văzut niciodată. Și nici Tool. Tool mai spunea că într-o zi are să ajungă bogat și are să mă ducă cu trenul, până la mare, să văd navele care plecau. Dar mai apoi nu se schimba nimic, și totul continua la fel ca înainte. Uneori era groaznic. Fugeam la Quinnipak, însă nici asta nu mai mergea. Tool se simțea rău. Apărea cu o față ceva de speriat. Era de parcă ar fi urât lumea întreagă. Dar era o față tare frumoasă. Eu m-am dus să muncesc în cartierul bogaților. Lucram ca bucătăreasă în casa unuia care făcuse bani cu asigurările. O mare porcărie și acolo. Punea mâna pe mine sub ochii nevestei. Cu nevastă-sa acolo, de față, ceva de necrezut. Dar nu puteam să plec. Plăteau. Plăteau chiar bine. Apoi într-o zi a murit unul pe care-l chema Marius Jobbard: și au spus că Tool a fost cel care l-a omorât. Când a venit poliția Tool era cu mine. L-au luat și l-au dus. S-a uitat la mine și mi-a spus două lucruri: Tu ești prea frumoasă pentru toate astea. Și apoi: Ne vedem la Quinnipak. Nu știu dacă îl omorâse el într-adevăr. Nu l-am întrebat niciodată. Ce importanță avea? Oricum

judecătorul a hotărât că el a fost. Când l-au condamnat a apărut știrea și în ziar. Îmi aduc aminte fiindcă, alături, era știrea despre un palat enorm din sticlă care, nu mai știu unde, arseese complet, cu o noapte înainte. Și m-am gândit: s-a hotărât să se risipească totul ca un fum, astăzi. Totul ca un rahat. Pe Tool l-am revăzut de câteva ori. Mă duceam să-l văd la închisoare. Apoi n-am mai fost în stare. Nu mai era el. Stătea tot timpul și tăcea mîlc, și se uita la mine. Mă fixa parcă hipnotizat. Avea niște ochi tare frumoși, Tool. Dar mă speria când se uita așa la mine. N-am reușit să mă mai întorc. Îl căutam, când și când, la Quinnipak, dar nici măcar acolo nu-l mai găseam. Se isprăvise. Chiar se isprăvise. Așa că m-am hotărât să plec. Cine știe de unde mi-am găsit puterea s-o fac. Dar într-o zi mi-am burdușit o valiză și am plecat. Cu căpitanul Abegg îmi făcuse cunoștință o prietenă de-a mea. El spunea că de partea cealaltă a oceanului totul e altfel. Și eu am plecat. Tata n-a zis nimic. Mama plângea și atât. Numai Elena m-a însoțit până la capătul străzii. Elena e o fetiță, are opt ani. „De ce fugi?” m-a întrebat. „Nu știu.” Nu știu, Elena, de ce fug. Dar o să înțeleg. Încetul cu încetul, în fiecare zi, o să înțeleg. „Și după aceea îmi spui, când o să înțelegi?” „Da.” O să-ți spun. Oriunde voi fi, chiar dacă voi fi tare departe, o să iau un condei și o foaie, un condei și o mie de foi, și o să-ți scriu, micuță Elena, și o să-ți spun de ce până la urmă, în viață, la un moment dat, nu-ți mai rămâne decât să fugi. Promit.

Cică peste trei zile o să ajungem la destinație. Încă trei luări la cioc și voi fi de partea cealaltă a oceanului. Incredibil. Cine știe cum e pământul acela de acolo. Din când în când sunt sigură că acolo o să fie fericirea. Din când în când, numai când mă gândesc la asta, mă

cuprinde o tristețe nebună. Cine mai poate pricepe ceva din toate astea. Am văzut atâtea la viața mea, însă numai două lucruri au reușit să-mi insufle atâta dorință și atâta frică în același timp.

Zâmbetul lui Tool, pe când exista Tool.

Și acum America.

Cuprins

Unu	9
Doi	51
Trei	103
Patru	159
Cinci	183
Şase	213
Şapte	233

Alessandro Baricco s-a născut în 1958 la Torino. Și-a luat licența în filozofie cu Gianni Vattimo și a studiat pianul la conservator. A publicat cronici muzicale și două eseuri despre muzică bine primite de public: *Il genio in fuga. Sul teatro musicale di Rossini* (1988) și *L'anima di Hegel e le mucche del Wisconsin* (1992). A debutat în literatură în 1991 cu romanul *Castelli di rabbia* (*Castele de furie*) și a devenit în scurt timp unul dintre cei mai citați și iubiți scriitori din Italia. Au urmat *Oceano mare* (1993), *Seta* (1996), *City* (1999), *Senza sangue* (2002) și *Questa storia* (2005). A publicat cronici în mari ziare peninsulare (*La Stampa*, *La Repubblica*), adunate în volumele *Barnum 1* (1995), *Barnum 2* (1998), *Next* (2002), *Omero, Iliade* (2004) și *I Barbari. Saggio sulla mutazione* (2006). A scris de asemenea două texte pentru teatru: *Novecento. Un monologo* (1994, – *Novecento*, Humanitas, 2002), după care Giuseppe Tornatore a turnat filmul *Legenda pianistului de pe ocean*, și *Davila Roa* (1996). În 1993 a inițiat o serie de emisiuni TV dedicate liricii, cu titlul „Dragostea e un pumnal”, prin care încerca să arunce o punte între lumea poeziei și publicul larg. După experiența din radio și televiziune, a înființat la Torino o școală dedicată tehnicilor narrative, purtând numele „Pickwick”, în care abordează, împreună cu grupuri de tineri scriitori, problemele prozei în era computerului.

Romanul *Castele de furie* a fost distins în Italia cu Premiul Selezione Campiello și Premiul Massarosa în 1991, iar în Franța cu Prix Médicis Étranger în 1995.

Castele de furie este romanul de debut al lui Alessandro Baricco. Titlul original, *Castelli di rabbia*, trimite la expresia *castelli di sabbia* (castele de nisip). Subtila aliterație nu e întâmplătoare: ea sugerează deopotrivă frenezia și zădărnicia visurilor pe care vor să le transpună în viață eroii cărții – o soartă pe care o împart, la urma urmei, cu mai toate întreprinderile omenești.

„O carte de o rară frumusețe.“

La Repubblica

„Autorul orchestrează schimbările de ritm, manevrează literatura cu o uimire copilărească și totodată cu înțelepciunea unui bătrân filozof.“

Le Nouvel Observateur

„În paginile *Castelelor de furie* descoperim un povestitor de cursă lungă.“

El País

„Scrisul lui Baricco fascinează prin dezinvoltura cu care oscilează între burlesc, liric, facil și dramatic. Cartea lui e o adevărată și pură simfonie, un imn înălțat diversității capabile să confere cu strălucire o nouă viață acelei arte a romanului pe mai multe voci, susținut de Kundera cu atâta hotărâre.“

Magazine Littéraire

